หนังสือเรียนภาษาไทย

ชุดพื้นฐานภาษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เล่ม ๒

กระทรวงศึกษาธิการ

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)

คำแนะนำผู้ปกครอง

ผู้ปกครองจะช่วยบุตรหลานของท่านให้อ่านและเขียนหนังสือที่บ้านได้ดังนี้

๑. ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่บ้านอยู่เสมอเพื่อให้มีนิสัยรักการอ่าน
๒. ช่วยเหลือให้อ่านและเขียนหนังสือดังต่อไปนี้
   ๒.๑ ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือเรียนภาษาไทย หนังสือพิมพ์และหนังสืออื่น ๆ ที่มีประโยชน์และมีคุณค่า
   ๒.๒ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฟังวิทยุเกี่ยวกับบทความ ข่าว และส่งเสริมให้นักเรียนได้ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับข่าวและสารคดีที่มีประโยชน์ ซึ่งเป็นพื้นฐานประสบการณ์ในการอ่านต่อไป
   ๒.๓ ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือแล้วนำมาเล่าให้ฟัง หรือช่วยซักถามเรื่องราว หรือให้เขียนเล่าเรื่องตามที่อ่าน
   ๒.๔ ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านบทอ่านเสริมบทเรียน และบทอ่านนอกเวลาในหนังสือเรียน แล้วให้เขียนเล่าเรื่องย่อ ๆ หรือเขียนข้อคิดที่ได้จากการอ่าน แล้วนำมาเล่าให้ผู้ปกครองฟังหรือนำส่งครู เป็นต้น

หากผู้ปกครองส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือทุกวันจนติดเป็นนิสัยแล้ว นักเรียนจะมีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

หนังสือเรียนภาษาไทย

ชุดพื้นฐานภาษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เล่ม ๒

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เล่ม ๒

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)
พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๓๗ ใช้ในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร
พิมพ์ครั้งที่สอง พ.ศ. ๒๕๓๘ ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ

ผู้จัดทำต้นฉบับ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974-268-1252

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๗

(นายสุรัฐ ศิลปอนันต์)
รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียน คู่มือครู และแบบฝึกหัดภาษาไทย ระดับประถมศึกษา คณะกรรมการฯ ได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ พร้อมด้วยคู่มือครู และแบบฝึกหัดภาษาไทย เพื่อทดลองใช้ในโรงเรียนในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๓๗ จากนั้นก็ติดตามผลการใช้แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลและจากการจัดประชุมวิเคราะห์มาพิจารณาปรับปรุง เพื่อใช้จริงทั่วประเทศในปีการศึกษาต่อไป

การเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนภาษาไทยอย่างมีความหมาย พัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้ และการทำงาน ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น พัฒนาทักษะ ความสามารถทางภาษาทั้งในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เพื่อให้สามารถใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ นี้ จะมีความสอดคล้องต่อเนื่องกับการเรียนการสอนในระดับชั้นต้นๆ สำหรับจุดเน้นในระดับชั้นนี้ ผู้เรียนจะต้องฝึกการเขียนและการอ่าน ตลอดจนการทำความเข้าใจกฎเกณฑ์ของหลักภาษาและการใช้ภาษา เพื่อปรับหลักเกณฑ์ทางภาษามาใช้ในการเขียนและการอ่านให้ดียิ่งขึ้น ในด้านการเขียนจะต้องฝึกเขียนรูปแบบต่าง ๆ ฝึกการเขียนเพื่อการติดต่อสื่อสาร และเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน ในด้านการอ่านจะต้องฝึกการอ่านเร็ว การอ่านในใจ การอ่านสำรวจ การอ่านวิเคราะห์ สังเคราะห์ และฝึกอ่านด้วยตนเอง ทั้งอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง อ่านในใจบทอ่านเสริมบทเรียนและบทอ่านนอกเวลา

การเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ นี้ ยังคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงได้กำหนดเรื่องให้สอดคล้องกับสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ทั้งได้สอดแทรกคุณธรรมที่จำเป็นแก่การเสริมสร้างความเป็นมนุษย์และการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อให้บุคคลและสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสร้างสรรค์และมีความสุข นอกจากนี้ยังได้สอดแทรกเรื่องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามของชาติไว้ด้วย

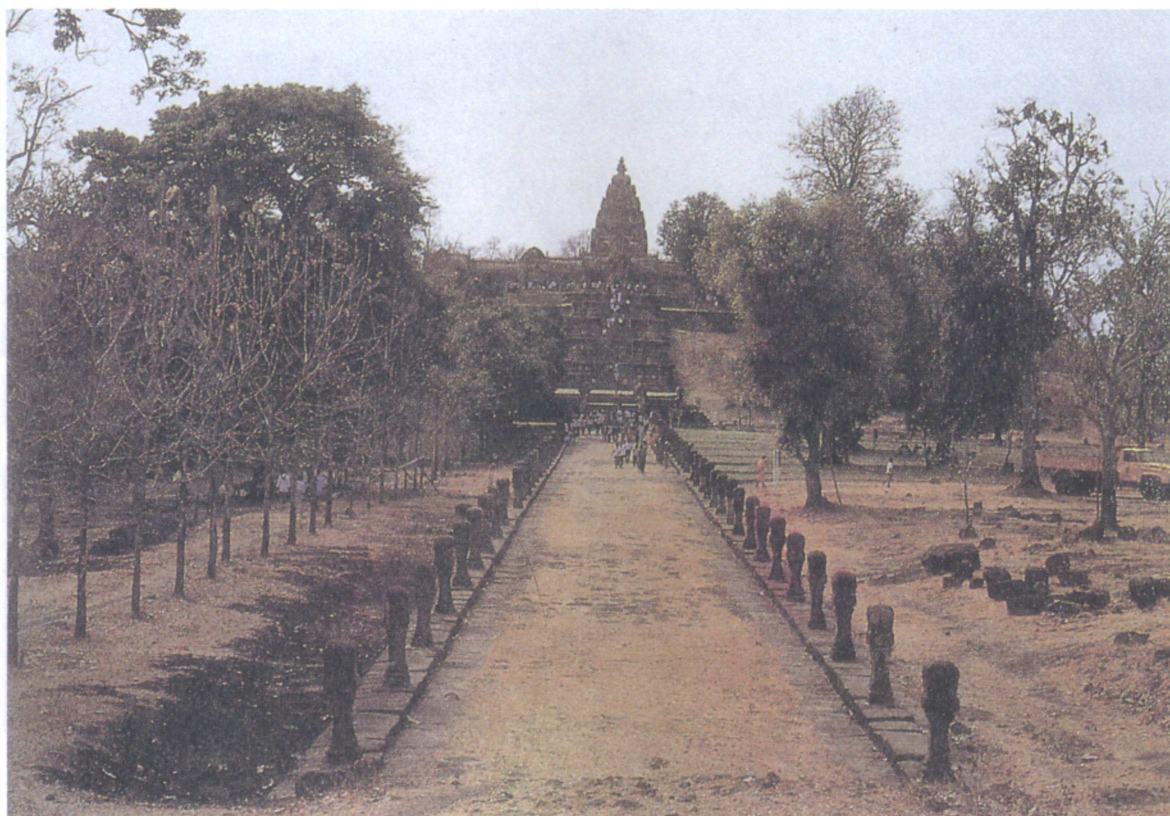
กรมวิชาการหวังว่าหนังสือเรียนภาษาไทยเล่มนี้จะยังประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร อย่างไรก็ดี หนังสือเล่มนี้อาจยังมีข้อควรปรับปรุงแก้ไขอยู่อีกบ้าง กรมวิชาการยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขหนังสือเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กรมวิชาการขอขอบคุณคณะกรรมการฯ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือเรียนนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้

(นายพนม พงษ์ไพบูลย์)
อธิบดีกรมวิชาการ
๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๗

สารบัญ

บทที่ ๖
ครั้งหนึ่งยังจำได้

๓ กันยายน ๒๕๓๙

เย็นวันนี้ฉันมาถึงอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้งตอนตะวันใกล้ลับขอบฟ้า ท้องฟ้าชอุ่มฝน ต้นกล้าสีเขียวอ่อนขึ้นเต็มท้องนาสองข้างทาง ปีนี้ฝนมาล่า ชาวบ้านที่นี่จึงทำนาเมื่อใกล้สิ้นปี วัว ๓-๔ ตัวเดินสวนทางกับรถของฉัน มันคงถูกต้อนกลับบ้าน หลังจากเสร็จงานไถนาอันเหน็ดเหนื่อย ตายายสองคนเดินเร่งฝีเท้ามองไปข้างหน้าด้วยใกล้เวลามืดค่ำ ยายนุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อแขนกระบอก มีผ้าสีคล้ำพาดไหล่ ตานุ่งกางเกงพื้นบ้าน สวมเสื้อคอกลมสีมอๆ ภาพเช่นนี้ช่างเข้ากับบรรยากาศท้องถิ่นจริงๆ ฉันมองไปข้างหน้าเห็นยอดปราสาทพนมรุ้งแต่ไกล เมื่อมาถึงถนนหน้าทางเข้าอุทยานด้านหลัง ฉันก็เห็นแผ่นป้ายขนาดใหญ่ บอกชื่อถนนสายนี้ว่า “หิรัณยวิถี”

ลานปราสาทและระเบียงชั้นนอกของปราสาทพนมรุ้ง

พ่อชวนฉันมาเที่ยวปราสาทพนมรุ้ง ซึ่งอยู่ที่อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ฉันเคยได้ยินเรื่องราวของปราสาทพนมรุ้งมานานแล้ว จึงสนใจและดีใจที่จะได้มาเที่ยวโบราณสถานสำคัญของชาติแห่งนี้ ฉันตั้งใจจะเขียนบันทึกไว้เป็นเครื่องเตือนความทรงจำ ไม่อยากให้ความรู้สึกนึกคิดที่มีคุณค่าเลือนหายไปกับกาลเวลา

พ่อพาฉันมาพักที่บ้านพักของอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง บ้านที่พักอยู่ทางด้านหลังเขา ต้นไม้ใหญ่น้อยขึ้นเขียวครึ้ม เสลาต้นใหญ่ชูช่อสีม่วง เมื่อขนของจากรถเข้าที่พักเรียบร้อยแล้ว ท้องฟ้าก็มืดมิดพอดี อากาศบนเขาเย็นชื้น อาบน้ำสบายใจดีแล้วพ่อกับฉันออกมานั่งพักผ่อนที่เฉลียงด้านหลังบ้าน ฉันมองผ่านไปในความมืด เห็นยอดไม้ตรงลาดเขาหลังบ้านเอนลู่ส่ายไปมา ลมฝนพัดกรูกระทบเรือนยอดของต้นไม้ เสียงดังก้องเหมือนคลื่นโถมซัดหาดทราย คืนนี้ฉันคงจะหลับสบายด้วยไอเย็นของฝนและความอ่อนเพลีย พรุ่งนี้ฉันคงจะได้เดินชมปราสาท ฉันจะเขียนบันทึกยาวๆ ให้สมกับที่ได้ตั้งใจมา

๔ กันยายน ๓๙

พ่อและฉันตื่นแต่เช้า แดดส่องฟ้าสดใส เจ้าหน้าที่อุทยานประวัติศาสตร์พามัคคุเทศก์แวะมาคุย และร่วมรับประทานอาหารเช้าด้วยกันที่บ้านพัก เขานำก้อนหินเล็กๆ ก้อนหนึ่งติดมือมาด้วย มันมีสีแสดคล้ำ มีรูพรุน มัคคุเทศก์บอกว่าหินพวกนี้พบได้ทั่วไปในบริเวณภูเขา เมื่อเอาไปแช่น้ำจะลอยตัวได้ ๒-๓ นาที นี่คือหินที่เกิดจากฟองลาวาที่แข็งตัว ซึ่งไหลออกมาจากปล่องของภูเขาไฟเมื่อ ๙ แสนปีมาแล้ว ปราสาทพนมรุ้งแห่งนี้ตั้งอยู่ข้างปากปล่องภูเขาไฟที่ดับมานานแล้วนั่นเอง

หลังอาหารเช้า มัคคุเทศก์พาเราเดินจากบ้านพักไปตามถนนที่นำไปสู่ด้านหลังของปราสาททางทิศตะวันตก ยอดหญ้าข้างทางยังชื้นไปด้วยน้ำค้างที่ส่งประกายแวววาว ฉันเดินตามพ่อและมัคคุเทศก์ไปด้วยความตื่นเต้น ในมือถือสมุดบันทึกและปากกาเตรียมพร้อม

จากที่สูงมองเห็นปราสาทพนมรุ้ง และปากปล่องภูเขาไฟซึ่งดัดแปลงเป็นสระน้ำ

ระเบียงคด (ระเบียงชั้นใน) ล้อมรอบลานปราสาทชั้นใน

จากภาพที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้า และจากคำอธิบายอย่างคล่องแคล่วของมัคคุเทศก์ ฉันตื่นตาตื่นใจไปกับความยิ่งใหญ่อลังการของปราสาทพนมรุ้งที่ไม่คิดไม่ฝันว่าจะมีโอกาสมาพบมาเห็น และได้ยินได้ฟังในวันนี้

ปราสาทพนมรุ้งเป็นเทวสถานที่สร้างถวายพระศิวะ ตามความเชื่อของศาสนาฮินดูที่นับถือพระศิวะเป็นใหญ่ ปราสาทพนมรุ้งใช้ระยะเวลาสร้างต่อเนื่องกันมานานตั้งแต่ พ.ศ. ๑๕๐๑ ถึง พ.ศ. ๑๗๐๐ กษัตริย์ขอมผู้สร้างปราสาทที่สำคัญพระองค์หนึ่งคือ พระเจ้าหิรัณยวรมัน ด้วยเหตุนี้จึงได้นำชื่อของพระองค์มาตั้งชื่อเส้นทางที่ตัดเข้าสู่เขาพนมรุ้งที่ฉันเห็นตรงหน้าทางเข้าอุทยานด้านหลังเมื่อวานนี้นั่นเอง

เราเดินตามมัคคุเทศก์มาถึงปรางค์ประธานอันเป็นส่วนสำคัญที่สุดของปราสาท ซึ่งตั้งอยู่ตรงศูนย์กลางของปราสาทชั้นใน

ทางทิศตะวันออกที่หันไปทางด้านหน้าของปราสาท เป็นห้องสี่เหลี่ยมผืนผ้าเรียกว่า "มณฑป" เคยเป็นที่ประดิษฐานรูปเคารพสำคัญที่สุดของศาสนาฮินดู แต่ถูกขโมยไปนานแล้ว ฉันทราบมาว่ามีโบราณวัตถุสำคัญอีกมากที่สูญหายไป หลายชิ้นถูกลักลอบนำไปขายต่อต่างประเทศ ทำให้ของมีค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีตกไปอยู่ในมือคนต่างชาติเป็นจำนวนมาก ถ้า

ปรางค์ประธาน

ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์

เหตุการณ์เป็นไปเช่นนี้เรื่อยๆ ฉันคิดว่าอีกไม่นานคนรุ่นหลังคงไม่มีเครื่องเตือนความทรงจำ ให้เกิดความภาคภูมิใจในอดีตที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้ให้เป็นแน่

เมื่อเราเดินมาถึงประตูมุขโถงปรางค์ประธานด้านหน้าทางทิศตะวันออก มัคคุเทศก์ชี้ให้ดูทับหลังซึ่งเป็นแผ่นหินที่วางอยู่เหนือประตูที่สลักภาพพระนารายณ์บรรทมสินธุ์ โดยบรรทมตะแคงอยู่เหนือพระยาอนันตนาคราช มีมกรรองรับอยู่อีกทีหนึ่ง มีดอกบัวผุดขึ้นมาจากพระนาภี และมีพระพรหมประทับนั่งอยู่ในดอกบัว ที่เบื้องพระบาทมีพระศรีหรือพระลักษมีชายาของพระองค์ประทับอยู่ ลวดลายทั้งหลายเกี่ยวกับเทพเจ้าที่สลักอยู่ตามที่ต่างๆ รวมทั้งที่สลักอยู่ที่ทับหลังแผ่นนี้ล้วนมาจากเรื่อง รามายณะ ของอินเดีย แต่คนไทยรู้จักกันในชื่อ รามเกียรติ์

พ่อและฉันถ่ายภาพบริเวณนี้ไว้หลายภาพ ทับหลังที่เห็นมีความงามอ่อนช้อยมาก มัคคุเทศก์เล่าว่าทับหลังแผ่นนี้ถูกขโมยไปนานแล้ว ในที่สุดไปพบที่สหรัฐอเมริกา เพิ่งได้กลับคืนมา เมื่อพ.ศ. ๒๕๓๑ หลังจากมีการเรียกร้องขอคืนมาเป็นเวลานับสิบปี ใช้เวลายาวนานถึง ๑๖ ปี กว่าจะบูรณะซ่อมแซมซากปรักหักพังที่รกร้างอยู่กลางป่าเปลี่ยวกลับมาเป็นปราสาทหินอันสง่างามอย่างที่เห็นในปัจจุบัน ฉันจำได้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยตรัสว่า “อิฐ

เก่าๆ แผ่นเดียวก็บอกความเป็นมาในอดีตได้" ฉันจึงดีใจที่มีผู้เห็นคุณค่าของโบราณวัตถุและโบราณสถาน ทำให้ฉันได้มีโอกาสมาเห็นความงามของทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ที่ปราสาทหินพนมรุ้งแห่งนี้

ในที่สุดเราก็เดินออกมาถึงทางด้านหน้าของปราสาท ซึ่งมองเห็นสะพานนาคราชที่ต่อเชื่อมกับทางดำเนินเบื้องหน้า เสาและราวสะพานทำเป็นลำตัวพญานาค ๕ เศียร หันหน้าออกแผ่พังพานทั้ง ๔ ทิศ ตรงกลางสะพานพื้นหินสลักลวดลายดอกบัวบานจากจุดนี้เมื่อเล็งขึ้นไปยังยอดปราสาทจะได้กึ่งกลางพอดี

มัคคุเทศก์เล่าว่า สะพานนาคราชนี้เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมโลกมนุษย์กับโลกของเทพเจ้า ตัวราวสะพานที่ทำเป็นตัวนาคเปรียบดังทางเดินแห่งเทพเจ้าที่จำลองมาไว้ในโลก ขณะเดินผ่านไปตามสะพานนาคราช ฉันจึงรู้สึกเหมือนเดินล่องลอยอยู่บนสรวงสวรรค์ สองข้างทางดำเนินมีต้นสักปลูกเรียงรายไปตลอดทาง ดอกสักบานขาวเต็มต้น ทิ้งดอกบอบบางเล็กๆ ขนาดดอกพิกุลร่วงจากช่อลงเกลื่อนอยู่บนแผ่นศิลาแลง เหมือนชวนเชิญต้อนรับผู้มาเยือนด้วยความยินดี

สะพานนาคราชเชื่อมระหว่างทางดำเนินกับบันไดขึ้นปราสาท

ประตูชั้นในสุดของปรางค์ประธานด้านทิศตะวันออก

เมื่อฉันเดินออกมาสุดทาง มัคคุเทศก์ชี้ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ฉันเห็นแอ่งลึกซึ่งเขาอธิบายว่าที่ตรงนั้นในอดีตเคยเป็นปล่องภูเขาไฟ และเมื่อมองไปทางทิศใต้เห็นอยู่ไกลลิบๆ ก็คือเทือกเขาพนมดงรักที่กั้นชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชานั่นเอง

สิ่งที่น่าอัศจรรย์อีกประการหนึ่งในสถาปัตยกรรมของเขมรโบราณแห่งนี้ก็คือ ประมาณวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ ของทุกปี แสงแดดจะลอดผ่านประตูทุกประตูของปราสาทตรงกันหมด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ อันเป็นปีที่บูรณะปราสาทเสร็จและได้ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์คืนมานั้น มัคคุเทศก์เล่าว่าในเวลาเช้าของวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ นอกจากแสงแดดจะส่องลอดประตูตรงกันหมดแล้ว ดวงจันทร์วันเพ็ญก็ยังขึ้นตรงกลางยอดปรางค์ประธาน

องค์ใหญ่ในเวลาเที่ยงคืนพอดี ประเพณีที่แสดงออกถึงความเลื่อมใสศรัทธาต่อปราสาทพนมรุ้งของชาวบ้านในละแวกนี้ ก็คือ ประเพณี "ขึ้นเขาพนมรุ้ง" ในวันเพ็ญ เดือนห้า ซึ่งมักจะตรงกับช่วงวันขึ้นปีใหม่ของไทยในเดือนเมษายนทุกปี

เราเดินอ้อมกลับมาทางด้านหลังเขาเข้าสู่ที่พัก พ่อกล่าวขอบคุณมัคคุเทศก์ที่ให้ความรู้แก่เราอย่างละเอียดลออ ฉันรู้สึกขอบคุณพ่อที่ชวนฉันมา ขอบคุณมัคคุเทศก์ที่ทำให้ฉันรู้สึกภูมิใจในแผ่นดินไทย เรามีมรดกล้ำค่าของบรรพบุรุษที่แสดงให้เห็นวัฒนธรรมอันยาวนาน พ่อบอกว่าคนไทยทุกคนต้องช่วยกันรักษาโบราณสถานอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เก่าแก่ไว้ให้นานที่สุด เพราะสิ่งเหล่านี้มีคุณค่าทางการศึกษา เป็นหลักฐานสำคัญที่บอกให้รู้ถึงความเป็นมาในอดีต บอกให้รู้ถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานของดินแดนแห่งนี้ ซากปรักหักพังของปราสาทพนมรุ้งที่ได้รับการบูรณะให้กลับคืนมาสู่สภาพใกล้เคียงของเดิมแห่งนี้ ทำให้เรารู้ว่าดินแดนแถบอีสานใต้ของไทยนั้นมีอดีตที่เคยรุ่งเรืองด้วยอารยธรรมและวัฒนธรรมอันเก่าแก่มานานนับพันปี ก่อนที่จะเสื่อมสลายไปพร้อมกับอาณาจักรเขมรโบราณ และการเกิดขึ้นของอาณาจักรสุโขทัยในเวลาต่อมา

ภาพสลักพระศิวะทรงฟ้อนรำ อยู่บนหน้าบันและทับหลังด้านตะวันออก

ความรู้ทางภาษา

หลักภาษา

ส่วนประกอบของประโยค

คำหรือกลุ่มคำที่นำมาเรียงกันแล้ว มีใจความสมบูรณ์ บอกให้รู้ว่าใคร ทำอะไร เรียกว่า **ประโยค**

ประโยคประกอบด้วย **ภาคประธาน** และ**ภาคแสดง**

ภาคประธาน เป็นส่วนที่ทำหน้าที่เป็นบทประธานของประโยค บอกให้รู้ว่า ใครเป็นผู้กระทำอาการ

ตัวอย่าง

เราเดิน

ฉันเห็นแผ่นป้าย

เรา ฉัน เป็นภาคประธานของประโยค

ภาคแสดง เป็นส่วนที่แสดงการกระทำของประธาน เพื่อบอกให้รู้ว่าประธานทำอะไร ทำแก่ใคร

ตัวอย่าง

เรา**เดิน**

ฉัน**เห็นแผ่นป้าย**

เดิน เห็นแผ่นป้าย เป็นภาคแสดงของประโยค

ภาคแสดงประกอบด้วย **บทกริยา** และ**บทกรรม**

บทกริยา เป็นส่วนที่บอกอาการกระทำว่า ประธานทำอะไร

เรา**เดิน**

ฉัน**เห็น**

เดิน เห็น เป็นบทกริยาของประโยค

บทกรรม คือ ส่วนที่บอกผู้ถูกกระทำว่า ประธานทำต่อใคร

ตัวอย่าง

ฉันเห็น**แผ่นป้าย**

แผ่นป้าย เป็นบทกรรมของประโยค

(ประโยค "เราเดิน" ไม่มีบทกรรม เนื่องจาก บทกริยา "เดิน" มีความสมบูรณ์ในตัวเองแล้ว)

ประโยคอาจจะมีความที่ขยายส่วนประกอบของประโยค เพื่อทำให้ประโยคมีความหมายชัดเจนขึ้น เรียกว่า **บทขยาย**
บทขยายในประโยคอาจจะขยายบทประธาน ขยายบทกริยา หรือขยายบทกรรมก็ได้

ตัวอย่าง

เราทั้งหลายเดินอ้อมทางด้านหลัง

เรา	เป็น	บทประธาน
ทั้งหลาย	เป็น	บทขยายประธาน
เดิน	เป็น	บทกริยา
อ้อมทางด้านหลัง	เป็น	บทขยายกริยา

ฉันเห็นแผ่นป้ายขนาดใหญ่

ฉัน	เป็น	บทประธาน
เห็น	เป็น	บทกริยา
แผ่นป้าย	เป็น	บทกรรม
ขนาดใหญ่	เป็น	บทขยายกรรม

ชนิดของประโยค

ประโยคแบ่งตามลักษณะของเนื้อความเป็น ๓ ชนิด คือ **ประโยคความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน**

ประโยคความเดียว

คำหรือกลุ่มคำที่นำมาเรียงกันแล้วมีความหมายสมบูรณ์ว่า ใคร ทำอะไร โดยมีเนื้อความเพียงเนื้อความเดียว เรียกว่า ประโยคความเดียว

ลักษณะของประโยคความเดียว

๑. มีเนื้อความเดียว คือ กล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงสิ่งเดียว

๒. ส่วนประกอบของประโยค มีบทประธานบทเดียว บทกริยาบทเดียว และบทกรรมเพียงบทเดียว ทั้งนี้อาจจะมีส่วนขยายบทประธานหรือส่วนขยายบทกริยา หรือส่วนขยายบทกรรมก็ได้

ตัวอย่าง

ต้นไม้ใหญ่น้อยขึ้นเขียวครึ้ม

ต้นไม้	เป็น	บทประธาน
ใหญ่น้อย	เป็น	บทขยายประธาน
ขึ้น	เป็น	บทกริยา
เขียวครึ้ม	เป็น	บทขยายกริยา

เขานำก้อนหินเล็ก ๆ ก้อนหนึ่งติดมือมาด้วย

เขา	เป็น	บทประธาน
นำ	เป็น	บทกริยา
ติดมือมาด้วย	เป็น	บทขยายกริยา
ก้อนหิน	เป็น	บทกรรม
เล็ก ๆ ก้อนหนึ่ง	เป็น	บทขยายกรรม

การใช้ภาษา

การสรุปความ

การสรุปความเป็นการสรุปแนวคิดหลักหรือประเด็นสำคัญของเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากการฟังหรือการอ่าน แล้วถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ผู้ฟังหรือผู้อ่านจะต้องจับใจความสำคัญจากการฟังหรือการอ่าน และสรุปใจความสำคัญของเรื่อง

๑. วิธีการฟังเพื่อสรุปความ

ฟังเรื่องราวแล้วจับใจความสำคัญให้ได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร แล้วจดบันทึกไว้ และสรุปเป็นใจความสำคัญ

ตัวอย่าง

หลังฤดูเก็บเกี่ยว เกษตรกรมักปลูกพืชอายุสั้นและทนแล้ง พืชที่เหมาะสมได้แก่ ถั่วเขียว ถ้าปลูกถั่วเขียวโดยวิธีหว่านจะมีปัญหามาก เพราะมีหญ้าขึ้นแข่งกับต้นถั่วเขียว จึงยากแก่การกำจัดต้นหญ้า ทำให้ได้ผลผลิตต่ำ

วิธีการสรุปความ

ใคร	–	เกษตรกร
ทำอะไร	–	ปลูกถั่วเขียว
เมื่อไร	–	หลังฤดูเก็บเกี่ยว
อย่างไร	–	ใช้วิธีหว่าน
ผลเป็นอย่างไร	–	หญ้าขึ้นแข่ง ได้ผลผลิตต่ำ

สรุปความได้ดังนี้

เกษตรกรปลูกถั่วเขียวหลังฤดูเก็บเกี่ยว ถ้าใช้วิธีหว่านทำให้หญ้าขึ้นแข่ง ผลผลิตจึงต่ำ

๒. วิธีการอ่านเพื่อสรุปความ

อ่านคร่าวๆ ก่อน แล้วจึงอ่านซ้ำอีกครั้งหนึ่งเพื่อจับใจความสำคัญว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ผลเป็นอย่างไร แล้วเขียนสรุปเป็นข้อความสั้นๆ

ตัวอย่าง

นกนางแอ่นบ้านมีขนาดเล็ก ลำตัวยาวประมาณ ๑๕ เซนติเมตร ชอบอยู่รวมกันเป็นฝูงใหญ่ ถิ่นที่อยู่ของนกนางแอ่นบ้านจะอยู่ทางทวีปเอเชียตอนกลางตั้งแต่เทือกเขาหิมาลัย มองโกเลีย ไซบีเรีย จะวางไข่ราวเดือนเมษายนถึงสิงหาคม ครั้นฤดูหนาวอากาศทางไซบีเรีย มองโกเลียหนาวจัด นกนางแอ่นบ้านจะบินอพยพโยกย้ายถิ่นมาทางใต้ ดังนั้นในระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ นกนางแอ่นบ้านจะบินเข้ามาในประเทศไทย พบได้ทุกภาค นกบางส่วนจะหากินรอบๆ กรุงเทพมหานคร อาศัยหลับนอนอยู่ตามสายไฟฟ้าที่ถนนเจริญกรุง เยาวราช สีลม เป็นต้น นกนางแอ่นบ้านจะช่วยกำจัดแมลง เช่น กินยุง แมลงวันเป็นอาหาร นับว่านกนางแอ่นบ้านที่บินมาเป็นระยะพันๆ ไมล์ จากไซบีเรีย มองโกเลีย ได้มาช่วยกำจัดแมลงให้แก่ชาวกรุงเทพมหานคร และช่วยกำจัดแมลงที่เป็นศัตรูพืชให้แก่ชาวไร่ชาวสวนทั่วประเทศอีกด้วย ดังนั้นพวกเราทั้งหลายจงช่วยกันอนุรักษ์นกนางแอ่นบ้านที่ทำให้โลกของเราสดใส น่ารื่นรมย์ แล้วยังเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติอีกนานัปการ

วิธีการสรุปความ

ใคร	-	นกนางแอ่นบ้าน
ทำอะไร	-	บินมาจากไซบีเรีย มองโกเลีย และแถบภูเขาหิมาลัย
เมื่อไร	-	เดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์
อย่างไร	-	เห็นได้ทั่วไปในประเทศไทย โดยเฉพาะตามสายไฟในกรุงเทพมหานคร
ผลเป็นอย่างไร	-	ช่วยกำจัดแมลงต่าง ๆ โดยเฉพาะยุง และแมลงวัน

สรุปความได้ดังนี้

นกนางแอ่นบ้านอาศัยอยู่แถบไซบีเรีย มองโกเลีย และแถบภูเขาหิมาลัย ฤดูหนาวระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์จะบินมาทางใต้ เข้ามาในประเทศไทย นกนางแอ่นบ้านช่วยกำจัดแมลง ดังนั้นจึงควรอนุรักษ์นกนาง-แอ่นบ้านไว้

การเขียนแสดงความคิดเห็นประกอบเหตุผล

การเขียนแสดงความคิดเห็นประกอบเหตุผล เป็นการเขียนขยายความข้อความใดข้อความหนึ่ง โดยอธิบายหรือแสดงความคิดเห็นประกอบข้อความนั้นอย่างมีเหตุผล

การเขียนแสดงความคิดเห็น จะต้องเขียนอธิบายขยายความอย่างมีเหตุผลสอดคล้องกับข้อความเดิมเสมอ ผู้เขียนต้องใช้ความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลด้วย ต้องรู้จักวิเคราะห์ข้อความ และใช้เหตุผลประกอบการคิดวิเคราะห์

วิธีการวิเคราะห์

๑. หาคำหลักของข้อความให้ได้

๒. นำคำหลักมาอธิบายขยายความ โดยนำความรู้และประสบการณ์มาอธิบายให้ชัดเจนขึ้นอย่างมีเหตุผล

ข้อความ "คนที่ทำมาหากินอย่างสุจริต จะทำให้สังคมเป็นสุข"

ตัวอย่าง **คำหลัก :** ทำมาหากิน สุจริต สุข

การเขียนแสดงความคิดเห็น

คนที่ทำมาหากินสุจริตย่อมทำให้สังคมเป็นสุข คำว่า สุจริต คือ การทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ผิดศีลธรรม เมื่อคนเราทำมาหากินสุจริต ไม่คดโกงผู้อื่นก็ย่อมทำให้คนในสังคมไม่เดือดร้อน เพราะคนไม่คดโกงกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน แต่ถ้าคนทำมาหากินในทางทุจริต เช่น ลักขโมย คดโกงผู้อื่น ผู้คนในสังคมก็เดือดร้อน สังคมก็ไม่สงบสุข ดังนั้น คนที่ทำมาหากินสุจริตจึงทำให้สังคมสงบสุข

การเขียนรายงาน

การเขียนรายงานเป็นการเขียนผลการศึกษาที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น การค้นคว้าจากหนังสือและเอกสาร การสัมภาษณ์ การทดลอง หรือ การศึกษานอกสถานที่ เพื่อเสนอต่อครู ต่อชั้นเรียน ต่อที่ประชุม หรือเพื่อเผยแพร่

วิธีการเขียนรายงาน

ผู้เขียนรายงานต้องรู้จักหาแหล่งความรู้ รวบรวมและบันทึกความรู้ และเรียบเรียงให้มีส่วนต่างๆ ครบถ้วนตามรูปแบบการทำรายงาน ลำดับขั้นตอนของการทำรายงานมีดังนี้

๑. ขั้นเตรียมเขียนรายงาน

๑) หาแหล่งความรู้ ผู้เขียนรายงานจะต้องสำรวจแหล่งความรู้ที่จะใช้ศึกษาค้นคว้าเรื่องที่จะเขียนรายงาน อาจเป็นการหาหนังสือหรือเอกสารในห้องสมุด การสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ การทดลองปฏิบัติ หรือการไปศึกษาดูด้วยตนเอง

การค้นหาหนังสือให้ได้เรื่องที่ต้องการอย่างรวดเร็ว อาจค้นจากสารานุกรม ซึ่งเป็นหนังสือรวบรวมความรู้ทุกสาขา ค้นจากบัตรรายการเพื่อหาหนังสือที่ต้องการ และค้นจากดรรชนีวารสารเพื่อหาบทความจากวารสาร เป็นต้น

๒) อ่านและบันทึกความรู้ วิธีอ่านเพื่อตัดสินใจเลือกหนังสือที่ต้องการ จะต้องอ่านสำรวจจากคำนำ สารบัญ และดรรชนีท้ายเล่ม ต่อจากนั้นจึงอ่านเฉพาะบทหรือเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้อง แล้วบันทึกความรู้ไว้ การบันทึกเนื้อเรื่อง อาจเขียนแบบสรุปความ ย่อความ บันทึกเฉพาะใจความที่ต้องการ หรือคัดลอกข้อความที่ต้องการก็ได้

การบันทึกความรู้ นิยมใช้บัตรบันทึกความรู้เป็นแผ่นๆ แยกตามหัวข้อเพื่อความสะดวกในขั้นลงมือเขียนรายงาน และต้องบันทึกแหล่งข้อมูลทุกครั้งสำหรับใช้ทำบรรณานุกรม หรือใช้เมื่อต้องการค้นคว้าเพิ่มเติม

ตัวอย่างบัตรบันทึกความรู้ การเขียนรายงาน เรื่อง พระราชนิเวศน์

ความสำคัญ-สถานที่ตั้ง

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม ๑๔. กรุงเทพมหานคร : โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาท-สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, ๒๕๑๒. หน้า ๖๙-๗๑

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นสำหรับแปรพระราชฐานไปประทับสำราญพระราชอิริยาบถในฤดูร้อน

เสด็จประทับ ๒ ครั้ง คือ ฤดูร้อน พ.ศ. ๒๔๖๗ และ พ.ศ. ๒๔๖๘

ประวัติการก่อสร้าง

ศุภมาศ ทรงยศ “มฤคทายวัน พระราชนิเวศน์แห่งความรัก”
รถไฟสัมพันธ์ ปีที่ ๑๔ (มีนาคม-เมษายน, ๒๕๓๗) หน้า ๑๘-๒๐

ความเป็นมา แต่เดิม ร.๖ ทรงประทับแปรพระราชฐานที่ค่ายหลวง หาดเจ้าสำราญ พ.ศ. ๒๔๖๖ โปรดให้รื้อพระตำหนักเดิมมาสร้างใหม่

ทรงร่างแบบก่อสร้างด้วยพระองค์เอง

สถาปนิกชาวอิตาเลียนเป็นผู้เขียนแบบ

เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) เป็นผู้อำนวยการสร้าง ระยะเวลาการก่อสร้าง ๑ ปี

ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จกรมพระยา. **ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๒๖ เรื่องตำนานวังเก่า** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๑๓.

รูปแบบอาคาร เป็นอาคารไม้ใต้ถุนสูง วางบนเสาคอนกรีต แบบไทยผสมยุโรป หลังคาทรงปั้นหยา พระตำหนักต่างๆ แบ่งกระจายเป็นหลังๆ มีรูปทรงเดียวกัน มีระเบียงและบันไดต่างหาก แต่มีทางเดินมีหลังคาคลุมเชื่อมถึงกันตลอด

พระที่นั่งใหญ่ ๓ องค์ มีชื่อคล้องจองกัน คือ พระที่นั่งสมุทรพิมาน เป็นที่ประทับของสมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิ์ศจี

ลักษณะทางสถาปัตยกรรม
(แผ่นที่ ๒)

พระวรชายา พระที่นั่งพิศาลสาคร เป็นตำหนักที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีห้องพระบรรทม ห้องแต่งพระองค์ ห้องสรง และห้องเสวย และพระที่นั่งสโมสรเสวกามาตย์ เป็นอาคาร ๒ ชั้น รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เปิดโล่งไม่กั้นฝา ใช้เป็นโรงละครและที่ชุมนุมในโอกาสต่างๆ

๓) **วางโครงเรื่อง** โครงเรื่องประกอบด้วยส่วนที่เป็นความนำ เนื้อเรื่อง และสรุป ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่อง คือ หัวข้อเรื่องที่มีทั้งหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย ที่มีความสัมพันธ์กัน โครงเรื่องที่ดีจะช่วยให้การเขียนรายงานมีความต่อเนื่องกันตามลำดับ

ลักษณะของโครงเรื่องมีดังนี้

ความนำ ....

....

....

เนื้อเรื่อง

(หัวข้อใหญ่)

(หัวข้อย่อย) ....

....

(หัวข้อย่อย) ....

....

(หัวข้อใหญ่)

(หัวข้อย่อย) ....

....

(หัวข้อย่อย) ....

....

ฯลฯ

สรุป...

....

....

ตัวอย่างการวางโครงเรื่อง

พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน

ความนำ

- สถานที่ตั้งและความสำคัญ

เนื้อเรื่อง

- ประวัติการก่อสร้าง
- ลักษณะของสถาปัตยกรรม
- รูปแบบอาคาร
- รายละเอียดอื่นๆ

สรุป

- การอนุรักษ์โบราณสถาน

๒. ขั้นเขียนรายงาน

๑) ลงมือเขียนรายงาน นำบัตรบันทึกความรู้มาเรียงตามลำดับหัวข้อในโครงเรื่อง และลงมือเขียนรายงาน โดยนำข้อมูลที่รวบรวมไว้นั้นมาเขียนให้เป็นข้อความที่ต่อเนื่อง เขียนเป็นประโยคสั้นๆ มีใจความสมบูรณ์ ไม่ใช้ภาษาถิ่นหรือภาษาพูด แต่ละหัวข้อย่อยเป็นหนึ่งย่อหน้า แต่ละย่อหน้ามีใจความสำคัญและข้อความที่ขยายใจความสำคัญ เรียบเรียงให้มีลำดับความคิดที่สัมพันธ์กันแต่ละย่อหน้าจนจบ

๒) จัดทำบรรณานุกรม นำรายชื่อหนังสือและเอกสารที่ใช้เขียนรายงานมาทำบรรณานุกรม ใส่ไว้ท้ายเรื่อง เรียงตามลำดับอักษร

๓) จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ ปรับปรุงแก้ไขรายงานและคัดลอกให้เรียบร้อย จัดเข้าเล่ม โดยมีหน้าปก สารบัญ เนื้อเรื่อง และบรรณานุกรม อาจมีภาพประกอบแทรกในเนื้อเรื่องตามความเหมาะสม

ตัวอย่างรายงาน

ปก

รายงานวิชาภาษาไทย
เรื่อง
พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน

เด็กชายวินัย ทองคำ
ผู้เขียนรายงาน

เสนอต่อ
คุณครูสุพรรณี สอนเก่ง
ส่งรายงานวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๙

สารบัญ

หน้า

เนื้อเรื่อง

พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน

พระราชนิเวศน์มฤคทายวันเป็นพระที่นั่งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างขึ้น เพื่อเป็นที่ประทับสำหรับเสด็จแปรพระราชฐานมายังหัวเมือง เพื่อเป็นที่สำราญพระราชอิริยาบถในฤดูร้อน พระราชนิเวศน์มฤคทายวันตั้งอยู่ที่บริเวณชายหาด ตำบลห้วยทรายเหนือ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นสถานที่ที่เหมาะสำหรับการแปรพระราชฐานเพื่อสำราญพระราชอิริยาบถ เพราะอยู่ติดทะเล

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นว่าพระตำหนักเดิมที่ค่ายหลวง หาดเจ้าสำราญ ขาดแคลนน้ำจืด ไม่สะดวกที่จะใช้เป็นที่ประทับ และทรงได้รับรายงานกราบทูลว่าบริเวณห้วยทรายเหนือมีน้ำจืดอุดมสมบูรณ์ จึงโปรดเกล้าฯ ให้รื้อพระตำหนักเดิมมาสร้างใหม่

พระตำหนักแห่งใหม่นี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงร่างแบบก่อสร้างด้วยพระองค์เอง มีสถาปนิกชาวอิตาเลียน เป็นผู้เขียนแบบ เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) เป็นผู้อำนวยการสร้าง แรงงานก่อสร้างส่วนใหญ่เป็นชาวจีน ใช้เวลาก่อสร้างประมาณ ๑ ปี เสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗

รูปแบบอาคาร เป็นอาคารไม้ชั้นเดียวใต้ถุนสูง เสาคอนกรีต หลังคาทรงปั้นหยา มุงกระเบื้อง พระตำหนักต่างๆ แบ่งกระจายเป็นหลังๆ มีรูปทรงเดียวกัน มีระเบียงและบันไดต่างหาก แต่มีทางเดินซึ่งมีหลังคาคลุมเชื่อมถึงกันตลอด เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อระหว่างพระตำหนักต่างๆ

พระราชนิเวศน์ ประกอบด้วยพระที่นั่งใหญ่ ๓ องค์ ดังนี้

๑. พระที่นั่งสมุทรพิมาน เป็นที่ประทับของสมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิ์ศจี พระวรชายา มีเรือนเล็กๆ เป็นที่อยู่ของข้าราชการฝ่ายใน

๒. พระที่นั่งพิศาลสาคร เป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ห้องพระบรรทมอยู่กึ่งกลางติดกันกับห้องแต่งพระองค์และห้องสรง และมีห้องเสวยติดต่ออยู่ด้านหลัง ด้านหน้ามีทางเดินทอดยาวไปเป็นห้องที่ใช้ทรงพระอักษรหรือประทับเล่นใกล้ชายหาด

๓. พระที่นั่งสโมสรเสวกามาตย์ เป็นอาคารสองชั้นรูปสี่เหลี่ยม ไม่กั้นฝา ทรงใช้เป็นโรงละครและที่ชุมนุมในโอกาสต่างๆ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จมาประทับที่พระราชวังแห่งนี้เพียง ๒ ครั้ง คือ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๗ และ พ.ศ. ๒๔๖๘ ก็เสด็จสวรรคต

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้กรมตำรวจใช้บริเวณพระราชนิเวศน์เป็นโรงเรียนฝึกอบรมตำรวจพลร่ม และเป็นศูนย์ฝึกการต่อต้านปราบปรามก่อความไม่สงบ ของ

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

ต่อมาพระตำหนักมีสภาพชำรุดทรุดโทรมลงมาก สำนักพระราชวัง และกรมตำรวจ ร่วมกับกองโบราณคดี กรมศิลปากร ได้ดำเนินการบูรณะซ่อมแซมใหม่จนสมบูรณ์ และได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ เป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่งว่า พระราชนิเวศน์มฤคทายวันยังคงความสวยงาม สะอาด เรียบร้อยให้ชาวไทยได้ชื่นชม และได้มีโอกาสไปท่องเที่ยว ชมความงดงามของพระราชวังแห่งนี้ต่อไปได้

บรรณานุกรม

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จกรมพระยา. **ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๒๖ เรื่อง ตำนานวังเก่า.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๑๓.

ศุภมาศ ทรงยศ "มฤคทายวัน พระราชนิเวศน์แห่งความรัก" **รถไฟสัมพันธ์** ปีที่ ๑๔ (มีนาคม - เมษายน, ๒๕๓๗) หน้า ๑๘-๒๐

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม ๑๔. กรุงเทพมหานคร : โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, ๒๕๑๒.

การอ่านแผนที่

การอ่านแผนที่เป็นการอ่านสัญลักษณ์และรูปภาพเพื่อศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

สัญลักษณ์ของแผนที่

ภูเขา

ทางรถไฟ

ถนน

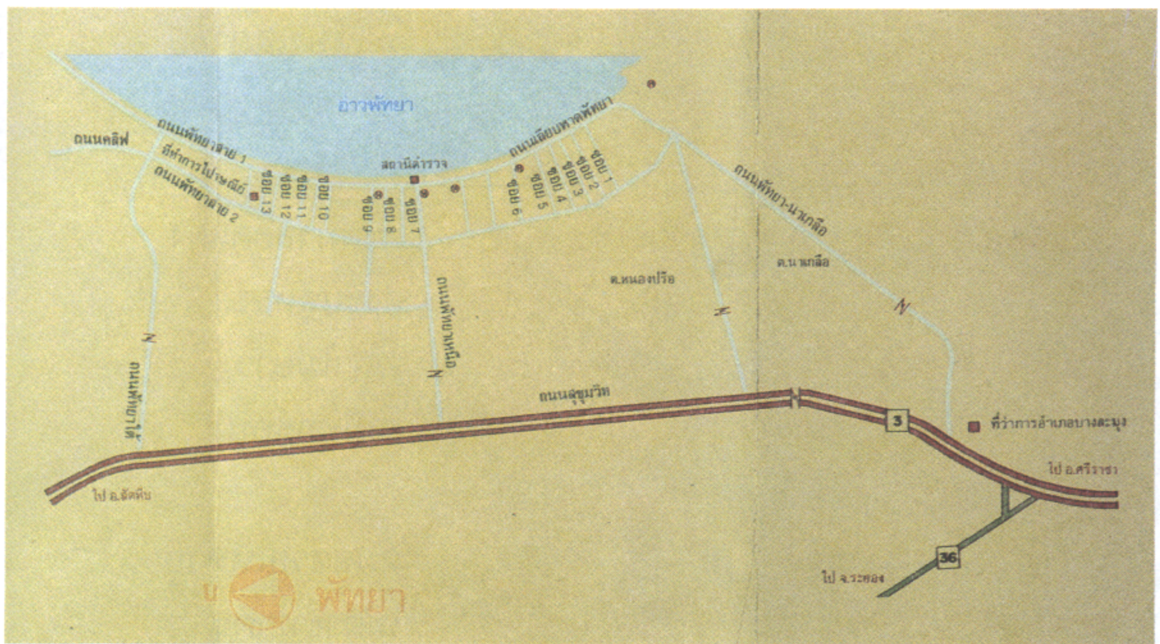

แม่น้ำ

เมืองใหญ่

เมืองเล็ก

การอ่านแผนที่ถนน

การอ่านแผนที่ถนนเพื่อใช้ในการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ที่เราต้องการไป จะต้องรู้จักอ่านรายชื่อถนนและทิศทางของการเดินทาง และสถานที่สำคัญที่ควรสังเกต เพื่อไปยังจุดหมายปลายทางได้ถูกต้อง

บทร้อยกรอง

โลกปัจจุบัน

โลกเราวันนี้ มักมีแปลกแปลก
ผิดกับแรกแรก ที่โลกเกิดมา
ตึกรามบ้านช่อง หอห้องโสภา
ตึกสูงเทียมฟ้า ปานแข่งดวงดาว

นักปราชญ์ทั้งหลาย มากมายคิดแต่ง
สร้างยานดัดแปลง ส่งขึ้นสู่หาว
เดินทางไปมา เวลาไม่ยาว
เที่ยวไปทุกคราว ไม่มีทุกข์ทน

การเจ็บการป่วย หมอช่วยให้หาย
เจ็บป่วยโรคร้าย ไม่ตายทุกคน
แพทย์เก่งรักษา หยูกยาคิดค้น
คนป่วยช่วยชนม์ ให้ดลสุขี

เครื่องเล่นมากมาย หลากหลายบันเทิง
ดนตรีรื่นเริง ภาพยนตร์ก็มี
สำราญทุกอย่าง อย่าร้างความดี
คนเราเดี๋ยวนี้ ชักหลงเมามัว

(บทพระราชนิพนธ์ใน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี)

บทอ่านเสริมบทเรียน

ทำผิดอีกแล้ว

ธำรงรักโรงเรียน รักเพื่อนและรักครูทุกคน ธำรงชอบเรียนหนังสือ เมื่อโรงเรียนเลิกแล้ว บางครั้งเขาจะไปดูแปลงผักที่เขาปลูกอยู่หลังโรงเรียน

แม่พูดกับธำรงเสมอ ๆ ว่า "เมื่อลูกจะกลับบ้านเย็น ลูกควรบอกแม่ให้รู้ด้วย แม่จะได้ไม่เป็นห่วง"

ธำรงจะทำผิดอยู่อย่างหนึ่งเสมอคือ ลืมบอกแม่ว่าจะกลับบ้านเย็น และเขาเคยบอกกับแม่ว่า "แม่ไม่ต้องห่วงผมหรอกครับ คงไม่มีอันตรายอะไร"

เย็นวันหนึ่ง ขณะที่แม่กำลังทำอาหาร แม่เหลือบดูนาฬิกาที่ข้างฝา เกือบหกโมงเย็นแล้ว ธำรงยังไม่กลับบ้าน แม่เริ่มเป็นห่วง

"บางทีธำรงอาจถูกรถชน หรืออาจถูกเด็กเกเรทำร้ายขณะเดินทางกลับบ้าน บางทีคงจะมีอะไรเกิดขึ้นกับธำรงแน่ๆ" แม่นึกไปเรื่อยๆ ยิ่งนึกก็ยิ่งเป็นห่วงธำรง จึงตัดสินใจออกจากบ้านไปที่โรงเรียน

ที่สนามโรงเรียนไม่มีเด็กนักเรียนแล้ว ห้องเรียนปิดหมดทุกห้อง แม่เดินไปที่ห้องพักครูซึ่งยังเปิดอยู่ แม่พบครูอัมพรนั่งตรวจงานของนักเรียน

"สวัสดีค่ะ คุณครู" แม่พูดพร้อมกับยกมือไหว้

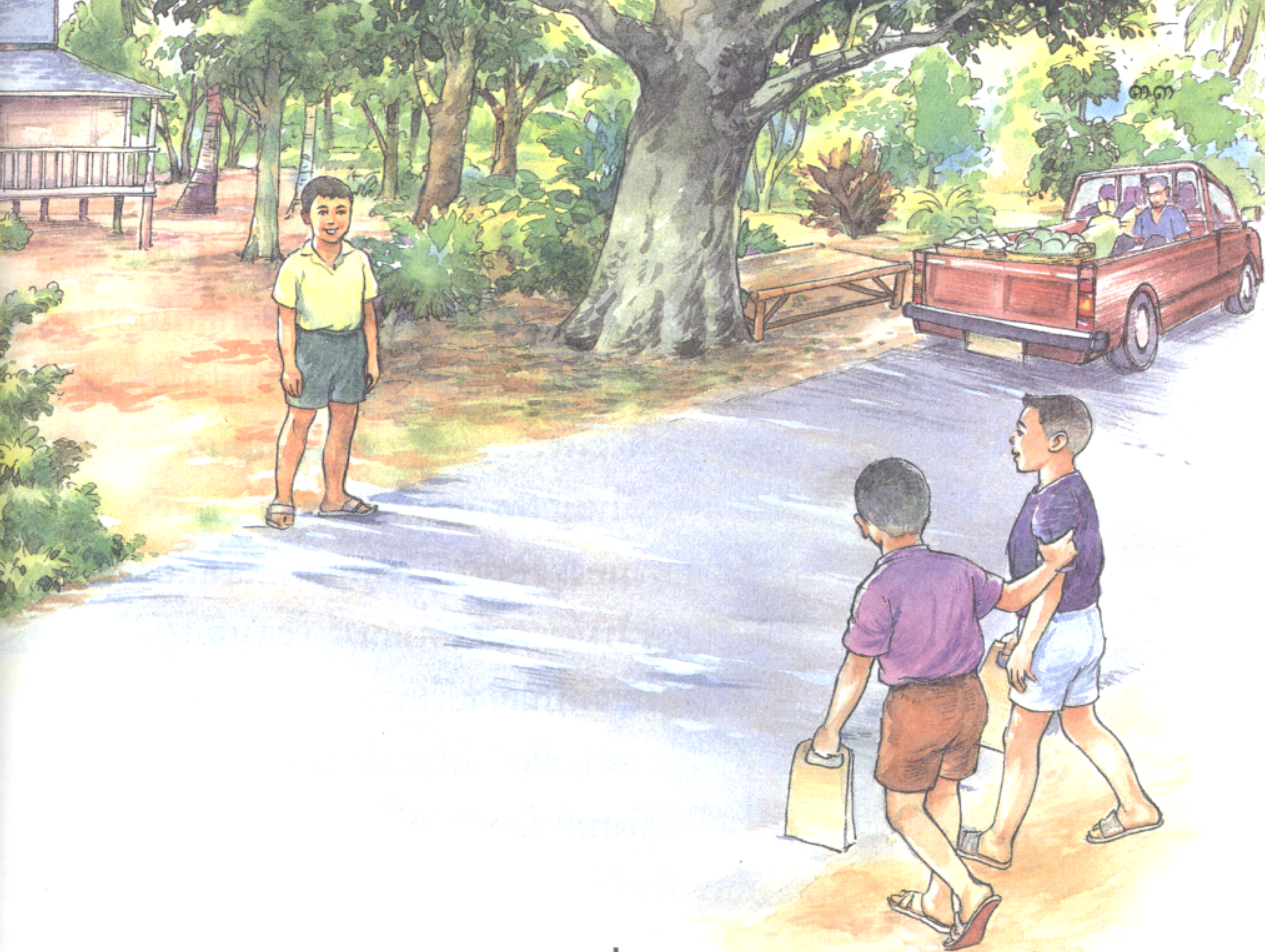
"สวัสดีค่ะ มีอะไรหรือคะ" ครูอัมพรถาม

"เห็นธำรงบ้างไหมคะ เขายังไม่กลับบ้านเลยค่ะ" แม่ถามครูอัมพร

"ดิฉันเห็นเขาเดินไปหลังโรงเรียนค่ะ" ครูอัมพรตอบ

"ขอบคุณค่ะ" แม่กล่าวแล้วรีบเดินไปหลังโรงเรียน แม่เห็นธำรงกำลังหอบผักเดินออกมาจากแปลงผัก ธำรงเห็นแม่ เขาได้แต่ยิ้มเจื่อนๆ พร้อมกับพูดว่า "แม่ครับ ผมขอโทษ เมื่อเช้าผมลืมบอกแม่ว่าจะกลับบ้านเย็น"

"คราวต่อไปอย่าลืมนะลูก แม่เป็นห่วง เมื่อลูกลืมบอกแม่ ลูกก็ไม่ควรกลับบ้านเย็น" แม่พูด

บทที่ ๗
ร้านค้าริมทาง

วันหนึ่งระหว่างปิดภาคเรียนฤดูร้อน หลังจากรับประทานอาหารเช้าร่วมกับพ่อแม่แล้ว อรรถขออนุญาตแม่ออกมารอเพื่อนที่หน้าบ้าน เมื่อวานนี้เขานัดกับวิทูรและสงกรานต์ให้มาพบกันที่นี่ อรรถ วิทูรและสงกรานต์ต่างมีบ้านอยู่ในละแวกเดียวกัน พ่อแม่ของเด็กทั้งสามเป็นชาวสวน มีอาชีพทำสวนผลไม้ อรรถยืนรอเพื่อนไม่นานนัก ก็เห็นวิทูรกับสงกรานต์เดินข้ามถนนตรงมาที่อรรถยืนคอยอยู่

"รอนานไหมอรรถ" สงกรานต์ถาม

"ไม่นานหรอก พวกเธอมาทันตามเวลานัดพอดี" อรรถพูด

"เพราะเราถือว่าเวลานัดเป็นเวลาที่สำคัญที่สุดไงล่ะ" วิทูรพูดด้วยใบหน้ายิ้ม ๆ

"ดี" อรรถกล่าวชมสั้นๆ พลางยิ้มตอบ ก่อนจะพูดต่อ "เราไปนั่งปรึกษากันที่แคร่ใต้ต้นก้ามปูเถอะ" อรรถชวนพลางเดินนำหน้าไปนั่งบนแคร่ไม้ไผ่แข็งแรงใต้ร่มก้ามปูใหญ่ ซึ่งอยู่เยื้องหน้าบ้านของอรรถออกมาเล็กน้อย ต้นก้ามปูใหญ่แผ่เงาร่มรื่น เวลาว่างงานในสวนพ่อกับแม่ชอบออกมานั่งพักผ่อนมองดูรถที่แล่นสวนกันไปมา

"เราจะเลือกที่นี่เป็นที่ขายของดีไหม" อรรถถามเป็นเชิงปรึกษา

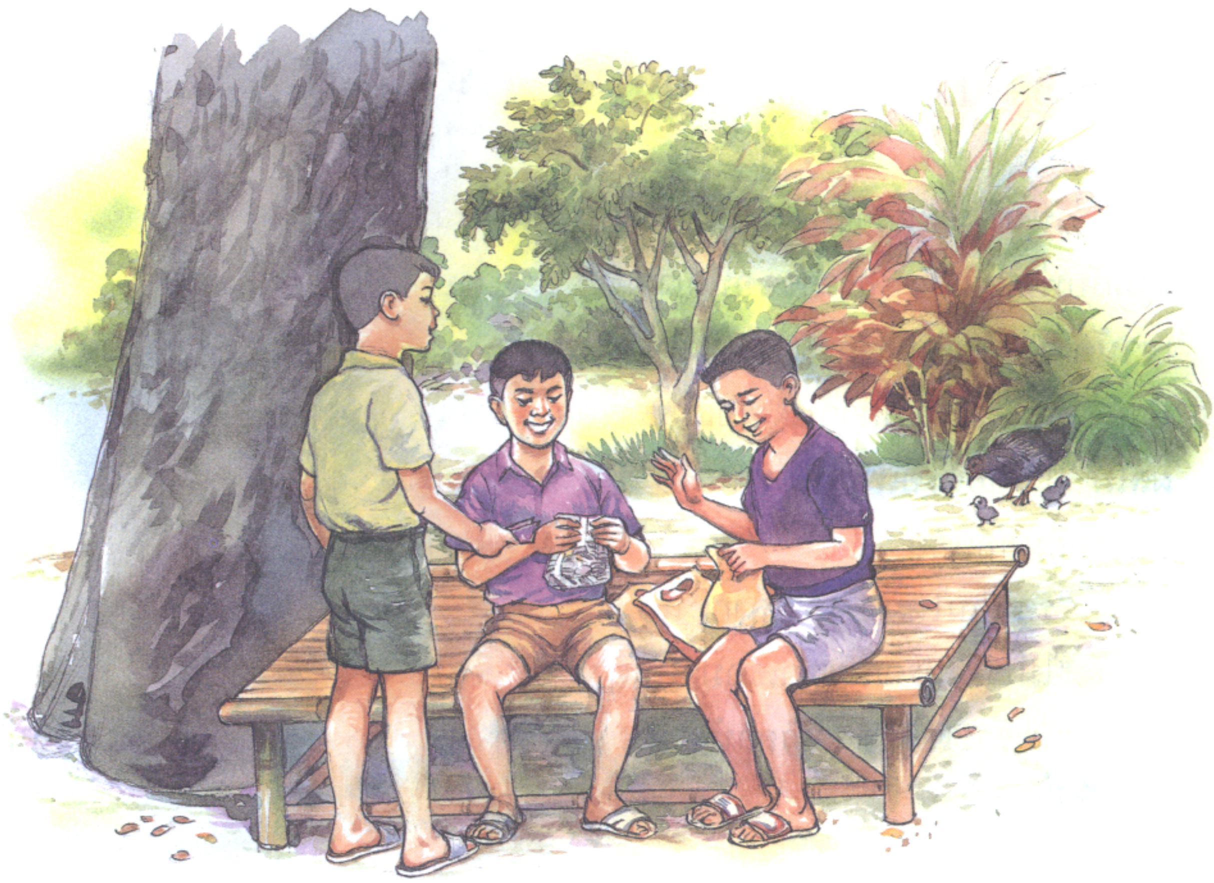
วิฑูรและสงกรานต์กวาดสายตามองดูรอบๆ ต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า

"เหมาะทีเดียว ต้นก้ามปูนี่คงให้ร่มเงาตลอดทั้งวัน"

"เราจะค้าขายอะไรกันดี" วิฑูรถามเป็นเชิงปรึกษา

สงกรานต์เป็นฝ่ายเสนอขึ้นก่อนว่า

"ผมว่า เราขายของที่ระลึกดีไหม บ้านเราอยู่ห่างจากทะเลไม่ถึงสามกิโลเมตร เราก็ควรไปรับของที่ประดิษฐ์จากเปลือกหอย กัลปังหา หรือปะการังที่เขาทำเป็นดอกไม้ สร้อยคอ พวงกุญแจ นำมาขายจะไม่ดีกว่าหรือ"

วิทูรส่ายหน้าก่อนจะพูดขึ้นว่า "ความคิดของสงกรานต์สวนทางกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ ตอนเราเรียนอยู่ชั้น ป.สี่ ได้เรียนเรื่องปูเสฉวนที่เที่ยวเดินหาเปลือกหอยเป็นที่อยู่อาศัย ปูเสฉวนต้องเข้าไปอาศัยอยู่ในขวด ก็เพราะคนไปเก็บเปลือกหอยริมทะเลมาขายจนเหลือน้อยลง ถ้าเราขายของพวกนี้ก็เท่ากับเราสนับสนุนคนให้ทำลายธรรมชาติ ผมจึงไม่เห็นด้วย"

"วิทูรคิดถูก ผมเห็นด้วย เพราะเราเรียนเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติมาแล้ว ในชีวิตประจำวันเราก็ควรปฏิบัติตาม" อรรถพูดพลางสังเกตดูท่าทีของเพื่อน

วิทูรเสนอว่า "เราไปซื้อขนมแห้งๆ ที่เขาบรรจุถุงมาขายดีไหม"

"เราเป็นลูกชาวสวน เราควรจะรับผลไม้ในสวนจากพ่อแม่ของเรามาขาย จะทำให้พ่อแม่ของเรามีรายได้เพิ่มขึ้น" อรรถเสนอความเห็น

พออรรถพูดจบ วิทูรร้องขึ้นด้วยความดีใจว่า "ดีจริง ผมจะได้ไม่ต้องควักเงินลงทุน ผมจะเอาผลไม้ในสวนพ่อแม่มาขายเท่าไรก็ได้"

"เธอคิดอย่างนั้นไม่ถูกนะ วิทูร พ่อแม่ทำสวนผลไม้ก็ต้องลงทุนลงแรง เราขายผลไม้ได้ก็ต้องคืนทุนให้ท่านไป"

"ทีนี้ก็เหลือแต่การรวมทุนกันเท่านั้น เราควรจะลงทุนกันคนละเท่าไร" อรรถถาม

"เมื่อเช้าผมทุบกระปุกออมสิน นับเงินได้ทั้งหมดหนึ่งพันห้าสิบบาทกับอีกห้าสิบสตางค์แล้วก็ใส่ถุงมานี่แหละ" วิทูรพูดพลางชูถุงที่บรรจุเหรียญหนักอึ้งให้เพื่อนดู

"เธอเก็บมานานเท่าไรถึงได้มากขนาดนี้" สงกรานต์ถาม

วิทูรยิ้มอย่างภาคภูมิใจ เพราะมันเป็นเงินก้อนแรกที่เขาเก็บหอมรอมริบมาหลายปี ในถุงนั้นมีเหรียญห้าบาท หนึ่งบาท และเหรียญห้าสิบสตางค์เป็นจำนวนมาก

"ผมเก็บใส่กระปุกออมสินรูปกระต่ายมาตั้งแต่อยู่ชั้น ป.หนึ่ง จนถึงชั้น ป.ห้า ก็ได้เงินจำนวนเท่านี้" วิทูรบอก

"ผมก็เหมือนกัน ผมเก็บเงินที่เหลือจากค่าขนมที่แม่ให้ไปโรงเรียน

วันละเล็กละน้อย วันนี้ผมแคะกระปุกได้มาหนึ่งพันสองร้อยบาท มีอยู่แค่นี้แหละ” สงกรานต์พูดพลางชูถุงเงินเหรียญของตน เพื่อนๆ ต่างรู้สึกขันในท่าทางของสงกรานต์

“ผมไม่ได้เก็บใส่กระปุกออมสินแต่อาศัยฝากกับธนาคารออมสินทุกวันเสาร์ เมื่อวานผมไปเบิกเงินมาหนึ่งพันบาท” อรรถพูดพลางนำธนบัตรใบละห้าร้อยบาทใหม่เอี่ยมสองใบมาให้เพื่อนดู

“ตอนนี้เรามีเงินแล้ว ถ้าเราลงทุนกันคนละหนึ่งพันบาท ก็จะมีเงินทุนถึงสามพันบาท แล้วเราจะเริ่มขายตั้งแต่วันไหนล่ะ” วิทูรถาม

“เริ่มตั้งแต่วันพรุ่งนี้เลย” อรรถบอกและทุกคนก็เห็นดีด้วย

วันรุ่งขึ้น อรรถ วิทูร และสงกรานต์ได้นำเงินไปซื้อผลไม้จากพ่อแม่มาวางขาย ระหว่างนั้นเป็นช่วงฤดูร้อน บนท้องถนนมีรถนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศแล่นผ่านไปมาไม่ได้ขาด แต่ยังไม่มีรถคันไหนแวะจอดซื้อ

ผลไม้ของเด็กๆ รถทุกคันแล่นผ่านไปอย่างไม่สนใจ วิทูรนั่งอ้าปากหาวหวอดๆ ลมที่พัดมาเย็นสบายทำให้เขารู้สึกง่วงนอน สงกรานต์ก็อยู่ในอาการเดียวกัน

"ผมเพิ่งจะรู้นี่แหละว่าการหาเงินใช้เองนั้น ช่างลำบากลำบนเสียจริงๆ" วิทูรเปรยออกมาลอยๆ

"นั่นสิ บ่ายแล้วยังขายอะไรไม่ได้เลย" สงกรานต์เห็นด้วยกับวิทูร

"แดดจ้าอย่างนี้ เราน่าจะได้เดินย่ำทรายเล่นอยู่ชายหาดสนุกกว่า" วิทูรพูด

"เธออย่าบ่นเลยน่า นี่เป็นเพียงวันแรก รถที่แล่นผ่านไปมายังไม่รู้ว่าเราขายอะไร เริ่มต้นแรกๆ ก็เป็นอย่างนี้แหละ ดูแต่พ่อแม่ของเราซิ กว่าจะสร้างฐานะได้ขนาดนี้ต้องใช้เวลาชั่วค่อนอายุคน" อรรถพูดให้กำลังใจเพื่อน

วันต่อมา อรรถบอกกับเพื่อนทั้งสองว่า "เราน่าจะเขียนป้ายขนาดใหญ่เพื่อบอกให้รู้ว่าเรามีผลไม้พันธุ์ดีจำหน่าย" อรรถพูดพลางหยิบกระป๋องสีน้ำมันพู่กันและแปรงทาสีออกจากถุงกระดาษ กระดานไม้อัดสามแผ่นเตรียมมาวางไว้ตั้งแต่เช้าแล้ว อรรถทาสีขาวลงบนไม้อัดจนเสร็จทั้งสามแผ่น พอสีแห้ง อรรถให้สงกรานต์เขียนข้อความเชิญชวน และวาดภาพผลไม้ที่จำหน่ายลงบนแผ่นไม้อัดนั้น สงกรานต์เป็นผู้มีฝีมือจึงเขียนข้อความและวาดภาพได้อย่างสวยงามและมีศิลปะ ระหว่างนั้น อรรถกับวิทูรช่วยกันขุดหลุมฝังเสาไว้ติดป้ายโฆษณา กว่าเด็กทั้งสามจะติดป้ายโฆษณาด้านหน้า และสองฟากถนนเสร็จก็จวนบ่ายแล้ว นอกจากนั้นอรรถยังใช้ไม้ไผ่ทำราวสำหรับแขวนผลไม้ไว้ด้านข้างแคร่ทั้งสองด้านด้วย

บ่ายวันนั้น เด็กทั้งสามช่วยกันจัดร้านผลไม้ของตน อรรถมัดพวงมะม่วงพันธุ์ต่างๆ ตามราวไม้ไผ่เป็นระยะๆ วิทูรวางมะพร้าวน้ำหอมไว้บนแคร่ สงกรานต์นำขนุนผลใหญ่มาวางบนแคร่สี่ผล เด็กๆ ตกแต่งที่วางขายยังไม่ทันเสร็จก็มีรถมาจอดซื้อหลายคัน

"เราขายได้แล้วนะ ขนุนสี่ลูกมีคนเหมาไปหมดเกลี้ยงเลย" วิทูรพูดอย่างดีใจ

“ถ้าเราสร้างเป็นเพิง มีโต๊ะ มีแคร่วางผลไม้สูงกว่าแคร่อันนี้ คงจะทำให้กระจาดผลไม้ดูเด่นขึ้น” สงกรานต์พูด

“อาทิตย์หน้าคงลงมือสร้างได้ ในสวนเรามีไม้ไผ่อยู่แล้ว คงทำได้ไม่ยากนัก” อรรถบอก

“ที่บ้านผมมีตับจาก พ่อทำไว้มุงเรือนเพาะชำ ยังมีเหลืออยู่ คงขอพ่อมาทำเพิงขายผลไม้ของเราได้” สงกรานต์บอก

“ถ้าอย่างนั้นก็เหมาะเลย” อรรถพูด

มีลูกค้าแวะมาอุดหนุนซื้อผลไม้มากขึ้น ลูกค้าบางคนก็แวะมานั่งพักผ่อนรับลมเย็นๆ ใต้ต้นก้ามปูใหญ่ และดื่มน้ำมะพร้าวน้ำหอมแช่เย็น ซึ่งอรรถนำถังแช่เย็นมาไว้บริการลูกค้าด้วย

“เราขายของดีเช่นนี้ น่าจะชวนกาบแก้วมาช่วยขายอีกคนดีไหม” สงกรานต์ให้ความเห็น

“เออ... ผมลืมไปถนัด กาบแก้วเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ ไว้ใจได้” อรรถพูดอย่างเห็นดีด้วย

สามวันต่อมา วิทูรขายของอยู่ตามลำพัง ส่วนอรรถและสงกรานต์เข้าไปตัดไม้ไผ่ในสวนและขนมาเตรียมไว้ พ่อของสงกรานต์ก็เต็มใจให้ตับจากมามุงเพิงขายของ จากนั้นอรรถและสงกรานต์จึงขี่รถจักรยานคนละคันไปบ้านของกาบแก้ว

ทางแยกเข้าหมู่บ้านที่กาบแก้วอยู่เป็นถนนดินลูกรัง สองข้างทางเป็นสวนผลไม้ นานๆ จะมีรถบรรทุกผลไม้แล่นสวนทางมา สงกรานต์เห็นถนนว่างและจะไม่เป็นอันตราย จึงเร่งถีบจักรยานขึ้นมาเคียงข้างอรรถพร้อมกับพูดว่า

“กาบแก้วต้องปั่นจักรยานไปโรงเรียนไกลเหมือนกันนะ”

“เกือบสองกิโลเมตรจากบ้านกาบแก้วถึงโรงเรียนที่ถนนใหญ่” อรรถพูดพลางถีบรถจักรยานให้เร็วขึ้น สงกรานต์ตามมาติดๆ

อรรถเคยมาที่บ้านกาบแก้วครั้งหนึ่ง กาบแก้วขาดเรียนสามวันติดต่อกันโดยไม่ส่งใบลา อรรถจึงมาถามข่าวและได้ข้อเท็จจริงไปบอกครูประจำชั้นว่า แม่

ของกาบแก้วป่วย ไม่มีใครเลี้ยงน้อง เธอจึงหยุดโรงเรียนเพื่อเลี้ยงน้องและดูแลแม่ ทำให้อรรถรู้ว่า ครอบครัวของกาบแก้วมีฐานะยากจน พ่อแม่ของเธอไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง พ่อของกาบแก้วขับรถสามล้อเครื่องรับจ้าง รายได้ไม่ดีนัก แม่ก็รับจ้างดายหญ้าในสวนผลไม้มาจุนเจือครอบครัวอีกแรงหนึ่ง

วันนี้พ่อแม่ของกาบแก้วอยู่กันพร้อมหน้า พ่อของเธอบอกว่ารถสามล้อเครื่องกำลังซ่อม จึงไม่ได้ไปขับรถ ส่วนแม่ก็เพิ่งหายป่วย กาบแก้วแนะนำเพื่อนให้รู้จักกับพ่อแม่ของเธอ เด็กทั้งสองยกมือไหว้พลางยิ้ม แม่ของกาบแก้วเคยเห็นอรรถครั้งหนึ่งแล้วจึงจำได้

“มาด้วยกันสองคนหรือลูก” พ่อของกาบแก้วหันมาถามอรรถอย่างเอ็นดูเพราะเด็กทั้งสองมีกิริยานอบน้อมน่ารัก

“ครับ วันนี้ผมกับสงกรานต์จะมาขออนุญาตชวนกาบแก้วไปช่วยขายของผมกับเพื่อนสามคนรวมทุนกันขายผลไม้ระหว่างปิดภาคเรียน” อรรถบอก

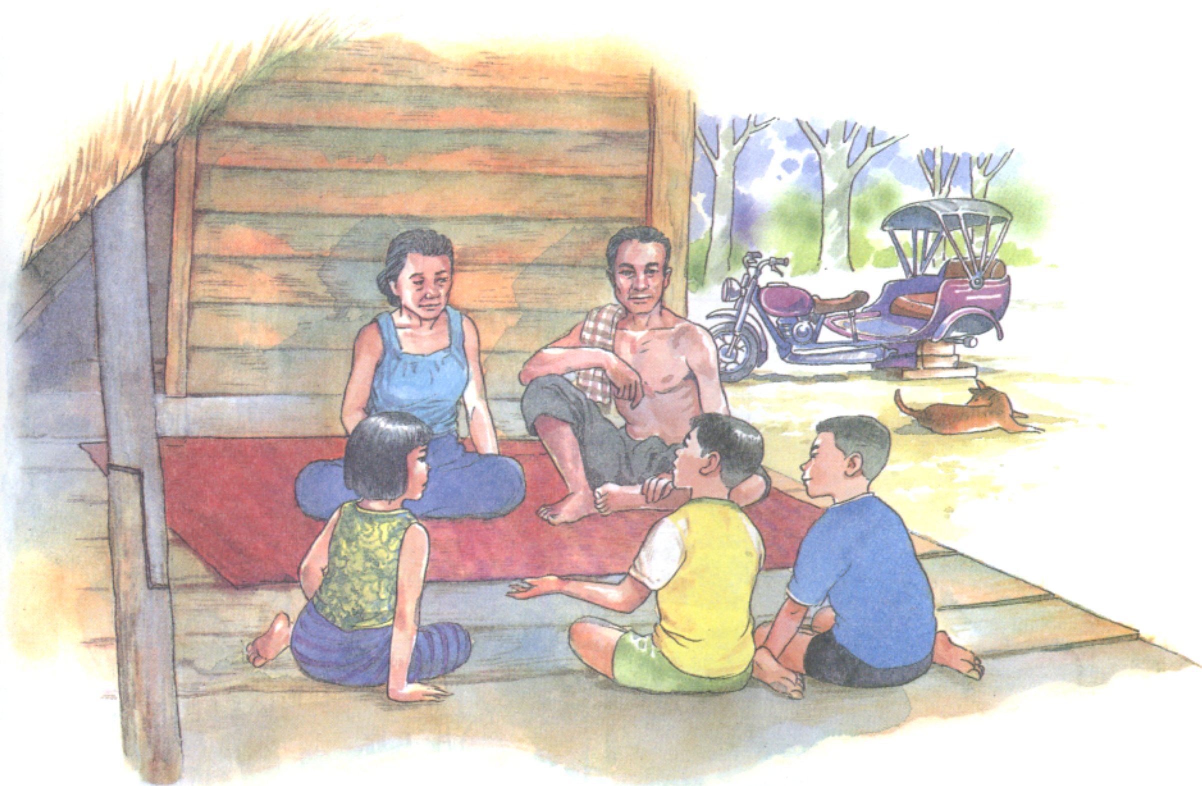
“น้าคงไม่มีเงินให้กาบแก้วไปรวมทุนด้วยหรอกนะ” แม่ของกาบแก้วพูด

“ไม่เป็นไรหรอกครับ เรามีทุนพอแล้ว ขอให้กาบแก้วไปช่วยขายเท่านั้นช่วงนี้ผลไม้ก็ขายดีมาก พวกผมจะเฉลี่ยผลกำไรให้กาบแก้วด้วย” อรรถบอก

“แม่ให้แก้วไปช่วยอรรถขายของนะคะ แก้วจะได้มีรายได้มาช่วยแม่ และมีเงินเก็บไว้สำหรับซื้ออุปกรณ์การเรียนด้วย” กาบแก้วบอกแม่อย่างดีใจ แววตาของเธอมีความหวังอย่างเต็มเปี่ยม

“ไปเถอะลูก แม่ก็แข็งแรงขึ้นแล้ว” แม่บอกกับลูกสาว

วันต่อมา อรรถ สงกรานต์ และวิทูรช่วยกันสร้างเพิง พ่อของอรรถเกรงว่าเด็ก ๆ จะสร้างได้ไม่แข็งแรง จึงให้ลุงทับคนงานทำสวนมาช่วยด้วย ตลอดเวลาห้าวันที่สร้างเพิง กาบแก้วก็ขายผลไม้ จึงทำให้มีรายได้อย่างต่อเนื่อง เพิงที่สร้างใหม่อยู่ห่างแค่ที่วางขายของเดิมเล็กน้อย เด็ก ๆ ดีใจมากเพราะเพิงที่สร้างเสร็จมีพื้นที่กว้างขวาง มีที่ว่างวางถังแช่เย็น และวางชุดโต๊ะเก้าอี้สำหรับลูกค้าที่มาอุดหนุนนั่งดื่มน้ำมะพร้าวแช่เย็น ลุงทับช่วยทำชั้นวางผลไม้ให้อีกหลายชั้น เด็ก ๆ ช่วยกันตกแต่งร้านค้าให้ดูสวยงามด้วยกระถางต้นไม้ ด้านหน้า

เพิงก็ช่วยกันวางกระจาดผลไม้ต่างๆ ให้แลดูเป็นระเบียบ และสะดุดตานัก-ท่องเที่ยวที่นั่งรถผ่านไปมา วิทูรให้ความเห็นว่าควรจะมีชื่อร้าน กาบแก้วเรียนภาษาไทยเก่ง คิดได้ก่อน จึงบอกกับทุกคนว่า

“ชื่อ ‘ริมทาง’ ดีไหม”

“ดี” มีเสียงร้องขึ้นพร้อมกัน

“ถ้าอย่างนั้นผมจะจัดการเขียนป้ายติดหน้าร้านให้นะ” สงกรานต์อาสา

เมื่อเด็กๆ ช่วยกันจัดร้านจนทุกสิ่งเข้าที่เข้าทางดีแล้ว ร้านค้าของเด็กๆ จึงดูน่าสนใจ มีนักท่องเที่ยวจอดรถอุดหนุนมากมาย บางรายเคยเป็นลูกค้าเก่าที่เคยแวะมาอุดหนุน ถึงกับพูดว่า

“หนุ่มน้อย จัดร้านใหม่สวยจริงนะ ข้างฝาสานด้วยไม้ไผ่ดูแข็งแรงดี” ลูกค้าที่จำได้ร้องทักขึ้น

"ขอบคุณครับ" อรรถรับคำ หน้ายิ้มแย้ม พลางจัดผลไม้ใส่ถุง หลังจากชั่งเรียบร้อยแล้ว

"ยังเรียนหนังสืออยู่หรือเปล่า" ลูกค้าคนเดิมถาม

"กำลังเรียนชั้น ป.ห้า ทั้งสี่คนครับ" อรรถตอบ พลางส่งของให้ลูกค้า เขารับเงินและทอนเงินอย่างคล่องแคล่ว ไม่ผิดพลาด

"ขอบคุณครับที่มาอุดหนุน" อรรถกล่าว

"ริมทาง ชื่อร้านน่ารักดีจริง มาคราวนี้เป็นร้านถาวรเชียว" หญิงคนหนึ่งที่เดินรวมกลุ่มเงยหน้าขึ้นอ่านชื่อป้ายหน้าร้าน อีกคนเอ่ยถามสงกรานต์ว่า

"มีมะพร้าวน้ำหอมเย็นๆ บ้างไหมจ๊ะ"

"มีครับ เชิญนั่งข้างในเลยครับ" สงกรานต์เอ่ยเชื้อเชิญให้ลูกค้ากลุ่มนั้นนั่งที่โต๊ะ สงกรานต์และวิทูรช่วยกันบริการด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม

กาบแก้วนั่งขายผลไม้อยู่หน้าร้าน มีลูกค้าหญิงกลุ่มใหญ่ที่เพิ่งลงจากรถนำเที่ยวเดินเข้ามา ต่างสนใจกับมะม่วงพันธุ์ต่างๆ ที่วางอยู่ในกระจาดใบใหญ่

"ใช่มะม่วงเขียวเสวยหรือเปล่าจ๊ะ" หญิงร่างท้วมคนหนึ่งถาม

"ใช่ค่ะ เขียวเสวยพันธุ์ดีจากสวนของเราเอง" กาบแก้วตอบ

"ขายตามราคาที่ติดไว้นี่หรือจ๊ะ" หญิงคนเดิมถาม

กาบแก้วรับคำ หญิงคนนั้นบอกซื้อ ๓ กิโลกรัม กาบแก้วหยิบมะม่วงใส่ถุงแล้วขึ้นชั่ง เกินไปเล็กน้อย เธอก็แถมให้ด้วยความยินดี

"เด็กๆ นี่ขายของซื่อสัตย์ดีมาก มาเที่ยวคราวที่แล้วซื้อมังคุดไปสิบกิโลกรัม ถึงบ้านชั่งดูไม่ขาดตาชั่งเลย" หญิงอีกคนหันไปพูดกับหญิงร่างท้วม

"ใช่ ผลไม้ที่วางขายก็ผลใหญ่ ไม่เอาผลเล็กมาปนเหมือนแม่ค้าบางราย ฉันจึงได้แวะซื้อทุกครั้งที่ผ่านมา" หญิงร่างท้วมตอบ

เด็กทั้งสามช่วยกันขายผลไม้ และบริการลูกค้าด้วยความสนุกสนาน แม้จะเหน็ดเหนื่อยแต่ทุกคนก็ภาคภูมิใจที่ได้ใช้เวลาว่างช่วงปิดภาคเรียน ทำงานหารายได้ช่วยพ่อแม่ด้วยความคิดอ่านของตนเอง

เด็กๆ คิดว่าในอนาคตเขาจะมีอาชีพที่ช่วยตนเองและครอบครัวได้เป็นอย่างดี

ความรู้ทางภาษา

หลักภาษา

ประโยคความรวม

ประโยคความรวม เป็นประโยคที่มีประโยคความเดียวตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไปมารวมกัน โดยมีใจความคล้อยตามกัน แย้งกัน เป็นเหตุเป็นผลกัน หรือให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง มี**คำสันธาน**เป็นคำเชื่อมประโยคความเดียวเข้าด้วยกัน ประโยคความเดียวเรียกว่า**ประโยคย่อย**

ตัวอย่าง

ประโยคความรวม	สันธาน	ประโยคย่อย	ใจความ
พ่อ**และ**แม่ไม่อยู่บ้าน	**และ**	พ่อไม่อยู่บ้าน แม่ไม่อยู่บ้าน	คล้อยตามกัน
เขาไม่ได้มา**เพราะ** ฝนตกหนัก	**เพราะ**	เขาไม่ได้มา ฝนตกหนัก	เหตุผล
เขาดูโทรทัศน์ดึก จึงตื่นสาย	**จึง**	เขาดูโทรทัศน์ดึก เขาตื่นสาย	เหตุผล
ตำรวจวิ่งตามจับคนร้าย **แต่**เขาจับไม่ได้	**แต่**	ตำรวจวิ่งตามจับคนร้าย เขาจับไม่ได้	แย้งกัน
เขาจะมา**หรือ**ไม่มา	**หรือ**	เขาจะมา เขาจะไม่มา	เลือกอย่างใด อย่างหนึ่ง
ถึงแม้ว่าเขาป่วย เขา**ก็**ไปงานลูกชาย	**ถึงแม้ว่า** **...ก็**	เขาป่วย เขาไปงานลูกชาย	แย้งกัน
ขณะที่เขาอาบน้ำในห้องน้ำ เขาร้องเพลงไปด้วย	**ขณะที่**	เขาอาบน้ำในห้องน้ำ เขาร้องเพลงไปด้วย	คล้อยตามกัน
เพราะว่าน้อยเป็นเด็กดี ครู**จึง**รักน้อย	**เพราะว่า** **...จึง**	น้อยเป็นเด็กดี ครูรักน้อย	เหตุผล

ข้อสังเกต

๑. ประโยคความรวมจะต้องมีประโยคย่อยหรือประโยคความเดียว ตั้งแต่ ๒ ประโยครวมกัน

๒. ใจความของประโยคความรวมจะคล้อยตามกัน แย้งกัน เป็นเหตุผล หรือเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

๓. มีคำสันธานเชื่อมประโยคความเดียวเข้าด้วยกัน

๓.๑ คำสันธานอาจเป็นคำเดียว เช่น **และ เพราะ จึง แต่** ฯลฯ หรือเป็นกลุ่มคำก็ได้ เช่น **เพราะว่า...จึง ขณะที่... ถึงแม้ว่า...ก็** ฯลฯ

๓.๒ คำสันธานจะอยู่หน้าประโยค หรือกลางประโยคก็ได้

การเขียนย่อความ

การเขียนย่อความเป็นการเขียนจากการอ่านเก็บใจความสำคัญเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วนำมาเรียบเรียงใหม่เป็นถ้อยคำสำนวนของผู้เขียนเอง และเขียนให้ถูกต้องตามรูปแบบของย่อความ

การเขียนย่อความได้ดี ผู้เขียนจะต้องอ่านเรื่องให้เข้าใจ และจับใจความสำคัญให้ได้ แล้วนำใจความสำคัญมาเขียนเรียบเรียงใหม่ด้วยถ้อยคำที่สละสลวย

วิธีการเขียนย่อความ

๑. อ่านเรื่องที่จะย่อความให้ตลอดอย่างน้อย ๒ ครั้ง ครั้งแรกอ่านสำรวจอย่างคร่าวๆ อ่านเร็วๆ เพื่อให้รู้ว่าเรื่องนั้น**กล่าวถึงอะไร ใครทำอะไร กับใคร ที่ไหน เมื่อไร** และ**ผลเป็นอย่างไร** จากนั้นจึงอ่านอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่งเพื่อหาใจความสำคัญของเรื่อง

๒. บันทึกใจความสำคัญเป็นถ้อยคำของผู้เขียนย่อความ

๓. นำใจความสำคัญมาเขียนเรียบเรียงใหม่ เป็นการยกร่างข้อเขียน โดยเขียนแบบเล่าเรื่องด้วยภาษาที่สละสลวย ไม่ใช้สรรพนามบุรุษที่ ๑ และบุรุษที่ ๒ เช่น คุณ ฉัน ท่าน แต่ใช้สรรพนามบุรุษที่ ๓ เช่น เขา เธอ เป็นต้น

การเขียนย่อความไม่ใช้อักษรย่อ เช่น โรงเรียน ไม่ใช้ ร.ร. หากมีราชาศัพท์ก็ต้องเขียนให้ถูกต้อง

๔. เมื่อเขียนยกร่างตามข้อที่ ๓ แล้วอ่านอีกครั้งหนึ่งและแก้ไขให้สมบูรณ์ โดยตัดข้อความที่ซ้ำซ้อนออก เพื่อให้เนื้อหากระชับ รัดกุม และเชื่อมข้อความให้สัมพันธ์กันตั้งแต่ต้นจนจบ

๕. เขียนขึ้นต้นตามรูปแบบของย่อความก่อน เพื่อให้รู้ที่มาของเรื่องที่นำมาย่อ แล้วจึงเขียนย่อความให้สมบูรณ์

รูปแบบของย่อความ

ย่อเรื่อง............................ ผู้แต่ง..................................
จากหนังสือ....................................... ความว่า
(เนื้อเรื่องที่ย่อ)...

ตัวอย่างการย่อความ

ถั่วพู

ถั่วพูเป็นพืชล้มลุก ลำต้นเลื้อย ใบประกอบออกจากลำต้นแบบสลับ มีใบย่อย ๓ ใบ ใบรูปไข่ป้อม ปลายใบและขอบใบแหลม ออกดอกเป็นดอกย่อย สีขาวอมม่วง ฝักแบนยาวมี ๔ ปีก เมล็ดภายในกลม ผิวมัน ปลูกโดยใช้เมล็ด ปลูกได้ทั่วไปทุกภาคของประเทศ

ฝักถั่วพูเป็นผักที่กรอบ รสอร่อย ใช้รับประทานสดๆ หรือลวกราดกะทิ หรือผัดกับน้ำมันเป็นเครื่องเคียงน้ำพริกขนมจีน ใส่ทอดมัน หรือแกงเผ็ด เป็นต้น ตามตำรายาแผนโบราณใช้หัวใต้ดินของถั่วพูเผาหรือนึ่งรับประทานเป็นยาชูกำลัง ฝักถั่วพูมีวิตามินเอ วิตามินซี วิตามินอี คาร์โบ-ไฮเดรท โปรตีน ไขมัน ฟอสฟอรัส ค่อนข้างสูง เป็นอาหารบำรุงกำลังและสุขภาพได้ดี แต่ควรรับประทานถั่วพูที่สุกแล้ว เพราะเมล็ดถั่วพูดิบมีสารบางอย่าง ที่เป็นผลเสียต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย

ถั่วพูเป็นอาหารช่วยบำรุงร่างกาย ใช้ฝักอ่อนปรุงอาหาร เมล็ดแก่ต้มสุกรับประทาน หรือนำมาตากแห้งบดเป็นผงผสมกับน้ำต้มสุก รับประทานวันละ ๓ เวลา ก่อนอาหาร เป็นยาบำรุงสุขภาพได้ดี

(จากหนังสือ <u>สมุนไพรใกล้ตัว</u> ของสำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน หน้า ๖๕)

ย่อความ

ย่อเรื่อง ถั่วพู ของ สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน จากหนังสือ สมุนไพรใกล้ตัว ความว่า

ถั่วพูเป็นพืชล้มลุก มีลำต้นเลื้อย ปลูกโดยใช้เมล็ด และปลูกได้ทั่วไป ฝักถั่วพูใช้เป็นผักรับประทานสดหรือทำให้สุกก็ได้ แต่ควรทำให้สุก เพราะเมล็ดมีสารที่เป็นผลเสียต่อร่างกาย ฝักถั่วพูมีคุณค่าทางอาหาร บำรุงกำลัง หัวนำไปเผาหรือนึ่งเป็นยาชูกำลัง เมล็ดนำไปตากแห้งและบดเป็นผงผสมน้ำต้มสุกรับประทานเป็นยาบำรุงสุขภาพ

การเขียนโครงเรื่อง

การเขียนโครงเรื่องเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการเขียนเรียงความหรือการพูด การเขียนโครงเรื่องเป็นการกำหนดความคิดที่จะเขียนและพูด เพื่อให้ความคิดเป็นระเบียบ เป็นการลำดับความคิดและลำดับเรื่องราว เมื่อเขียนโครงเรื่องได้แล้วจึงนำไปขยายความ เพื่อเขียนหรือพูดให้สมบูรณ์ต่อไป

วิธีการเขียนโครงเรื่อง มีลำดับขั้นตอนดังนี้

๑. กำหนดหัวข้อที่จะเขียนหรือพูด

๒. ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหัวข้อที่จะเขียนหรือพูด โดยอ่านหนังสือ สนทนากับผู้รู้ สัมภาษณ์ผู้รู้ ไปดูเกี่ยวกับเรื่องที่จะพูด แล้วจดบันทึกความรู้นั้นไว้

๓. นำความรู้มากำหนดเป็นหัวข้อย่อยให้มีความสัมพันธ์กัน เป็นการลำดับความคิดที่จะเขียนหรือพูด

๔. เขียนรายละเอียดคร่าวๆ ของแต่ละหัวข้อย่อยเพื่อเป็นแนวทางในการเขียนหรือพูด

๕. เขียนแผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพหัวข้อเรื่อง เพื่อนำไปสู่การเขียนและการพูดที่สมบูรณ์ต่อไป

ตัวอย่างแผนภาพโครงเรื่อง

ยอ สมุนไพรชาวบ้าน

ตัวอย่างแผนภาพหัวข้อเรื่อง

ยอ สมุนไพรชาวบ้าน

ชื่อ	ภาคกลางเรียก ยอ ภาคเหนือเรียก มะตาเสือ
ลักษณะ	เป็นไม้ต้นขนาดเล็ก ใบใหญ่หนา สีเขียวสด ดอกเล็กมีสีขาว เป็นกระจุก ผลกลมยาว มีตาเป็นปุ่มรอบผล ใช้เมล็ดปลูก

ประโยชน์

คุณค่าด้านอาหาร	ใบยอและผลยอใช้รับประทานเป็นผัก ใบยอใช้รองก้นกระทงห่อหมก ใช้แกงกับปลา ใบยอมีแคลเซียม เหล็ก วิตามินเอ วิตา-มินบีหนึ่ง วิตามินบีสอง ผลยอใช้ทำส้มตำแทนมะละกอ
คุณค่าทางยา	ผลยอดิบหั่นปิ้งไฟ ต้มน้ำดื่มเป็นกระสายยา แก้คลื่นไส้ อาเจียน ผลยอสุกจิ้มน้ำผึ้ง ช่วยบำรุงธาตุ ขับลม
คุณค่าด้านอื่น	รากยอใช้เป็นสีย้อมผ้า ได้สีแดง เปลือกเนื้อในให้สีเหลือง

การใช้ภาษา

การโต้วาที

การโต้วาทีเป็นการพูดกล่าวโต้แย้งกันอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งของผู้พูด ๒ กลุ่ม เรียกว่า **ฝ่ายเสนอ** เป็นฝ่ายเสนอความคิดเห็นและ**ฝ่ายค้าน** อีกฝ่ายหนึ่ง เป็นฝ่ายคัดค้านความคิดเห็นของฝ่ายเสนอ แต่ต้องคัดค้านหรือแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างมีเหตุผล ผู้พูดทั้งสองฝ่ายจะต้องใช้ศิลปะการพูดจูงใจคนให้คล้อยตามความคิดเห็นของฝ่ายตน

การโต้วาทีเป็นการพูดถึงปัญหา หรือหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง มีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้แจงทำความกระจ่างในเรื่องที่พูดอย่างมีเหตุผล ผู้พูดต้องมีความรู้ในเรื่องที่พูดอย่างดี เพื่อให้ความคิดเห็นที่สมบูรณ์ และการโต้วาทียังเป็นการฝึกให้ผู้พูดมองปัญหาหรือมองเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียดถี่ถ้วน รู้จักคิดและเสนอความคิดที่ถูกต้อง

วิธีการโต้วาที

๑. การโต้วาทีต้องมีหัวข้อเรื่องที่จะพูด เรียกว่า **ญัตติ** หัวข้อจะมีลักษณะเป็นการขัดแย้ง หรือลักษณะเสนอความเห็น เช่น

เป็นครูดีกว่าเป็นหมอ **อยู่ในชนบทดีกว่าอยู่ในเมือง**

๒. การโต้วาทีจะมีประธานการโต้วาทีเป็นผู้ดำเนินการการโต้วาที ประธานการโต้วาทีมีหน้าที่กล่าวนำการโต้วาที บอกจุดประสงค์การโต้วาที ญัตติการโต้วาที แนะนำผู้โต้วาที และเชิญผู้โต้วาทีขึ้นพูด และรักษาเวลาในการพูดของแต่ละคน

๓. การโต้วาทีมีคณะกรรมการตัดสินเพื่อพิจารณาว่าฝ่ายใดพูดได้มีเหตุผลดีกว่ากัน และให้คะแนนของแต่ละฝ่าย

๔. การโต้วาทีต้องมีผู้พูด ๒ ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายเสนอและฝ่ายค้าน ทั้ง ๒ ฝ่ายมีผู้พูดเท่าๆ กัน ฝ่ายเสนอมีหัวหน้าฝ่ายเสนอ ๑ คน และผู้สนับสนุนฝ่ายเสนออีกไม่เกิน ๓ คน ฝ่ายค้านก็เช่นเดียวกัน มีหัวหน้าฝ่ายค้าน ๑ คน และผู้สนับสนุนฝ่ายค้านอีกไม่เกิน ๓ คน

หน้าที่ของผู้พูด

๑. หัวหน้าฝ่ายเสนอ กล่าวทักทายผู้ฟัง แล้วจึงพูดชี้แจงญัตติที่จะพูด อธิบายให้ชัดเจนพร้อมยกตัวอย่างประกอบ

๒. หัวหน้าฝ่ายค้าน กล่าวทักทายผู้ฟัง แล้วชี้ข้อบกพร่องของฝ่ายเสนอ ชี้ข้อเท็จจริง และกล่าวสรุปประเด็นสำคัญ

๓. ผู้สนับสนุนฝ่ายเสนอ จะชี้ประเด็นสำคัญของฝ่ายเสนอ และโต้แย้งประเด็นสำคัญของฝ่ายค้าน

๔. ผู้สนับสนุนฝ่ายค้าน จะชี้ประเด็นสำคัญของฝ่ายค้าน และโต้แย้งประเด็นสำคัญของฝ่ายเสนอ

๕. วิธีการเสนอความคิดเห็น ให้ใช้วิธีการพูดสลับกันระหว่างฝ่ายเสนอและฝ่ายค้าน โดยหัวหน้าฝ่ายเสนอพูดก่อน แล้วจึงให้หัวหน้าฝ่ายค้านพูด จากนั้นจึงให้ผู้สนับสนุนฝ่ายเสนอพูด สลับด้วยผู้สนับสนุนฝ่ายค้าน จนหมดผู้พูด แล้วให้หัวหน้าฝ่ายค้านและหัวหน้าฝ่ายเสนอกล่าวสรุปอีกครั้งหนึ่ง การพูดของแต่ละคนจะต้องพูดตามเวลาที่กำหนดให้ เช่น หัวหน้าฝ่ายเสนอ และหัวหน้าฝ่ายค้านพูดคนละ ๕ นาที ผู้สนับสนุนฝ่ายเสนอและผู้สนับสนุนฝ่ายค้านพูดคนละ ๓ นาที แล้วให้หัวหน้าฝ่ายค้านและหัวหน้าฝ่ายเสนอพูดสรุปอีกคนละ ๓–๕ นาที เป็นต้น

ญัตติ : อยู่ในชนบทดีกว่าอยู่ในเมือง

หัวหน้าฝ่ายเสนอ : ท่านประธานที่เคารพและท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ญัตติที่นำมาพูดกันในวันนี้ คือ อยู่ในชนบทดีกว่าอยู่ในเมือง ท่านทั้งหลายที่มาประชุมกันอยู่ ณ ที่นี้ กว่าท่านจะมาถึงห้องประชุมแห่งนี้ได้ ท่านต้องลำบากลำบน ฝ่าฟันการจราจรที่แออัด ใช้เวลาเดินทางเป็นชั่วโมงๆ กว่าจะมาถึง ทำให้สุขภาพจิตของท่านเสีย เกิดความวิตกกังวลว่าจะมาทันการประชุมหรือไม่ ส่วนอากาศในเมืองก็เป็นพิษ เต็มไปด้วยฝุ่นละออง และก๊าซจากการเผาไหม้ของเครื่อง–ยนต์ในรถยนต์ อากาศที่เป็นพิษเหล่านี้เป็นอันตราย

	ต่อสุขภาพของท่าน ทำให้เป็นโรคทางเดินหายใจ ผู้คนในเมืองก็แออัดยัดเยียด ต้องดิ้นรน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีน้อย มีแต่ความเห็นแก่ตัว ในเมืองจึงไม่น่าอยู่ ส่วนชนบทผู้คนไม่จอแจ ไม่แออัดยัดเยียดเหมือนผู้คนในเมือง ชนบทมีธรรมชาติ อากาศบริสุทธิ์ รถราไม่ติด ไม่มีปัญหาการจราจร ชนบทเป็นแหล่งผลิตอาหารมาเลี้ยงคนในเมือง หากไม่มีชนบทผู้คนในเมืองจะอดตาย การอยู่ชนบทจึงดีกว่าอยู่ในเมือง เราทั้งหลาย ถ้าต้องการการกินดี อยู่ดี สุขภาพจิตสุขภาพกายสมบูรณ์แล้ว ควรไปอยู่ชนบทกันดีกว่า

หัวหน้าฝ่ายค้าน :	ท่านประธานที่เคารพและท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ท่านทั้งหลายได้ฟังหัวหน้าฝ่ายเสนอพูดชักชวนให้ท่านไปอยู่ชนบทนั้น ท่านหาทราบไม่ว่า ท่านหัวหน้าฝ่ายเสนอเอง ท่านก็มีบ้านอยู่ในเมือง ถ้าท่านเห็นว่าชนบทดีกว่าในเมือง ท่านก็คงจะไปสร้างบ้านอยู่ในชนบทแล้ว นั่นเป็นเพราะว่าหัวหน้าฝ่ายเสนอเห็นว่าการอยู่ในเมืองย่อมดีกว่าความเป็นอยู่ในชนบท เมืองย่อมเจริญกว่าชนบท เมืองเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจ การค้า และธุรกิจต่างๆ เป็นศูนย์กลางของการศึกษา การปกครอง ความเจริญต่างๆ ย่อมอยู่ในเมือง คนในชนบทจึงหลั่งไหลมาอยู่ในเมือง หากจะให้คนไปอยู่ในชนบท จะต้องไปพัฒนาชนบทให้มีความเจริญทัดเทียมกับความเจริญในเมือง คนในชนบทเจ็บไข้ได้ป่วยต้องเดินทางมารักษาตัวในเมือง

คนในชนบทจึงมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างแร้นแค้น เราทั้งหลายจึงเลือกที่จะอยู่ในเมืองมากกว่าชนบท ตราบใดที่ชนบทยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความเจริญทัดเทียมในเมือง ผมขอเชิญชวนท่านทั้งหลายที่จะไปอยู่ในชนบท ควรรีบเร่งช่วยกันพัฒนาชนบทให้เจริญเท่าเทียมในเมือง ทุกคนก็คงจะเต็มใจไปอยู่ในชนบท

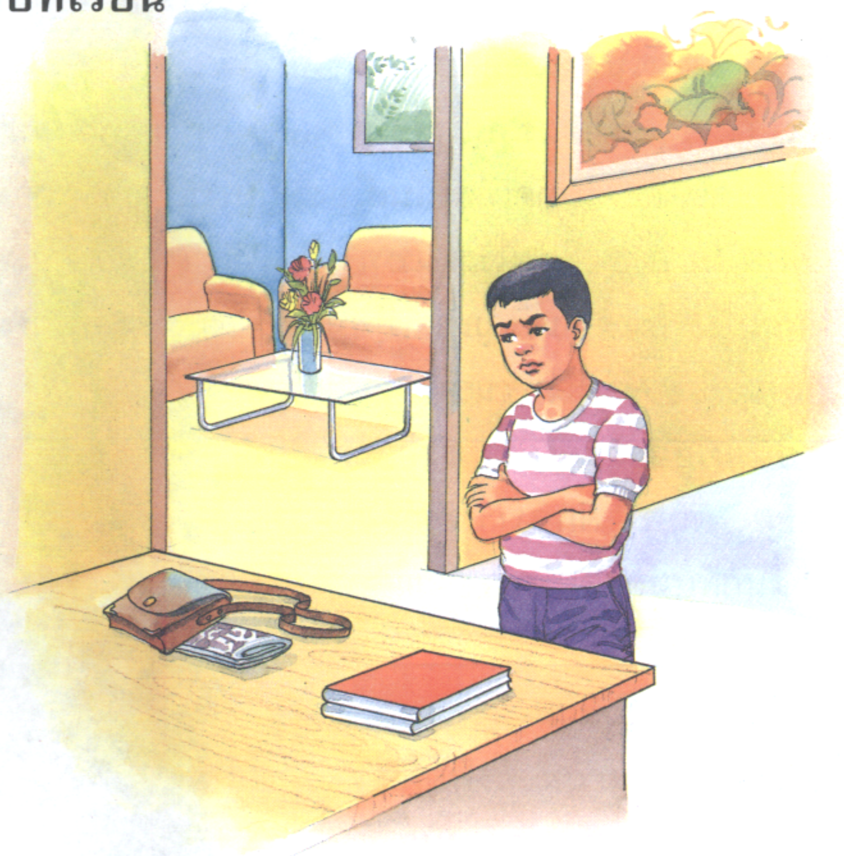
บทร้อยกรอง

ชมนก

ดูทุ่งกว้างบางเวกหมอกเมฆมืด　　บรรพตพืดภูผาพนาสิณฑ์
ฝูงวิหคนกกาเที่ยวหากิน　　ตามที่ถิ่นเขตแคว้นทุกแดนดาว
บ้างเดินดินบินว่อนขึ้นร่อนร้อง　　ริมขอบหนองนกตะกรุมคุ่มคุ่มขาว
ค้อนหอยย่องมองปลาแข้งขายาว　　อีโก้งก้าวโก้งเก้งเขย่งตัว
กระทุงทองล่องเลื่อนดูเกลื่อนกลาด　　ไม่คลาคลาดคลอเคลียเหมือนเมียผัว
มีต่างต่างยางกรอกนกดอกบัว　　เที่ยวเดินยั้วเยี้ยย่องที่ท้องนา
นกกระจาบขาบคุ่มอีลุ้มร่อน　　ดูว้าว่อนเวียนเร่ในเวหา
เห็นยางเจ่าเซาจับคอยสับปลา　　นกกระสาซ่องซ่องค่อยย่องเดิน

(จาก นิราศพระประธม ของ สุนทรภู่)

บทอ่านเสริมบทเรียน

ผู้ชนะใจตนเอง

น้อยอายุ ๑๐ ขวบ โต้งอายุ ๑๑ ขวบ น้อยกับโต้งอยู่บ้านใกล้กัน เป็นนักเรียนโรงเรียนเดียวกัน เย็นวันอาทิตย์วันหนึ่ง น้อยเห็นโต้งกำลังกินไอศกรีมแท่งอย่างเอร็ดอร่อย

"แม่ให้เงินเธอมาซื้อไอศกรีมหรือ" น้อยถาม

"เธออยากรู้ไหมว่าฉันได้เงินมาจากไหน" โต้งถาม

น้อยพยักหน้า โต้งจึงพูดต่อไปว่า "แม่ลืมกระเป๋าสตางค์ไว้บนโต๊ะ ฉันเลยหยิบเงินของแม่มา ๑๐ บาท"

น้อยทำตาโตแล้วพูดว่า "เธอก็ขโมยเงินแม่น่ะซี ถ้าแม่ของเธอรู้จะว่าอย่างไร"

"ใครว่าฉันขโมย ฉันเพียงแต่หยิบเงินของแม่มาโดยไม่ได้ขอเท่านั้นเอง แล้วเธออย่าพูดไปล่ะ" โต้งบอก

น้อยนิ่งเงียบแล้วเดินกลับบ้าน เขารู้สึกไม่สบายใจที่โต้งทำเช่นนั้น เขาไม่เคยคิดว่าจะขโมยของของใคร และจะไม่ขโมยเงินของแม่อย่างแน่นอน การขโมยเป็นสิ่งชั่วร้ายมาก

หลายวันต่อมา เมื่อน้อยกลับจากโรงเรียน เขาเห็นกระเป๋าสตางค์ของแม่วางอยู่บนโต๊ะ

"เธอไม่อยากกินไอศกรีมบ้างหรือ" มีเสียงเสียงหนึ่งกระซิบถามน้อย

"อยากกินจ้ะ" น้อยพูดพึมพำ

"ทำไมเธอไม่หยิบเงินในกระเป๋าของแม่ไปซื้อไอศกรีมล่ะ" เสียงนั้นถามน้อยอีก

"ฉันไม่กล้า" น้อยพึมพำ

"ไม่มีใครเห็นหรอกน่า" เสียงนั้นพูดอีก

น้อยเดินไปหยิบกระเป๋าสตางค์ของแม่ เขาเปิดดูเห็นธนบัตรใบละสิบบาทหลายใบ

"ฉันจะหยิบดีหรือไม่หนอ ถ้าฉันหยิบไปก็แสดงว่าฉันขโมยเงินเหมือนโต้งละซิ" น้อยคิดในใจ

น้อยยืนคิดอยู่นาน "หยิบซิ สิบบาทเท่านั้น แม่ไม่รู้หรอก ไอศกรีมอร่อยนะ"

เขากำลังจะหยิบเงินสิบบาทจากกระเป๋าของแม่ "เป็นบาป เป็นบาป เป็นบาป เป็นบาป ช่างชั่วร้ายมาก ขโมยเงินแม่" เสียงหนึ่งดังขึ้นในใจของน้อย

"คนขี้ขโมย คนทำชั่ว คนไม่น่าคบ" มีเสียงอีกหลายเสียงดังขึ้นในใจของน้อย

ในที่สุดน้อยก็วางกระเป๋าของแม่ไว้บนโต๊ะอย่างเดิม เขานึกถึงคำอบรมสั่งสอนของพ่อแม่และครูว่า การขโมยเป็นสิ่งไม่ดี เขายิ้มด้วยความภูมิใจและเป็นสุขที่ชนะใจตนเองได้ เขาชนะความคิดชั่วร้าย ผู้ชนะใจตนเองได้ย่อมชนะสิ่งทั้งปวง น้อยบอกตัวเองว่า เขาควรไปขอเงินแม่ดีกว่าขโมยเงินของแม่

บทที่ ๘
ราชาธิราช
ตอน สมิงพระรามอาสา

เรื่อง ราชาธิราช เป็นพงศาวดารของชนชาติรามัญ (มอญ) ปัจจุบันชนชาติมอญอยู่ในประเทศสหภาพพม่า สาเหตุที่มีการแต่งหนังสือเล่มนี้ขึ้นเนื่องจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงมีพระราชประสงค์จะให้มีหนังสือไว้เป็นสมบัติสำหรับพระนครเพื่อเป็นคติบำรุงสติปัญญาแก่ประชาชน พระองค์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กวี ๔ คน คือเจ้าพระยาพระคลัง (หน) พระยาอินทรอัคคราช พระภิรมรัศมี และพระศรีภูริปรีชา ช่วยกันแต่งเรื่องราชาธิราชเป็นร้อยแก้ว โดยนำเค้าโครงเรื่องมาจากพงศาวดารมอญตอน มหายุทธสงครามระหว่างพระเจ้าราชาธิราช ผู้ครองกรุงหงสาวดีกษัตริย์มอญ กับพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง ผู้ครองกรุงรัตนบุระอังวะ กษัตริย์พม่า

เรื่อง ราชาธิราช ได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณคดีร้อยแก้ว ที่มีสำนวนโวหารไพเราะ เป็นวรรณคดีแบบฉบับที่มีข้อความเปรียบเทียบ อ่านเข้าใจง่าย ได้ข้อคิดและคติสอนใจ เช่น ความเป็นผู้นำ ความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ความรักชาติบ้านเมือง การใช้ปฏิภาณไหวพริบในเชิงการรบ เป็นต้น เนื้อเรื่องจึงสนุกสนานและน่าสนใจ

หนังสือราชาธิราชกล่าวถึงมะกะโทชาวมอญผู้มีสติปัญญา เข้ามารับราชการกับสมเด็จพระร่วงเจ้า แห่งกรุงสุโขทัย ภายหลังได้กลับไปตั้งตนเป็นใหญ่ในเมืองมอญ สมเด็จพระร่วงเจ้าทรงพระราชทานนามว่า พระเจ้าฟ้ารั่ว ครั้นพระเจ้าฟ้ารั่วสวรรคต มีกษัตริย์สืบต่อมาอีกหลายพระองค์ จนกระทั่งถึงพระเจ้าราชาธิราชขึ้นครองกรุงหงสาวดี ได้ทำสงครามกับพระเจ้าฝรั่งมังศรี-ฉะวา แห่งกรุงรัตนบุระอังวะ จากสาเหตุเมืองพระสิมแข็งเมือง ไม่ยอมขึ้นต่อพระเจ้าราชาธิราช พระเจ้าราชาธิราชจึงยกทัพไปปราบ เจ้าเมืองพะสิมหนีไปพึ่งเจ้าเมืองทรางทวย เจ้าเมืองทรางทวยจับเจ้าเมืองพะสิมส่งไปถวายพระเจ้าราชาธิราช พระเจ้าราชาธิราชทรงให้ประหารเจ้าเมืองพะสิม พระเจ้าฝรั่งมังศรีฉะวาจึงทรงหาเหตุตีกรุงหงสาวดีเพราะต้องการแผ่พระราชอำนาจ แต่กองทัพของพระเจ้าฝรั่งมังศรีฉะวาถูกกองทัพของพระเจ้าราชาธิราชตีแตกกลับไป เป็นเหตุให้พระเจ้าฝรั่งมังศรีฉะวาทรงอัปยศอดสู จนทรงพระประชวรและเสด็จสวรรคต พระราชโอรสขึ้นครองราชย์ต่อมา ทรงพระนามว่าพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง หรือ พระเจ้ามณเฑียรทอง พระเจ้าราชาธิราชกับพระเจ้า-ฝรั่งมังฆ้องได้ทำสงครามกันต่อมา

ครั้งหนึ่งมังรายกะยอฉะวาพระราชโอรสของพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องยกทัพตีเมืองหงสาวดี ครั้งนั้นสมิงพระรามทหารมอญผู้มีฝีมือการรบเป็นเยี่ยม มีความองอาจเข้มแข็ง บังคับช้างบังคับม้าได้ชำนาญ ได้ขี่ช้างพลายประกายมาศออกทำสงคราม ช้างพลายประกายมาศตกหล่ม มังรายกะยอฉะวาจึงจับสมิงพระรามได้ และนำไปจองจำไว้ในกรุงรัตนบุระอังวะในฐานะเชลย

ต่อไปนี้เป็นเรื่อง ราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา

ฝ่ายพระเจ้ากรุงต้าฉิง ซึ่งเสวยราชสมบัติอยู่ในกรุงจีนนั้นมีทหารเอกคนหนึ่งชื่อ กามะนี มีฝีมือขี่ม้าแทงทวนสันทัดดี หาผู้เสมอมิได้ จีนทั้งปวงก็สรรเสริญว่า กามะนีนี้มิใช่มนุษย์ดุจเทพยดาก็ว่าได้ อยู่มาวันหนึ่ง พระเจ้ากรุงจีนเสด็จออก ตรัสปรึกษาด้วยเสนาบดีมนตรีมุขทั้งปวงว่า ทำไฉนเราจะได้เห็นทหารขี่ม้าสู้กันกับกามะนีตัวต่อตัวดูเล่นให้เป็นขวัญตาสักครั้งหนึ่ง กษัตริย์กรุงใดยังจะมีทแกล้วทหารที่สามารถจะสู้กามะนีได้ แต่พอชมเล่นเป็นที่เจริญตาได้บ้าง เสนาบดีทั้งปวงจึงกราบทูลว่า กษัตริย์ที่จะมีทแกล้วทหารขี่ม้าสันทัดนั้นมีอยู่แต่กรุงรัตนบุระอังวะกับกรุงหงสาวดี กษัตริย์ทั้งสองพระองค์นี้ย่อมทำสงครามแก่กันอยู่มิได้ขาด

พระเจ้ากรุงจีนได้ทรงฟังก็มีพระทัยยินดีนัก จึงสั่งให้จัดพลพยุหเสนาทั้งปวงเป็นอันมากจะนับประมาณมิได้ ครั้นได้ศุภฤกษ์แล้ว พระองค์ก็เสด็จทรงม้าพระที่นั่ง ยกทัพบกมายังกรุงรัตนบุระอังวะ พระเจ้ากรุงจีนยกมาครั้งนั้นอุปมาดังฝนตกห่าใหญ่ตกลงน้ำนองท่วมป่าไหลเชี่ยวมาเมื่อวสันตฤดูนั้นหาสิ่งใดจะต้านทานมิได้ ครั้นเสด็จดำเนินกองทัพมาถึงกรุงรัตนบุระอังวะทอดพระเนตรเห็นกำแพงเมืองถนัดก็ให้ตั้งทัพมั่นลง

ฝ่ายพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องได้แจ้งว่า ทัพจีนยกมามากเหลือกำลังก็มิให้ออกรบสู้ต้านทาน ให้แต่รักษาพระนครมั่นไว้เป็นสามารถ ฝ่ายพระเจ้ากรุงจีนจึงให้มีพระราชกำหนดประกาศแก่ทหารทั้งปวงว่า ถ้าผู้ใดไม่มีอาวุธรบสู้ อย่าได้ทำอันตรายเป็นอันขาด ถ้าผู้ใดมิฟังจะให้ตัดศีรษะเสียบเสีย ครั้นพระเจ้ากรุงจีนให้ตั้งค่ายมั่นลงแล้ว ก็ให้แต่งพระราชสาส์นฉบับหนึ่ง แล้วให้จัดแพรลายมังกรร้อยม้วน แพรลายทองร้อยม้วน กับเครื่องยศประดับหยกอย่างกษัตริย์สำรับหนึ่ง ให้ขุนนางในตำแหน่งฝ่ายพลเรือนชื่อโจเปียว พูดภาษาพม่าได้ กับไพร่พอสมควร เชิญพระราชสาส์นกับเครื่องราชบรรณาการเข้ามาถวายพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง โจเปียวก็ถวายบังคมลา ถือพระราชสาส์นคุมเครื่องราชบรรณาการมากับด้วยไพร่ จึงเรียกทหารผู้รักษาหน้าที่ให้เปิดประตูเมืองรับ นายทัพนายกองได้แจ้งดังนั้น ก็เข้ากราบบังคมทูลพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง จึงโปรดให้รับผู้ถือพระราชสาส์นเข้ามา โจเปียวก็เข้ามากราบถวายบังคมหน้าพระที่นั่งถวายพระราชสาส์นกับเครื่องราชบรรณาการพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องจึงรับสั่งให้ล่ามเจ้าพนักงานเข้ามาแปลพระราชสาส์น ล่ามแปลแล้วจึงตรัสสั่งให้อาลักษณ์อ่าน ในพระราชสาส์นนั้นว่า

เรายกพยุหเสนามาครั้งนี้ ด้วยมีความปรารถนาสองประการ ประการหนึ่งจะให้พระเจ้าอังวะอยู่ในอำนาจออกมาถวายบังคมเรา ประการหนึ่งจะใคร่ดูทหารขี่ม้ารำทวนสู้กันตัวต่อตัวชมเล่นเป็นขวัญตา แม้นทหารกรุงรัตนบุระอังวะแพ้ก็ให้ยอมถวายเมืองแก่เราโดยดี อย่าให้สมณชีพราหมณ์อาณาประชาราษฎรได้ความเดือดร้อนเลย ถ้าทหารฝ่ายเราแพ้ก็จะเลิกทัพ

กลับไปยังพระนคร และราษฎรในกรุงรัตนบุระอังวะนั้น โดยต่ำลงไปแต่กระท่อมน้อยหลังหนึ่งก็มิให้เป็นอันตราย พระเจ้าอังวะจะคิดประการใดก็เร่งบอกออกมา

พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องได้แจ้งในพระราชสาส์นนั้นแล้ว ก็ดีพระทัยนัก ด้วยทรงพระดำริว่า การสงครามครั้งนี้เป็นธรรมยุทธ์ใหญ่ยิ่ง สมณชีพราหมณ์อาณาประชาราษฎรจะมิได้ความเดือดร้อน สมควรแก่พระเจ้าแผ่นดินผู้ตั้งอยู่ในยุติธรรม ทรงพระดำริแล้วจึงให้พระราชทานเงินทองเสื้อผ้าแก่ผู้ถือหนังสือเป็นอันมาก แล้วให้แต่งพระราชสาส์นตอบฉบับหนึ่ง ให้จัดเครื่องราชบรรณา-การ ผ้าสักหลาดยี่สิบพับ นอระมาดห้าสิบยอด น้ำดอกไม้เทศสามสิบเต้า

ช้างพลายผูกเครื่องทองช้างหนึ่ง มอบให้โจเปียวผู้จำทูลพระราชสาส์นนำกลับไปถวายพระเจ้ากรุงจีน พระเจ้ากรุงจีนจึงรับสั่งให้ล่ามพม่าเข้ามาแปล ให้เจ้าพนักงานอ่านถวาย ในพระราชสาส์นตอบนั้นว่า

ซึ่งพระเจ้ากรุงจีนมีพระทัยปรารถนาจะใคร่ชมฝีมือทหารฝ่ายพม่าขี่ม้ารำทวนสู้กัน เป็นสงครามธรรมยุทธ์นั้น เราเห็นชอบด้วย มีความยินดียิ่งนัก เพราะสมควรแก่พระองค์เป็นกษัตริย์ผู้ใหญ่อันประเสริฐ แต่การสงครามครั้งนี้เป็นมหายุทธนาการใหญ่หลวง จะด่วนกระทำโดยเร็วนั้นมิได้ ของดไว้ภายในเจ็ดวัน อนึ่งพระองค์ก็เสด็จมาแต่ประเทศไกล ไพร่พลทั้งปวงยังเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าอยู่ ขอเชิญพระองค์พักพลทหารระงับพระกายให้สำราญพระทัยก่อนเถิด แล้วเราจึงจะให้มีกำหนดนัดหมายออกไปแจ้ง ตามมีพระราชสาส์นมานั้น

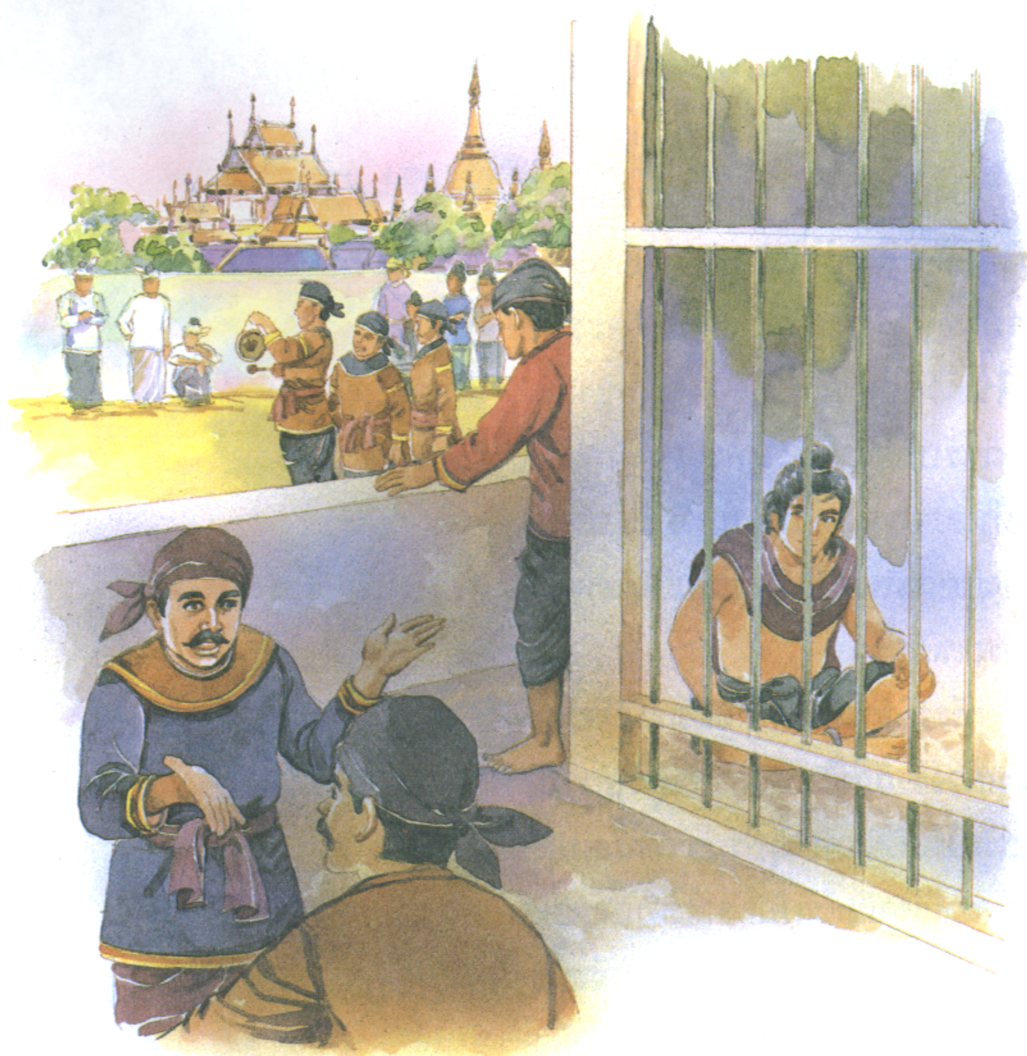
พระเจ้ากรุงจีนได้แจ้งในพระราชสาส์นตอบแล้วก็ดีพระทัย จึงสั่งให้นายทัพนายกองทั้งปวงสงบไว้

ฝ่ายพระเจ้ามณเฑียรทอง ครั้นส่งพระราชสาส์นและเครื่องราชบรรณา-การไปแล้ว จึงตรัสปรึกษาเสนาพฤฒามาตย์ราชปโรหิต ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยทแกล้วทหารทั้งปวงว่า ผู้ใดจะรับอาสาขี่ม้าแทงทวนสู้กามะนีทหารพระเจ้ากรุงจีนตัวต่อตัวได้บ้าง เสนาพฤฒามาตย์ผู้ใหญ่ผู้น้อยทแกล้วทหารทั้งปวงก็มิอาจรับอาสาได้ พระเจ้ามณเฑียรทองก็ทรงพระวิตกเป็นทุกข์พระทัยนัก จึงให้หาโหรมาคำนวณพระชันษาและชะตาเมืองดู โหรก็คำนวณฎีกาดูทูลถวายว่าพระชันษาและชะตาเมืองยังดีอยู่หาเสียไม่ นานไปจะได้ลาภอันประเสริฐอีก

พระเจ้ามณเฑียรทองได้ทรงฟังก็ดีพระทัย จึงให้ตีฆ้องร้องป่าวทั่วทั้งพระนครว่า ถ้าผู้ใดรับอาสาสู้กับกามะนีทหารพระเจ้ากรุงจีนได้ พระเจ้าแผ่นดินจะโปรดให้เป็นมหาอุปราช เสนาบดีรับสั่งแล้วก็ให้ป่าวร้องไปทั่วพระนคร ไม่มีผู้ใดที่จะอาจออกรับอาสาได้

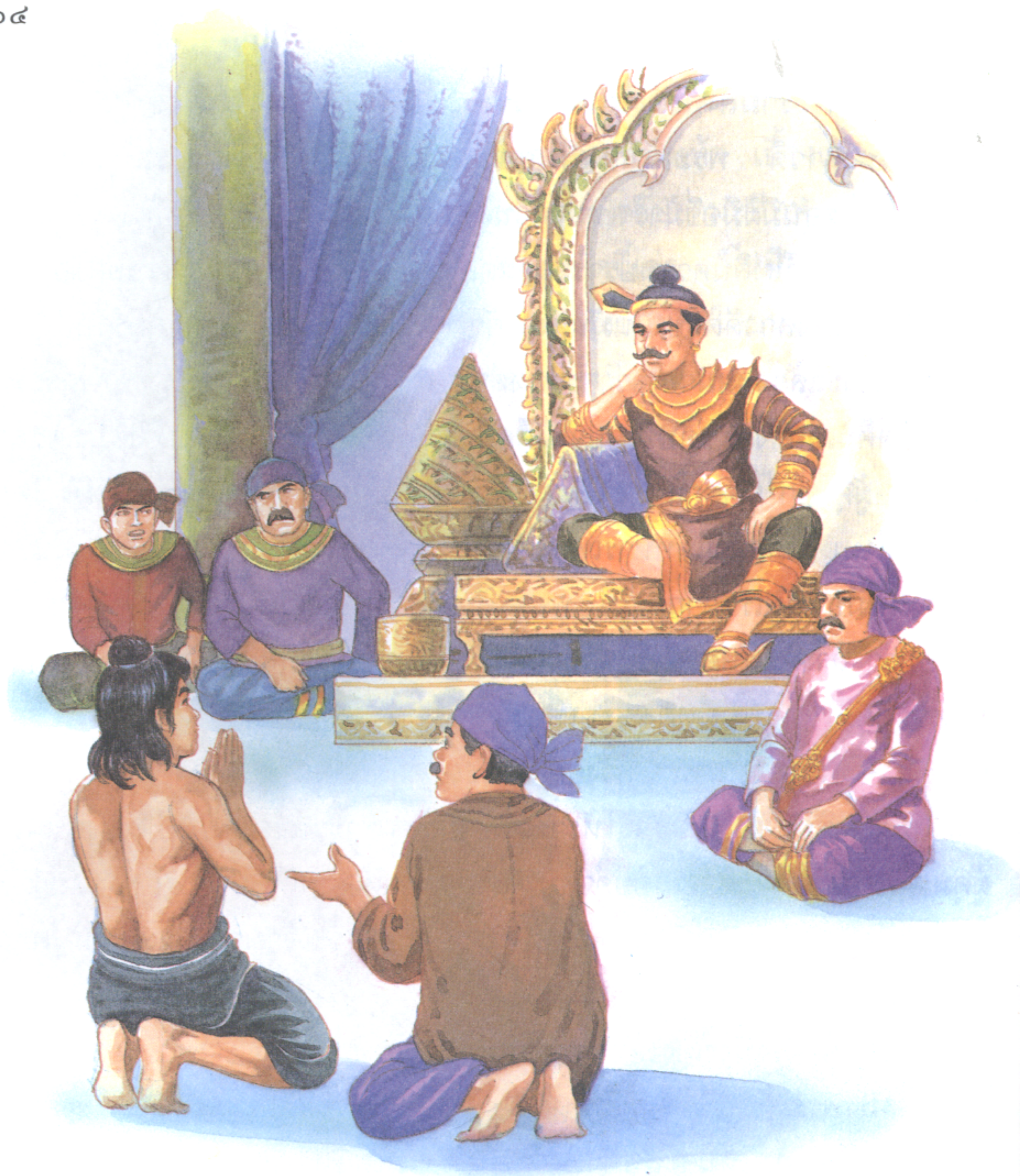
ฝ่ายผู้คุมซึ่งคุมสมิงพระรามนั้น จึงเจรจากับเพื่อนกันตามเรื่องราว แล้วว่าครั้งนี้พระเจ้าอยู่หัวจะแบ่งสมบัติให้กึ่งหนึ่ง ก็ยังไม่มีผู้ใดรับอาสา เห็นเมือง

จะตกต่ำเสียละกระมัง สมิงพระรามได้ยินดังนั้นก็คิดว่า แต่เราต้องพันธนาการตรากตรำอยู่นานแล้ว มิได้ขี่ช้างขี่ม้าเหยียดมือเหยียดเท้า เยื้องแขนซ้ายย้ายแขนขวาเล่นบ้างเลยรำคาญใจนัก เราจะกลัวอะไรกับกามะนีทหารจีน อันจะเอาชัยชนะนั้นไม่สู้ยากนัก ครั้นจะรับอาสาบัดนี้เล่า ก็เหมือนหาบสองบ่า อาสาสองเจ้าหาควรไม่ คิดแล้วก็นิ่งอยู่ ครั้นรุ่งขึ้นผู้คุมได้ยินข้าหลวงมาป่าวร้องอีก จึงพูดกับเพื่อนกันว่า ทัพจีนยกมาครั้งนี้ใหญ่หลวงนัก หาทหารผู้ใดที่จะรับอาสาป้องกันพระนครไว้นั้นเป็นอันยากแล้ว อย่าว่าแต่เมืองพม่าเท่านี้เลย ถึงเมืองใหญ่ๆ กว่าเมืองพม่าสักสิบเมืองก็เห็นจะสู้ไม่ได้ น่าที่จะเสียเมืองแก่จีนเป็นมั่นคง

สมิงพระรามได้ฟังดังนั้นก็คิดว่า กรุงอังวะนี้เป็นต้นทางอุปมาดังหน้าด่านกรุงหงสาวดี พระเจ้ากรุงจีนยกทัพมาครั้งนี้ก็มีความปรารถนาจะใคร่ดูทแกล้วทหารอันมีฝีมือขี่ม้ารำเพลงทวนสู้กันตัวต่อตัว ถ้าไม่มีผู้ใดสู้รบ ถึงจะได้เมืองอังวะแล้วก็ไม่สิ้นความปรารถนาแต่เพียงนี้ เห็นศึกจีนจะกำเริบยกล่วงเลยลงไปติดกรุงหงสาวดีด้วยเป็นมั่นคง ตัวเราเล่าก็ต้องจองจำตรากตรำอยู่ ถ้าเสียกรุงอังวะแล้วจะหมายใจว่าจะรอดคืนไปเมืองหงสาวดีได้ก็ใช่ที่ จำเราจะรับอาสาตัดศึกเสียจึงจะชอบ อย่าให้ศึกจีนยกลงไปติดกรุงหงสาวดีได้ คิดแล้วจึงพูดกับผู้คุมว่า จะกลัวอะไรกับกามะนีทหารพระเจ้ากรุงจีนนั้นจะมีฝีมือดีสักเพียงไหน เรากลัวแต่ทหารเทพยดาที่เหาะได้ ซึ่งกามะนีกับเราก็เป็นมนุษย์เดินดินเหมือนกันเราหากลัวไม่ พอจะสู้รบเอาชัยชนะได้ นายผู้คุมได้ฟังก็ดีใจจึงตอบว่า ถ้าท่านรับอาสาได้แล้วก็ดียิ่งนัก เห็นท่านจะพ้นโทษได้ที่มหาอุปราชมียศถาศักดิ์ใหญ่เป็นมั่นคง ไปเบื้องหน้าเราจะขอพึ่งบุญท่าน สมิงพระรามตอบว่า ซึ่งเรารับอาสานี้จะหวังยศถาบรรดาศักดิ์หามิได้ ประสงค์จะกู้พระนครให้เป็นเกียรติยศไว้ และจะให้ราษฎรสมณชีพราหมณ์อยู่เย็นเป็นสุขเท่านั้น ผู้คุมได้ฟังก็ชอบใจ จึงนำถ้อยคำสมิงพระรามรีบเข้าไปแจ้งแก่เสนาบดี เสนาบดีได้ฟังก็มีความชื่นชม จึงนำความเข้ากราบทูลพระเจ้ามณเฑียรทอง ตามคำสมิงพระรามว่านั้นทุกประการ

พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องได้ทรงฟังก็เฉลียวพระทัย ทรงพระดำริระลึกขึ้นมาได้ว่า สมิงพระรามนี้ขี่ช้างขี่ม้าสันทัดดี ฝีมือเข้มแข็งแกล้วกล้าในการสงครามหาผู้เสมอตัวยาก เห็นจะสู้ทหารพระเจ้ากรุงจีนได้เป็นแท้ ทรงพระดำริแล้วก็มีพระทัยยินดีนัก จึงตรัสแก่เสนาบดีทั้งปวงว่า สมิงพระรามนี้มีฝีมือเป็นทหารเอกเมืองหงสาวดี เราลืมคิดไปพึ่งระลึกขึ้นได้ จึงตรัสสั่งขุนนางกรมนครบาลให้ไปถอดสมิงพระรามมากระทำสัตย์เสียจึงนำเข้าเฝ้า สมิงพระรามก็เข้ามากราบถวายบังคมหน้าพระที่นั่ง พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องทอดพระเนตรเห็นสมิง-พระรามก็มีพระทัยยินดีนัก จึงตรัสถามว่า ศึกมาติดกรุงอังวะครั้งนี้ หาผู้ใดที่จะอาสาออกสู้กับทหารจีนมิได้ ท่านจะรับอาสาเราหรือประการใด สมิง-

พระรามจึงกราบทูลว่า อันการสงครามเพียงนี้มิพอเป็นไรนัก ข้าพเจ้าจะขอรับอาสาพระองค์ออกไปต่อสู้ด้วยกามะนี สนองพระเดชพระคุณมิให้อัปยศแก่พระเจ้ากรุงจีนนั้นพอจะได้อยู่ แต่ข้าพเจ้าจะขอรับพระราชทานม้าที่ดีมีฝีเท้าตัวหนึ่ง ถ้าได้สมคะเนแล้วอย่าว่าแต่กามะนีผู้เดียวเลย เว้นไว้แต่เทพยดานอกกว่านั้น ข้าพเจ้าจะสู้ได้สิ้น

พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องจึงสั่งให้กรมม้าต้นนำม้ามาให้สมิงพระรามดูที่หน้าพระลานมากกว่าหมื่นแสน แต่สมิงพระรามก็เลือกม้าที่ชอบใจไม่ได้สักตัวเดียว พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องจึงให้จัดม้าที่ราษฎรเลี้ยงทั้งในพระนครและนอกพระนครมาให้สมิงพระรามเลือก มีลูกม้าของหญิงม่ายผู้หนึ่ง มีกำลังมาก สามารถโจนข้ามฟากมาบน้ำที่กว้างประมาณห้าวาได้ทุกวัน และมีลักษณะดี เสนาบดีจึงจับลูกม้ามาให้สมิงพระราม สมิงพระรามเห็นลักษณะของลูกม้าก็ชอบใจ จึงลองควบออกนอกเมือง หายไปทั้งม้าและคน

ฝ่ายเสนาบดีก็ร้องอื้ออึงขึ้นว่า อ้ายมอญโกหกมันลวงพระองค์หนีกลับไปเมืองหงสาวดีแล้ว พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องได้ทรงฟังเสนาบดีว่าดังนั้น

ก็ตกพระทัย จึงให้หาผู้คุมเข้ามาตรัสถามด้วยพระองค์ว่า สมิงพระรามจะล่อลวงเราหนีไปจริงหรือประการใด ผู้คุมก็กราบทูลว่า อันสมิงพระรามผู้นี้มีความซื่อสัตย์มั่นคงนัก ซึ่งจะหนีพระองค์ไปนั้น ข้าพเจ้าเห็นหาเป็นไม่ เพราะม้าตัวนี้เป็นลูกม้าหนุ่มยังมิได้พาดอานมีกำลังนัก สมิงพระรามจึงควบไปไกล หวังจะทรมานให้เหนื่อยอ่อนลง จึงจะฝึกสอนได้โดยง่าย ข้าพเจ้าเห็นคงจะกลับมา ขอพระองค์จงเสด็จคอยท่าอยู่ก่อนเถิด พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องได้ทรงฟังผู้คุมทูลดังนั้นยังไม่คลายพระวิตก มิได้เสด็จเข้า ตรัสบัญชาการด้วยเสนาบดีทั้งปวงตั้งพระทัยคอยท่าสมิงพระรามอยู่

ฝ่ายสมิงพระรามขึ้นม้าควบไปแต่เวลาเช้าจนสามโมงบ่าย ฝึกหัดม้านั้นให้รู้จักท่าทำนองรบรับได้แคล่วคล่องสันทัดแล้ว ก็ชักม้าสะบัดย่างน้อยเป็นเพลงทวนกลับเข้ามา เสนาบดีทั้งปวงแลเห็นสมิงพระรามขี่ม้ามาแต่ไกล ก็ร้องอื้ออึงขึ้นว่า สมิงพระรามกลับมาแล้วเหมือนคำผู้คุมทูลจริงทุกประการ

พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องทอดพระเนตรเห็น ก็ดีพระทัยนักจึงตรัสสรรเสริญว่า สมิงพระรามนี้นับว่าเป็นชายผู้หนึ่ง มีความซื่อสัตย์ยิ่งนัก และกล้าหาญเข้มแข็ง รู้ศิลปศาสตร์สันทัด หาตัวเปรียบเสมอมิได้ ฝ่ายสมิงพระรามก็ชักม้ารำเป็นเพลงทวนเข้ามา จนถึงหน้าพระที่นั่งก็ลงจากหลังม้าเข้าเฝ้า กราบถวายบังคมพระเจ้ามณเฑียรทองแล้วทูลว่า ข้าพเจ้าได้ม้าสมคะเนชอบใจแล้ว อันศีรษะกามะนีนั้นก็อยู่ในเงื้อมมือข้าพเจ้า จะเอามาถวายพระองค์ให้จงได้ ข้าพเจ้าจะขอรับพระราชทานขอเหล็กกับตะกรวยใบหนึ่งสำหรับผูกข้างม้า เมื่อข้าพเจ้าตัดศีรษะกามะนีขาดแล้ว จะได้รับเอาศีรษะมิให้ทันตกลงถึงดิน ใส่ในตะกรวยซึ่งแขวนไปกับข้างม้านั้นเข้ามาถวายพระองค์

พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องจึงสั่งมังนันทมิตรให้จัดเครื่องยุทธนาการมาให้สมิง-พระราม และได้พระราชทานเครื่องม้าทองคำประดับพลอยและเครื่องแต่งกายมาให้สมิงพระราม และให้มังมหาราชานำพระราชสาส์นพร้อมเครื่องราช-บรรณาการไปกราบทูลพระเจ้ากรุงจีนที่พลับพลาโดยด่วน พร้อมกับกำหนดวันที่จะกระทำธรรมยุทธ์ให้สมิงพระรามและกามะนีขี่ม้ารำทวนสู้กันตัวต่อตัว

ครั้นถึงวันนัดกำหนดแล้ว กษัตริย์ทั้งสองก็พรั่งพร้อมไปด้วยพยุหเสนาแห่แหนหน้าหลังเป็นอันมาก ตามขบวนพิชัยสงคราม เสด็จไปสู่ท้องสนาม ขึ้นยังที่พลับพลาประทับพร้อมกัน

ฝ่ายกามะนีก็แต่งตัวใส่เสื้อหุ้มเกราะ แล้วด้วยทองเป็นอันงาม คาดสายรัดเอวประดับหยกเหน็บกระบี่ ขึ้นขี่ม้ารำทวนออกมา ณ ท้องสนาม ฝ่ายสมิง-พระรามก็แต่งตัว ใส่เสื้อสีชมพูขลิบทองจีบเอว โพกผ้าชมพูขลิบแล้วไปด้วยทอง ใส่กำไลต้นแขนปลายแขน แหวนสอดก้อยแล้วไปด้วยเนาวรัตน์ แต่ล้วนทองเป็นอันงาม แล้วสอดดาบสะพายแล่งขึ้นม้า ฟ้อนรำเป็นเพลงทวนออกมายัง

ท้องสนาม แลเห็นกามะนีขี่ม้าแต่งตัวหุ้มเกราะอยู่ ไม่เห็นสำคัญที่จะหมายแทงได้ จึงคิดว่ากามะนีคนนี้ ชำนาญในเพลงทวนว่องไวนัก แล้วก็หุ้มเกราะใส่เสื้อบังอยู่ยังไม่เห็นช่องที่จะสอดทวนแทงแห่งใดได้ จำจะชวนให้รำดูสำคัญก่อนอนึ่งเล่ากำลังม้าก็ยังก้ำกึ่งกันอยู่กับกำลังม้าเรา จำจะขับเคี่ยวกันไปก่อนจึงจะหย่อนกำลังลง เห็นจะเสียทีทำนองจึงเอาชัยชนะได้โดยง่าย คิดแล้วก็ให้ล่ามร้องแปลไปว่า เราทั้งสองเป็นทหารเอกอันประเสริฐ จะสู้กันครั้งนี้เป็นที่สุดจะไว้เกียรติยศการงานจนตลอดกัลปาวสาน ครั้นจะสู้กันเอาแพ้ชนะทีเดียวก็หาสิ้นฝีมือไม่ เราทั้งสองอย่าเพ่อทำอันตรายแก่กันก่อน ให้ท่านรำเพลงทวนถวายไปให้สิ้นฝีมือแล้ว เราจะรำตามท่านให้เหมือนจงได้ แล้วเราจะรำให้ท่านรำตามเราบ้างให้สิ้นฝีมือเหมือนกัน ให้พระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ทอดทัศนาเจริญพระเนตร และทแกล้วทหารทั้งสองฝ่ายดูเล่นเป็นขวัญตา

ถ้าเรารำสิ้นเพลงหยุดหายเหนื่อยแล้ว เมื่อจะสู้กันเอาแพ้และชนะนั้นจึงจะบอกกันให้รู้ตัวทั้งสองฝ่าย

กามะนีได้ฟังล่ามร้องออกมาดังนั้นก็มีความยินดีนัก จึงร้องตอบมาว่าชอบแล้ว แต่เราเป็นแขกมา ท่านเป็นเจ้าของบ้าน เราจะรำก่อนให้ท่านทำตามเราไปเถิด ว่าแล้วกามะนีก็ขับม้าสะบัดย่างเป็นเพลงทวนฟ้อนรำออกมา สมิงพระรามก็ขับม้าฟ้อนรำตามกามะนีได้ทุกเพลง

ขณะเมื่อสมิงพระรามรำตามกันนั้น พระเจ้ากรุงต้าฉิง และพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องทอดพระเนตรเห็นทหารเอกทั้งสอง รำเยื้องกรายตามขบวนเพลงทวนดูท่วงทีรับรองว่องไวนัก งามเป็นอัศจรรย์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย เปรียบประดุจได้เห็นเทพยดาและพิทยาธรอันรำณรงค์ประลองกันในกลางสนาม นายทัพนายกองทแกล้วทหารทั้งสองฝ่าย ก็สรรเสริญกามะนีและสมิงพระรามว่า เหมือนเทพยดาลงฟ้อนรำกลางสนามงามยิ่งนัก มีตาสองตาดูมิทันเลย ดูกามะนีแล้วกลับมาดูสมิงพระรามเล่า ดูสมิงพระรามแล้วกลับมาดูกามะนีเป็นขวัญตายิ่งนัก ครั้นกามะนีรำสิ้นเพลงแล้ว สมิงพระรามก็รำให้กามะนีรำตามบ้าง

ขณะเมื่อสมิงพระรามรำสิ้นเพลงทวนแล้ว แกล้งทำกลอุบายหวังจะดูช่องเกราะหมายสำคัญ ที่จะสอดแทงทวนนั้น ก็แสร้งทำยกแขนซ้ายเหยียดตรงเหยียดแขนขวาเบื้องบน แล้วทำยืนควบม้าไปมา แล้วกลับห้อยศีรษะลงบ้างแล้วทำกลับเอาหลังนอนลงควบวกเวียนไปต่างๆ กามะนีหารู้กลไม่ สำคัญว่าเพลงทวนฝ่ายพม่าดังนั้นจริงก็มิได้สงสัย รำตามไปสิ้นทุกประการ สมิงพระรามทอดตาแลดู เห็นเป็นช่องใต้รักแร้ทั้งสองเป็นหว่างอยู่พอจะสอดทวนแทงได้แล้วเมื่อกลับศีรษะลงมานั้น เห็นเกราะซ้อนท้ายหมวกเปิดออก พอจะย้อนฟันได้แห่งหนึ่ง หมายสำคัญได้ถนัดมั่นคงแล้ว ก็ชักม้าหยุดพักพอหายเหนื่อยจึงให้ล่ามร้องบอกว่า เราทั้งสองรำถวายก็สิ้นเพลงด้วยกันแล้ว ทีนี้เราทั้งสองจะสู้กันเอาแพ้และชนะแก่กัน

กามะนีได้ฟังดังนั้นก็ขับม้ารำเข้ามา สมิงพระรามก็ขับม้าออกไปสู้กันเป็นหลายสิบเพลง ต่างคนต่างรับรองว่องไว ยังหาเพลี่ยงพล้ำแก่กันไม่ สมิง-

พระรามจึงคิดว่า ถ้าจะสู้กันอยู่ฉะนี้เห็นจะเอาชัยชนะยาก ด้วยม้ากามะนีก็ยังมิถอยกำลัง จำจะลวงให้ม้ากามะนีหย่อนกำลังลงจงได้จึงจะทำถนัด คิดแล้วแกล้งทำเป็นเสียทีควบม้าหนีออกไป กามะนีเห็นได้ทีก็ควบม้าทะลวงไล่ตามม้าสมิงพระรามไป

ครั้นสมิงพระรามแลเห็นกามะนีควบม้าเต็มกำลังแล้วมิทันก็แสร้งรอม้าไว้หวังจะดูท่วงที เห็นกามะนียังไกลเชิงนักอยู่ สำคัญได้ว่าเหงื่อม้ากามะนีตกจนถึงกีบ ก็รู้ว่าม้าหย่อนกำลังลงแล้ว จึงชักม้าวกเป็นเพลงโคมเวียน เข้ารับกามะนี กามะนีชักม้าเป็นเพลงผ่าหมาก แลกเปลี่ยนกันต่างๆ ฝ่ายม้ากามะนีหอบรวนหย่อนกำลังลงกลับตัวตามเพลงไม่ทัน สมิงพระรามได้ทีก็สอดทวนแทงถูกซอกรักแร้กามะนี กามะนีเอนตัวลง สมิงพระรามจึงชักดาบกระทืบม้าเข้าฟันย้อนตามกลีบเกราะขึ้นไป ต้องศีรษะกามะนีขาดออกตกลงยังมิทันถึงดิน ก็เอาขอเหล็กสับเอาศีรษะกามะนีได้ ใส่ตะกรวยแล้วก็ชักม้าฟ้อนรำเป็นเพลงทวนเข้ามาตรงหน้าพลับพลาพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง

พระเจ้ากรุงจีน และนายทัพนายกองทแกล้วทหารทั้งปวงเห็นดังนั้นก็อัศจรรย์ยิ่งนัก จึงให้ทหารไปเอาศพกามะนีมาทำศีรษะต่อเข้า ใส่หีบไปฝังเสียในที่สมควร พระเจ้ากรุงจีนก็เสด็จกลับเข้าค่าย สมิงพระรามก็เอาศีรษะเข้ามาถวายพระเจ้ามณเฑียรทอง พระเจ้ามณเฑียรทองทอดพระเนตรเห็นดังนั้นก็มีพระทัยยินดีนัก แล้วเสด็จกลับคืนเข้าสู่พระนคร ฝ่ายพม่าเสนาบดีขุนนางน้อยใหญ่ไพร่พลทั้งปวง ก็สรรเสริญสมิงพระรามว่ามิใช่มนุษย์เลยเสมอเทพยดา แต่ศีรษะกามะนีนั้นก็มิให้ตกถึงดิน เอาขอเหล็กสับเอาได้ดังทูลไว้ทุกประการ

ฝ่ายเสนาบดีนายทัพนายกองจีนทั้งปวง ครั้นเห็นเสียกามะนีดังนั้นแล้วก็โกรธ จึงกราบทูลพระเจ้ากรุงจีนว่า พระองค์เสด็จยาตราทัพมาครั้งนี้ ตั้งพระทัยทำสงครามให้พระเจ้ากรุงอังวะอยู่ในเงื้อมพระหัตถ์ ถึงมาตรว่าเสียกามะนีทหารเอกแล้วใช่ข้าพเจ้าทั้งปวงนี้จะตีกรุงอังวะถวายไม่ได้นั้นหามิได้ เสียแรงดำเนินกองทัพเข้ามาเหยียบถึงชานกำแพงเมืองแล้ว จะกลับไปเปล่านั้นได้ความอัปยศแก่พม่านัก ทำไมกับเมืองอังวะสักหยิบมือหนึ่งเท่านี้ จะเอาแต่มูลดินทิ้งเข้าไปในกำแพงเมืองคนละก้อนๆ เท่านั้น ถมเสียให้เต็มกำแพงเมืองในเวลาเดียวก็จะได้

พระเจ้ากรุงจีนได้ฟังก็ตรัสห้ามนายทัพนายกองทแกล้วทหารทั้งปวงว่าเราเป็นกษัตริย์ผู้ใหญ่อันประเสริฐ ได้ให้คำมั่นสัญญาไว้แก่เขาแล้ว จะกลับคำไปดังนั้นหาควรไม่ พม่าทั้งปวงจะชวนกันดูหมิ่นได้ว่าจีนพูดมิจริง เรารักสัตย์ยิ่งกว่าทรัพย์ อย่าว่าแต่สมบัติมนุษย์นี้เลย ถึงท่านจะเอาทิพยสมบัติของสมเด็จอมรินทร์มายกให้เรา เราก็มิได้ปรารถนา ตรัสดังนั้นแล้วก็สั่งให้เลิกทัพเสด็จกลับไปยังกรุงจีน

ฝ่ายสมิงพระรามเมื่อได้รับชัยชนะแล้ว พระเจ้ามณเฑียรทองก็ได้พระราชทานบำเหน็จรางวัลแก่สมิงพระรามเป็นอันมาก และทรงแต่งตั้งให้สมิงพระรามเป็นมหาอุปราช และพระราชทานพระราชธิดาให้เป็นบาทบริจาริกา แม้ว่าสมิงพระรจมจะปฏิเสธ แต่พระเจ้ามณเฑียรทองไม่ทรงยินยอม และตรัสว่า "เราเป็นกษัตริย์อันประเสริฐได้ออกวาจาแล้ว ถึงจะตายก็หาเสียดาย

ชีวิตไม่ เพราะรักสัตย์ยิ่งกว่ารักชีวิตได้ร้อยเท่า ซึ่งที่มหาอุปราชกับราชธิดาเรานั้น เราได้ออกปากแล้วว่าจะให้เป็นบำเหน็จความชอบแก่ท่าน ถึงมาตรว่าจะมิรับด้วยท่านคำนึงถึงพระเจ้าราชาธิราชอยู่ ก็จงรับเสียแต่พอเป็นเหตุตามสัญญาเถิด อย่าให้เราเสียสัตย์เลย อนึ่งเราเกรงคนทั้งปวงจะครหานินทาได้ท่านรับอาสากู้พระนครไว้มีความชอบเป็นอันมากมิได้รับบำเหน็จรางวัลสิ่งใดนานไปเบื้องหน้าถ้าบ้านเมืองเกิดจลาจลหรือข้าศึกมาย่ำยีเหลือกำลัง ก็จะไม่มีผู้ใดรับอาสาอีกแล้ว เห็นเราจะได้ความขัดขวางเป็นมั่นคง”

สมิงพระรามจึงต้องรับพระราชทานตำแหน่งมหาอุปราชและพระราชธิดาไว้เป็นบำเหน็จความชอบ

ความรู้ทางภาษา

หลักภาษา

การเว้นวรรคตอน

การเขียนจะต้องเขียนมีวรรคตอน เพื่อทำให้การอ่านสื่อความได้ชัดเจน ผู้อ่านจะหยุดเว้นวรรคตอนทำให้อ่านเข้าใจง่าย หากอ่านเว้นวรรคตอนผิดก็จะทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนหรือความหมายผิด

ตัวอย่าง

ความรับผิดชอบในการทำงาน

ความรับผิดชอบในการทำงานเป็นคุณธรรมที่จะสร้างผลสำเร็จของงานหากใครไม่มีคุณธรรมข้อนี้ก็จะทำงานไม่สำเร็จผู้ที่มีความรับผิดชอบในการทำงานจะต้องมีลักษณะดังนี้คือเอาใจใส่ต่องานมุ่งมั่นที่จะทำงานให้เป็นผลสำเร็จรู้จักวางแผนการทำงานขยันอดทนไม่ท้อถอยต่อความยากลำบากและอุปสรรคต่างๆ ค้นหาวิธีทำงานด้วยสติปัญญาให้งานสำเร็จอย่างง่ายดายและสะดวกรวดเร็วผู้ที่จะมีความรับผิดชอบต่อการทำงานต้องรู้จักอบรมบ่มนิสัยตนเองหัดทำงานง่ายๆ ก่อนแล้วค่อยๆ ยากขึ้นมีจิตใจมุ่งมั่นต่อการทำงานให้เสร็จเอาใจใส่ดูแลไม่ละทิ้งงานกลางคันหากอบรมบ่มนิสัยตัวเองเช่นนี้ก็จะเกิดความรับผิดชอบในงานขึ้นเอง

ข้อความข้างต้นนี้ไม่มีการเว้นวรรคตอน ทำให้อ่านไม่เข้าใจเรื่อง และการเขียนติดกันเช่นนี้ก็ไม่ชวนอ่าน หากเว้นวรรคตอนถูกต้อง ผู้อ่านก็จะเข้าใจเรื่องได้ถูกต้องและเข้าใจง่าย ข้อความข้างต้นถ้าเว้นวรรคตอนให้ถูกต้อง จะเป็นดังนี้

ความรับผิดชอบในการทำงานเป็นคุณธรรมที่จะสร้างผลสำเร็จของงาน หากใครไม่มีคุณธรรมข้อนี้จะทำงานไม่สำเร็จ ผู้ที่มีความรับผิดชอบในการทำงานจะต้องมีลักษณะดังนี้คือ เอาใจใส่ต่องาน มุ่งมั่นที่จะทำงานให้เป็น

ผลสำเร็จ รู้จักวางแผนการทำงาน ขยัน อดทน ไม่ท้อถอยต่อความยากลำบากและอุปสรรคต่างๆ ค้นหาวิธีทำงานด้วยสติปัญญาให้งานสำเร็จอย่างง่ายดายและสะดวกรวดเร็ว ผู้ที่จะมีความรับผิดชอบต่อการทำงานต้องรู้จักอบรมบ่มนิสัยตนเอง หัดทำงานง่ายๆ ก่อนแล้วค่อยๆ ยากขึ้น มีจิตใจมุ่งมั่นต่อการทำงานให้เสร็จ เอาใจใส่ดูแล ไม่ละทิ้งงานกลางคัน หากอบรมบ่มนิสัยตัวเองเช่นนี้ก็จะเกิดความรับผิดชอบในงานขึ้นเอง

หลักการเขียนเว้นวรรคตอน

๑. การเว้นวรรคตอนมี ๒ ลักษณะคือ

๑.๑ การเว้นวรรคใหญ่ จะเขียนเว้นช่วงห่างระหว่างประโยค ใช้ช่วงการเว้น ๒ ช่วงตัวอักษร

๑.๒ การเว้นวรรคเล็ก เป็นการเขียนเว้นวรรคข้อความที่เป็นวลี ใช้ช่วงการเว้น ๑ ช่วงตัวอักษร

๒. การเขียนข้อความต้องไม่เขียนฉีกคำ คือเมื่อเขียนจบบรรทัดแต่ยังเขียนไม่จบคำ เพราะเนื้อที่ไม่พอที่จะเขียนให้จบคำได้ เรียกว่า การเขียนฉีกคำ เมื่อเป็นเช่นนี้ ควรเลื่อนไปเขียนคำนั้นๆ ในบรรทัดต่อไป ไม่เขียนแยกคำคนละบรรทัด

การใช้เครื่องหมายกำกับคำหรือข้อความ

การใช้เครื่องหมายกำกับคำหรือข้อความจะช่วยให้การเขียนข้อความมีความชัดเจนขึ้น เครื่องหมายกำกับคำหรือข้อความที่ควรทราบ และใช้ให้ถูกต้องมีดังนี้

๑. . เรียกว่า มหัพภาค ใช้เขียนหลังอักษรย่อ เช่น **พ.ศ.** (พุทธศักราช) **พ.ร.บ.** (พระราชบัญญัติ)

๒. ! เรียกว่า อัศเจรีย์ ใช้เขียนหลังคำหรือข้อความที่เป็นการอุทานแสดงความตกใจ ประหลาดใจ ดีใจ เป็นต้น เช่น

ตายจริง! ฉันไม่รู้ว่าเธอยืนอยู่ตรงนี้

อพิโธ่! คุณยายตายเสียแล้วหรือ ฉันไม่รู้เลย

๓. ( ) เรียกว่า นขลิขิต หรือ วงเล็บ ใช้เขียนคร่อมข้อความที่ต้องการให้ผู้อ่านอ่านเฉพาะข้อความที่อยู่ในวงเล็บ ซึ่งต้องการให้รู้เรื่องนอกเหนือจากข้อความข้างหน้า เช่น

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว **(รัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์)** ทรงเป็นกวี พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์บทละคร และโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนไว้เป็นจำนวนมาก

๔. “ ” เรียกว่า อัญประกาศ หรือ เครื่องหมายคำพูด

“ เรียกว่า อัญประกาศเปิด หรือเครื่องหมายคำพูดเปิด

” เรียกว่า อัญประกาศปิด หรือเครื่องหมายคำพูดปิด

เครื่องหมายอัญประกาศ ใช้เขียนคร่อมข้อความที่เป็นคำพูดหรือข้อความที่แสดงความสำคัญ เช่น

นายแดงพูดว่า **“คุณป้าจะมาหาเย็นนี้”**

๕. _____ เรียกว่า สัญประกาศ ใช้ขีดเส้นใต้ข้อความที่ต้องการให้ผู้อ่านสังเกตข้อความนั้นเป็นพิเศษ เช่น

ประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้า และประชาชนจะอยู่กันได้อย่างสงบสุข ทุกคนต้องมีความสามัคคี <u>เพราะความสามัคคีเป็นบ่อเกิดแห่งความเจริญ</u>

๖. ? เรียกว่า ปรัศนี เครื่องหมายนี้ใช้เขียนไว้ท้ายประโยคคำถาม ปัจจุบันไม่นิยมใช้ นอกจากใช้ในคณิตศาสตร์

การใช้ภาษา

การพูดจูงใจ

การพูดจูงใจเป็นการพูดเพื่อปลุกใจหรือโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังเห็นคล้อยตามความคิดเห็นของตน หรือปลุกเร้าอารมณ์ให้เกิดความฮึกเหิม เกิดกำลังใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

หลักการพูดจูงใจ

๑. การเตรียมตัวในการพูด ผู้พูดต้องมีการเตรียมเนื้อหาว่าจะพูดประเด็นใดบ้าง ถ้าเป็นการพูดเพื่อจูงใจจะต้องให้ข้อเท็จจริง เสนอความคิดใหม่ๆ และชี้ให้เห็นประโยชน์ของความคิดนั้น

ผู้พูดจะต้องรวบรวมข้อเท็จจริงจากการอ่าน สนทนาพูดคุยกับผู้รู้ และรวบรวมเป็นข้อเท็จจริง แล้วนำมาวางโครงเรื่องในการพูด จัดลำดับเนื้อหามีเหตุมีผลชี้แจงให้ผู้ฟังเข้าใจ และสุดท้ายกล่าวเชิญชวนให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความต้องการ

๒. การใช้ภาษา ผู้พูดจะต้องใช้ภาษาที่ชัดเจน เลือกใช้ถ้อยคำเพื่อดึงดูดความสนใจ ยกตัวอย่างพร้อมอธิบายขยายความให้ชัดเจน

๓. การใช้ท่าทางและน้ำเสียงประกอบการพูด ผู้พูดอาจใช้สีหน้า ท่าทางและน้ำเสียงในการพูดเพื่อให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตาม

การใช้เสียงเน้นหนักเบาตามเรื่องที่พูด พูดชัดเจน ใช้น้ำเสียงนุ่มนวลชวนฟัง จะทำให้การพูดน่าฟังขึ้น

ตัวอย่าง

ร่วมมือทำความสะอาดห้องเรียน

เพื่อนนักเรียนที่รัก

ขณะนี้ห้องเรียนของเรามีเศษกระดาษบ้าง เศษผงบ้าง ตกเกลื่อนกลาดไม่เว้นแต่ละวัน ถ้าเราพิจารณาดูให้ดีจะเห็นว่า ห้องเรียนของเราไม่ค่อยน่าอยู่ขาดความเป็นระเบียบ บางคนเห็นเศษกระดาษก็ทำเฉย ไม่เก็บเศษกระดาษไปทิ้งในที่ที่ควรทิ้ง บางคนก็มักง่าย ทิ้งเศษกระดาษใต้โต๊ะ

พวกเราทุกคนควรพร้อมใจกันรักษาความสะอาดของห้องเรียน ช่วยกันคนละไม้คนละมือ ห้องเรียนของเราก็จะน่าอยู่ ชีวิตในห้องเรียนก็จะเป็นสุข

ถึงเวลาแล้วหรือยังที่พวกเราทุกคนจะร่วมมือกันรักษาความสะอาดของห้องเรียนเพื่อเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนชั้นอื่น และเพื่อความสุขของพวกเราเอง ผมหวังว่าพวกเราล้วนแต่มีจิตใจอันดีงาม เป็นผู้รักความสะอาด จะช่วยกันเพื่อห้องเรียนของพวกเรา

การเขียนบัตรเชิญ

บัตรเชิญเป็นบัตรที่ส่งถึงผู้ใดผู้หนึ่ง เพื่อเชิญไปในงานใดงานหนึ่งที่ต้องการเชื้อเชิญ เช่น งานบวช งานแต่งงาน เป็นต้น

บัตรเชิญควรมีข้อความดังนี้

๑. ผู้เชิญ

๒. จุดประสงค์ของการเชิญ

๓. วัน เวลาที่เชิญ

๔. สถานที่

๕. การแต่งกาย

๖. การตอบรับ

ตัวอย่างบัตรเชิญงานแต่งงาน

นายถนอม มั่นในธรรม นายสนั่น เชิดตระกูล
นางสะอาด มั่นในธรรม และ นางนิภา เชิดตระกูล

มีความยินดีขอเรียนเชิญเพื่อเป็นเกียรติ และร่วมรับประทานอาหารเนื่องในพิธีมงคลสมรส

ระหว่าง

นางสาวพิกุล มั่นในธรรม นายชูศักดิ์ เชิดตระกูล

ณ สโมสรนายทหารปืนใหญ่ กองพล ปตอ. สี่แยกเกียกกาย ถนนทหาร เขตดุสิต กรุงเทพฯ

วันศุกร์ ที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๙

เวลา๑๘.๐๐น.

การเขียนบัตรอวยพร

บัตรอวยพรเป็นบัตรที่ผู้เขียนเขียนอวยพร หรือเขียนแสดงความยินดีกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคล เนื่องในโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันมงคลสมรส เป็นต้น

บัตรอวยพรควรมีข้อความต่อไปนี้

๑. โอกาสในการเขียน

๒. คำอวยพรหรือข้อความที่แสดงความยินดี

๓. ชื่อผู้รับ และชื่อผู้อวยพรหรือผู้แสดงความยินดี

หลักการเขียนบัตรอวยพร

๑. ใช้ภาษาสุภาพให้เหมาะสมกับบุคคล ถ้าเป็นผู้น้อยเขียนถึงผู้ใหญ่ให้อ้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นผู้ให้พร เช่น **“ขออาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกจงดลบันดาลให้ท่านมีความสุข และสุขภาพแข็งแรงตลอดไป”** เป็นต้น หากผู้ใหญ่เขียนถึงผู้น้อยอาจใช้ว่า **“ขออวยพรให้เธอมีความสุข ความเจริญทุกประการ”**

๒. ควรพิมพ์หรือเขียนด้วยลายมือสวยงาม

๓. บัตรอวยพรควรมีสีอ่อนๆ เช่น สีฟ้าอ่อน สีชมพูอ่อน เป็นต้น

ตัวอย่างบัตรอวยพรวันขึ้นปีใหม่

เนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ ผมขออาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงดลบันดาลให้คุณป้ามีความสุข และมีสุขภาพแข็งแรงตลอดไป

จาก สุทัศน์ ขันมาศ

การใช้สำนวน ภาษิต คำพังเพย คำคม คำขวัญ คติพจน์

สำนวนเป็นถ้อยคำที่กะทัดรัด คมคาย มีความหมายแฝง ลึกซึ้ง กินใจ และมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ

สำนวนเป็นถ้อยคำที่ใช้ในการพูดและการเขียน สำนวนบางสำนวนอาจมีความหมายพิเศษไม่ตรงกับความหมายที่ใช้ตามปกติ

สำนวน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ ให้ความหมายของสำนวนว่า "ถ้อยคำที่เรียบเรียง, โวหาร, บางทีก็ใช้ว่าสำนวนโวหาร ถ้อยคำที่ไม่ถูกไวยากรณ์ แต่รับใช้เป็นภาษาที่ถูกต้อง การแสดงถ้อยคำออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่งๆ หรือหนังสือแบบหนึ่งๆ"

สำนวนอาจรวมไปถึงภาษิต คำพังเพย คำคม คำขวัญ และคติพจน์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ ให้ความหมายภาษิต คำพังเพย คำคม คำขวัญ และคติพจน์ ไว้ดังนี้

ภาษิต หมายถึง "คำกล่าว, ตามศัพท์เป็นคำกลางๆ ใช้ทั้งทางดี ทางชั่ว แต่โดยความหมายแล้วประสงค์คำกล่าวที่ถือว่าเป็นคติ" ภาษิต จึงเป็นคำกล่าวที่เป็นคติสอนใจ ตัวอย่างเช่น

คนรักเท่าผืนหนัง คนชังเท่าผืนเสื่อ เป็นการเปรียบเทียบว่า คนรักย่อมมีน้อยกว่าคนชัง

คำพังเพย หมายถึง "คำกลางที่กล่าวไว้ให้ตีความเข้ากับเรื่อง" ตัวอย่างเช่น

ทำคุณบูชาโทษ มีความหมายว่า ทำดีแต่กลับได้ผลร้าย

คำคม หมายถึง "ถ้อยคำที่หลักแหลมชวนให้คิด" ตัวอย่างเช่น

เรารักสัตย์ยิ่งกว่าทรัพย์ อย่าว่าแต่สมบัติมนุษย์นี้เลย ถึงท่านจะเอาทิพยสมบัติของสมเด็จอมรินทร์มายกให้เรา เราก็มิได้ปรารถนา

คำขวัญ หมายถึง "ถ้อยคำที่แต่งขึ้นเพื่อเตือนใจหรือเพื่อให้เป็นสิริมงคล" ตัวอย่างเช่น

"เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ"

คติพจน์ หมายถึง "ถ้อยคำที่เป็นแบบอย่าง" ตัวอย่างเช่น **บุตรที่เนรคุณบิดามารดาย่อมไม่เจริญ**

สำนวนที่ควรรู้

กลิ้งเป็นลูกมะนาว, กลมเป็นลูกมะนาว	–	หลบหลีกไปได้คล่องจนจับไม่ติด (มักใช้ในทางไม่ดี)
กวนน้ำให้ขุ่น	–	ทำเรื่องราวที่สงบอยู่แล้วให้เกิดความวุ่นวายขึ้นมาอีก
ขวัญหนีดีฝ่อ	–	ตกใจ ใจหาย
ขวานผ่าซาก	–	พูดจาโผงผางไม่เกรงใจใคร
ของหายตะพายบาป	–	ของหายหรือเข้าใจว่าหายแล้วโทษผู้อื่น
ตัดหางปล่อยวัด	–	ตัดขาดไม่เกี่ยวข้อง ไม่เอาเป็นธุระอีกต่อไป
เบี้ยน้อยหอยน้อย	–	มีเงินน้อย มีไม่มาก

บทร้อยกรอง

แม่น้อยน้อยของข้อยเอง

ยามราตรีที่ฉันนั้นหลับสนิท
ใครมายืนชมชิดพินิจฉัน
ใครยิ้มรื่นเมื่อฉันตื่นนิทราพลัน
ใครคนนั้นแม่น้อยน้อยของข้อยเอง
บ่มนิสัยให้ฉันดีนี้ใครเล่า
สวดเบาเบาอยู่กับฉันขยันเคร่ง
ใครเล่าหน้าเหมือนนางฟ้าลาวัณย์ละเวง
เมื่อแลเล็งก็ที่แท้แม่ของตู

ใครหนอยืนบ่นพึมพำสำเนียงหวาน
เสียงซาบซ่านดาลดลคนทุกผู้
ถึงเห็นฉันไม่รู้ผิดก็คิดรู้
แท้คนนั้นแม่ของตูใช่คนไกล
ใครเล่าช่างแสนดีมีใจอ่อน
แก่ผู้ร้อนยากแค้นหิวแขวนไส้
ใครเล่าสอนให้ฉันรู้ทานมัย
ผู้นั้นไซร้แม่ของฉันนั่นแหละหนา
ใครเล่าหนอแนะฉันมั่นในรัก
โดยไม่พักใจรำลึกนึกถึงข้า
ช่างรักฉันยิ่งกว่าคนพ้นคณนา
โอ้แม่ของลูกยาใช่คนใด
เมื่อถึงคราวชรามาเยือนแม่
คราวนี้แลฉันจักพิทักษ์ให้
ใครเล่าต้องสนองพระคุณละมุนละไม
คนนั้นไซร้คือฉันแน่ลูกแม่เอย

(ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา)

บทอ่านเสริมบทเรียน

ผลแห่งความดี

"วิภา ลูกไปซื้อน้ำตาลทรายที่ตลาดให้แม่หน่อยซิลูก" แม่บอกวิภาในบ่ายวันหนึ่ง ขณะที่วิภากำลังอ่านหนังสือ วิภาเงยหน้าจากการอ่านหนังสือแล้วมองไปที่แม่ซึ่งกำลังรีดผ้าอยู่ วิภาลุกขึ้นไปหาแม่ แม่หยิบเงินให้วิภา ๑๐๐ บาท

"ลูกซื้อน้ำตาลทราย ๑ กิโลกรัมและซื้อผงซักฟอกมาให้แม่ด้วยนะจ๊ะ" แม่สั่งวิภา

เมื่อวิภารับเงินจากแม่แล้ว วิภาเดินไปตลาด ขณะที่วิภาเดินไปตลาดนั้นมีชายคนหนึ่งรูปร่างสูงใหญ่เดินอยู่ข้างหน้า วิภาเห็นชายคนนี้เอามือล้วงกระเป๋ากางเกงหยิบสิ่งหนึ่งขึ้นมา ทันใดนั้นกระเป๋าสตางค์ใบเล็กๆ หล่นจากกระเป๋ากางเกง ชายคนนั้นไม่รู้ว่ากระเป๋าสตางค์ใบเล็กๆ หล่นที่พื้น วิภาเดินไปหยิบขึ้นมา แล้วรีบสาวเท้าเดินไปหาชายผู้นั้น

"หยุดก่อนค่ะ" วิภาร้องบอกชายคนนั้น

ชายร่างสูงหันมามองวิภาแล้วพูดว่า "ฉันจะต้องรีบไป" เขาเดินต่อไปโดยเร็ว วิภารีบเดินราวกับวิ่งเพื่อให้ทันชายผู้นั้น

"คุณลุงทำกระเป๋าหล่นค่ะ" วิภาบอกพร้อมกับยื่นกระเป๋าสตางค์ใบเล็กให้ชายผู้นั้น

ชายร่างสูงเอามือล้วงกระเป๋ากางเกงและหยุดยืน

"กระเป๋าเงินหายจริงๆ แหละ" เขาบอกวิภาพร้อมกับยื่นมือไปรับกระเป๋าเงิน

"หนูพยายามจะบอกคุณลุง แต่คุณลุงไม่ยอมหยุด" วิภาบอกเป็นเชิงพ้อ

"ลุงขอบคุณหนูมาก กระเป๋าใบนี้มีเงินใบสุดท้าย ลุงจะนำไปซื้อยาให้ลูกของลุงที่นอนเป็นไข้อยู่ที่บ้าน"

วิภาไปตลาดซื้อของให้แม่ เธอกลับบ้านด้วยจิตใจเป็นสุข ที่ทำให้ชายผู้นั้นไม่ต้องเป็นทุกข์เพราะไม่มีเงินซื้อยาให้ลูกของเขา

หลายปีผ่านไป จากเด็กหญิงอายุ ๑๐ ขวบ บัดนี้วิภาโตเป็นสาวแล้ว เธอมีอายุ ๒๕ ปี

วันหนึ่งวิภาไปซื้อของที่ห้างสรรพสินค้า ขณะที่เธอจะชำระเงินค่าสิ่งของที่เธอซื้อที่โต๊ะคนเก็บเงิน เธอเปิดกระเป๋าถือเพื่อหยิบกระเป๋าเงินมาชำระ วิภาใจหายวาบ ในกระเป๋าถือไม่มีกระเป๋าเงิน

"ฉันจะทำอย่างไรดี" วิภานึกในใจ ขณะที่ค้นหากระเป๋าเงินหรือเงินที่อาจหลงเหลืออยู่ในกระเป๋าถือ

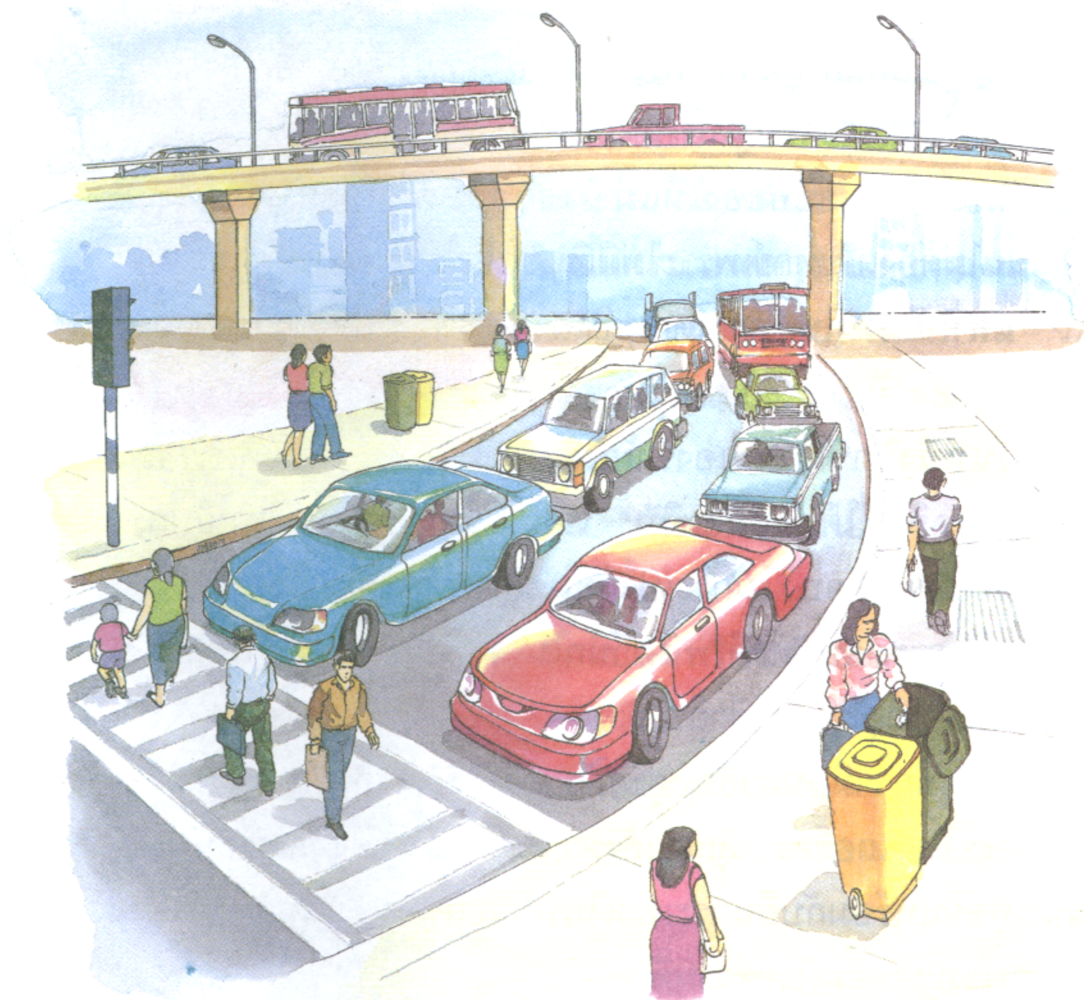
วิภารู้สึกว่ามีคนมายืนอยู่ข้างๆ เป็นหญิงสูงอายุคนหนึ่ง

"ขอโทษเถอะค่ะ คุณกำลังหากระเป๋าเงินของคุณกระมัง" หญิงสูงอายุคนนั้นพูดขึ้นพร้อมกับยื่นกระเป๋าเงินให้วิภา วิภาเห็นกระเป๋าเงินและจำได้ว่าเป็นของเธอ เธอยิ้มด้วยความดีใจ

"คุณทำตกขณะอยู่บนรถเมล์ค่ะ ดิฉันเดินตามคุณเพื่อจะนำกระเป๋าเงินมาให้ เปิดดูก่อนนะคะว่าทุกอย่างครบถ้วน" หญิงสูงอายุบอก

เมื่อวิภาเปิดกระเป๋าสตางค์ดู เห็นเงินในกระเป๋ายังอยู่ครบ เธอรีบยกมือไหว้หญิงสูงอายุผู้นั้น แล้วพูดว่า "ดิฉันขอบคุณ คุณน้ามากที่ช่วยเก็บกระเป๋าให้ มิฉะนั้นดิฉันจะลำบากมากทีเดียว"

เหตุการณ์เมื่อหลายปีก่อนได้หวนกลับมาสู่ความทรงจำของวิภา เด็กหญิงเล็กๆ คนหนึ่งเดินตามชายร่างสูงเพื่อส่งกระเป๋าเงินที่เก็บได้คืนชายผู้นั้น บัดนี้เธอไม่ได้คิดฝันเลยว่า ผลแห่งความดีที่เธอทำเมื่อสิบปีก่อนนั้นจะตอบแทนเธอในวันนี้ ในยามที่เธอกำลังเดือดร้อน เพราะถ้ากระเป๋าเงินหายไปเธอจะไม่มีเงินใช้เลยจนถึงวันสิ้นเดือน

บทที่ ๙

ระเบียบวินัยดีย่อมมีสุข

อันมนุษย์เปรียบได้เหมือนไม้ดอก ยามที่ออกดอกสวยด้วยสีสัน
แต่อยู่คละระเกะระกะครัน ด้วยต่างพันธุ์ต่างต้นต่างที่มา
แม้ว่าเก็บดอกไม้มาเรียงร้อย มาลัยน้อยก็งามเด่นเห็นคุณค่า
เหมือนคนที่มีวินัยไม่เฉยชา ย่อมนำพาให้สังคมสุขร่มเย็น

ดอกไม้จะอยู่รวมกันเป็นช่อเป็นพวงได้ ต้องอาศัยสิ่งร้อยรัดดอกไม้เหล่านั้นเข้าด้วยกันให้เป็นช่อ เป็นพวงที่สวยงาม มนุษย์ก็เช่นเดียวกัน ต่างจิตต่างใจ ต่างพ่อต่างแม่ ย่อมมีความประพฤติและปฏิบัติแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีระเบียบวินัย มีวัฒนธรรมประเพณี มีกฎหมายของบ้านเมืองเป็นเครื่องช่วยควบคุมการประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม ในประเทศชาติให้มีวิถีการดำเนินชีวิตไปในทิศทางเดียวกัน จะได้ไม่เกิดความขัดแย้ง การทะเลาะวิวาทกัน คนก็จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ปัจจุบันประเทศชาติมีปัญหาต่างๆ มากมาย หลายปัญหาเกิดจากคนขาดระเบียบวินัย ไม่มีวัฒนธรรม เช่น การทิ้งขยะไม่เลือกที่ ทำให้บ้านเมืองสกปรก ไม่เคารพกฎจราจร ก่อให้เกิดอุบัติเหตุและการจราจรติดขัด ทำให้เสียเวลา เสียทรัพย์สินและเสียชีวิต ฯลฯ แม้ว่าจะมีการติดคำขวัญไว้ตามที่ต่างๆ เป็นเครื่องเตือนสติ เช่น “ทิ้งขยะถูกที่เป็นศรีแก่บ้านเมือง” “มีน้ำใจสักนิด รถติดน้อยลง” “เคารพกฎ รถไม่ติด” แต่การทำเช่นนี้ก็ยังไม่เป็นผลนัก ทั้งนี้เพราะคนในสังคมขาดระเบียบวินัยนั่นเอง

การมีวินัยในตนเองจะต้องสร้างวินัยตั้งแต่ยังเป็นเด็ก โดยการอบรมสั่งสอนทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ให้เด็กตระหนักในความสำคัญของการมีระเบียบวินัย ระเบียบวินัยที่ควรสร้างเสริมให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เช่น การประหยัด การนิยมไทย การตรงต่อเวลา การปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับและกฎหมายของบ้านเมือง การรู้จักรักษาความสะอาดของบ้านเมือง เป็นต้น

การประหยัดที่ควรปลูกฝัง ได้แก่ การรู้จักใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด ไม่ใช้เงินฟุ่มเฟือย ใช้สิ่งของอย่างประหยัด รู้จักเก็บรักษาและถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ การประหยัดเวลา โดยรู้จักแบ่งเวลาในการศึกษาเล่าเรียน ในการทำงาน และในการพักผ่อน ไม่ปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไปโดยเปล่าประโยชน์

การนิยมไทย คือ การมีจิตสำนึก และภาคภูมิใจในความเป็นไทย ตระหนักในคุณค่าของภาษาไทย วัฒนธรรม และประเพณีของชาติ ตลอดจน

นิยมใช้สิ่งของที่ผลิตในประเทศ และช่วยเผยแพร่สินค้าไทย ฯลฯ

การตรงต่อเวลาเป็นการรู้จักหน้าที่ และมีความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นหรือหน้าที่การงาน เช่น การทำงานให้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ การไม่ผิดนัดกับบุคคลอื่น โดยไม่ไปล่าช้ากว่าเวลานัดหมาย

การปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ และกฎหมายของบ้านเมือง คือการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม เช่น ปฏิบัติตามข้อบังคับของโรงเรียน ปฏิบัติตามกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น

การรักษาความสะอาด คือ การที่ทุกคนต้องสำนึกอยู่เสมอว่า บ้านเมืองเป็นของเรา จะต้องช่วยกันรักษาความสะอาดบ้านเรือนที่อยู่อาศัย โรงเรียน ถนน แม่น้ำ ลำคลอง และสาธารณสมบัติต่างๆ

ในฐานะที่เราเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม จะต้องหมั่นฝึกฝนให้เกิดวินัยขึ้นในตน แล้วเราจะเป็นผู้หนึ่งที่อยู่ร่วมกับเพื่อนฝูงและผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ควรแก่การยกย่องสรรเสริญจากผู้พบเห็น และผู้ที่คบค้าสมาคมด้วย มีคำกล่าวว่า "คนเรานั้นหากขาดระเบียบวินัยแห่งตน ไม่เริ่มต้นฝึกหัดฝึกฝนตัวเราเองแล้ว ไฉนเลยจะไปเสาะแสวงหาความสุขนั้นคงไม่มี" จะขอนำนิทานเรื่องหนึ่งมาเป็นข้อคิดและอุทาหรณ์ ดังนี้

ณ ป่าแห่งหนึ่ง มีช้างโขลงหนึ่งอาศัยอยู่ ช้างแต่ละโขลง จะมีช้างพลายตัวหนึ่งเป็นหัวหน้า เรียกว่า จ่าโขลง ซึ่งมักจะเป็นตัวที่แข็งแรงที่สุด จ่าโขลงจะมีหน้าที่คอยดูแลและป้องกันอันตรายต่างๆ ให้แก่ช้างในโขลงของตน นอกจากนั้นยังต้องเป็นผู้นำในด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการฝึกฝนวินัยต่างๆ เพื่อให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข เมื่อถึงเวลาหาอาหาร ช้างที่เป็นหัวหน้าจะเป็นผู้นำไปหาอาหารในที่ต่างๆ ที่เป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์

ช้างโขลงนี้ มีลูกช้างตัวหนึ่ง นิสัยเกเร ดื้อรั้น ชอบฝ่าฝืนระเบียบวินัยของโขลงช้างอยู่เสมอ พูดจาก้าวร้าว และข่มขู่ลูกช้างตัวอื่นๆ เป็นประจำ แม้จ่าโขลงและช้างตัวอื่นๆ จะช่วยกันอบรมสั่งสอนอย่างไรก็มักจะโต้เถียง และต่อปากต่อคำไม่ยอมเชื่อฟัง ลูกช้างตัวนี้จึงเป็นที่เอือมระอาในหมู่ช้างด้วยกัน

เช้าวันหนึ่งในฤดูฝน ก่อนที่จ่าโขลงจะนำโขลงช้างออกหาอาหาร แม่ช้างได้อบรมตักเตือนลูกช้างเกเรนี้ว่า "ลูกรักของแม่ ลูกของแม่นั้นเติบโตขึ้นทุกวัน ลูกพึงนึกเสมอว่า การอยู่ร่วมกันนั้น การมีวินัยเป็นสิ่งสำคัญ ลูกจะต้องเปลี่ยนนิสัย ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่ชื่นชมของพวกพ้อง อย่าเกเรดื้อรั้นอย่างที่ผ่านมา เพราะเมื่อลูกเกเรเมื่อไร ช้างทุกตัวในฝูงก็พลอยเดือดร้อนไปด้วยอย่างเช่นเมื่อวันก่อน ลูกเถลไถลออกจากโขลง กว่าโขลงช้างจะกลับถึงที่พักก็มืดค่ำ เพราะต้องเสียเวลาติดตามหาลูก"

ลูกช้างนิ่งอึ้ง ไม่ตอบว่ากระไร แล้วก็ออกเดินตามแม่และโขลงช้างไปจนกระทั่งถึงป่าไม้บริเวณเชิงเขาที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพรรณธัญญาหาร มีทั้งต้นไทร ต้นมะเดื่อ จามจุรี กล้วยป่าที่ขึ้นกันเรียงราย กำลังมีลูกสุกเหลือง ต้นมะเฟือง มะไฟ ที่ออกลูกดกอยู่เต็มต้น ช้างแต่ละตัวก็แยกย้ายกันหาอาหารกินตามที่ตนชอบอยู่บริเวณนั้น ส่วนลูกช้างจอมเกเรก็เดินหากินไปเรื่อยๆ อย่างไม่สนใจใคร จนแตกโขลงไปถึงเขตสวนของชาวไร่ ซึ่งเต็มไปด้วยพันธุ์พืชหลายชนิด เช่น ข้าวโพด อ้อย สับปะรด ถั่วแระ ฟักแฟง แตงร้าน มะละกอ ล้วนเป็นที่ชื่นชอบของลูกช้าง ลูกช้างทั้งกิน ทั้งเหยียบย่ำอย่างสนุกสนานตามวิสัยพาลเกเรจนพืชพรรณเหล่านั้นเสียหาย

ขณะที่โขลงช้างกำลังกินอาหารอย่างเพลิดเพลินอยู่นั้น ท้องฟ้าที่สว่างแจ่มใสก็พลันมืดครึ้ม มีเมฆดำทะมึนคลุมไปทั่ว ฟ้าแลบแปลบปลาบ เสียงฟ้าคำรามดังครืนๆ ลมพายุกระโชกแรงมาเป็นระยะๆ และในทันใดนั้นเอง สายฝนก็ตกกระหน่ำลงมาอย่างหนัก ลูกช้างมองซ้ายมองขวาก็ไม่เจอโขลงช้าง ด้วยความกระวนกระวายใจ และตกใจกลัวที่ตนจะพลัดหลงจากโขลง ลูกช้างจึงรีบวิ่งด้วยความเร็วและลนลาน ทันใดนั้น ลูกช้างก็ลื่นไถลตกลงไปในบ่อน้ำข้างทางที่เต็มไปด้วยจอกแหน ลูกช้างตะเกียกตะกายอยู่นาน ก็ไม่สามารถขึ้นจากปากบ่อได้ พลางคิดในใจว่า “ถ้าเราขึ้นจากบ่อไม่ได้ เราต้องตายเป็นแน่แท้” ลูกช้างทั้งร้องไห้ และร้องเรียกหาแม่ แต่ก็ไม่ได้ยินเสียงขานรับแต่อย่างใด ลูกช้างรำพึงกับตัวเองว่า “นี่แหละหนา เพราะเราไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของแม่และจ่าโขลง เราขาดระเบียบวินัย เราดื้อรั้นชอบตามใจตัวเอง ถ้าฝนตกไม่หยุด ระดับน้ำในบ่อสูงขึ้นเรื่อยๆ เราไม่มีแรงตะกายขึ้นจากบ่อ ก็คงต้องจมน้ำตายอยู่ในบ่อนี้แน่นอน” ลูกช้างรำพึงรำพัน และคิดถึงแม่

ฝ่ายโขลงช้าง เมื่อมีลมพายุ และฝนตกกระหน่ำอย่างหนัก ช้างทุกตัวก็วิ่งมารวมกันอยู่ใต้ต้นไทรใหญ่ แม่ช้างสอดส่ายสายตามองหาลูกของตน เมื่อไม่เห็นลูกก็ตกใจ คิดในใจว่า ลูกเราทำเรื่องยุ่งอีกแล้ว แม่ช้างส่งเสียงร้องจะบอกช้างตัวอื่นๆ ว่า “ลูกฉันหาย ช่วยหาด้วย” แล้วรีบวิ่งฝ่าสายฝนเที่ยวหาลูกอย่างไม่คิดชีวิต จ่าโขลงสงสารแม่ช้าง จึงสั่งให้ช้างทุกตัววิ่งตามแม่ช้างไป และช่วยกันหาลูกช้าง

สักครู่ฝนก็หยุดตก ลูกช้างแทบจะหมดแรง แต่ก็แข็งใจส่งเสียงร้องเรียกหาแม่ “แม่จ๋า แม่จ๋า ช่วยลูกด้วย” แม่ช้างได้ยินเสียงลูกช้างก็รีบวิ่งตรงไปที่เสียงนั้น แม่ช้างเห็นลูกช้างตะเกียกตะกายอยู่ในสภาพที่จะช่วยตัวเองไม่ได้แล้ว แม่ช้างยืนงงอยู่ครู่หนึ่ง แล้ววิ่งวกวนไปมา คิดหาวิธีที่จะช่วยลูก ไม่ช้าช้างทั้งโขลงก็วิ่งมา และยืนรุมล้อมดูลูกช้าง

จ่าโขลงเมื่อเห็นเช่นนั้น ก็วิ่งตรงไปที่ต้นไม้ใหญ่ที่มีเถาวัลย์ระโยงระยางอยู่ข้างบ่อ จ่าโขลงใช้งวงดึงเถาวัลย์มาทำเป็นบ่วง โยนไปคล้องลูกช้าง แล้วใช้

งวงดึงลูกช้างขึ้นจากปากบ่อได้

แม่ช้างโผเข้าหาลูกทั้งน้ำตา ลูกช้างมองหน้าแม่ และพูดกับแม่ว่า "เพราะความดื้อของลูกแท้ๆ ที่ไม่ยอมฟังคำตักเตือนของใครๆ จึงทำให้ได้รับอันตราย ครั้งนี้เป็นบทเรียนที่ดีที่สุดสำหรับลูก ต่อไปนี้ลูกจะไม่ประพฤติปฏิบัติตัวเช่นเดิมอีก ลูกขอสัญญากับแม่และช้างทั้งหลายว่าลูกจะไม่ฝ่าฝืนระเบียบวินัยของพวกพ้อง ลูกขอโทษที่ทำให้ช้างทั้งหลายได้รับความเดือดร้อน

จ่าโขลงและช้างทั้งโขลง เมื่อเห็นลูกช้างสำนึกผิดก็ให้อภัย ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ลูกช้างก็เปลี่ยนนิสัย เป็นลูกช้างที่ว่านอนสอนง่าย ไม่ดื้อรั้นเหมือนอย่างเดิม ช้างโขลงนี้ก็อยู่กันอย่างสงบสุขตลอดมา

เรื่องนี้แม้เป็นเพียงนิทาน แต่ก็เป็นประโยชน์แก่เรา ทำให้เราได้ข้อคิดดีๆว่า แม้แต่สัตว์ก็ยังต้องอยู่กันอย่างมีระบบ ระเบียบ อันหมู่มนุษย์เรานั้นก็จำเป็นต้องอยู่กันอย่างมีระเบียบวินัย ถ้าชนชาติใดไร้ระเบียบวินัยแล้วชนชาตินั้นจะหาความเจริญ ความก้าวหน้าไม่ได้เลย ถ้าเป็นเด็ก ก็ต้องฝึกทำตนให้เป็นคนมีระเบียบวินัย ใฝ่ใจศึกษาและพัฒนาคุณธรรม ดังพระบรม-ราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่เคยพระราชทานแก่เด็กๆ ในโอกาสวันเด็กว่า

"เด็กๆ ทำอะไรต้องหัดให้รู้ตัว การรู้ตัวเองอยู่เสมอ ทำให้คนมีระเบียบวินัย และคนที่มีระเบียบวินัยดีแล้ว จะสามารถเล่าเรียน และทำงานต่างๆ ได้โดยถูกต้องรวดเร็ว จะเป็นคนที่จะสร้างความสำเร็จ และความเจริญให้แก่ตนเอง แก่ส่วนรวมในอนาคตได้อย่างแน่นอน"

ดังนั้น เราทุกคนพึงตระหนักอยู่เสมอว่า การอยู่ในสังคม อยู่กันเป็นหมู่เป็นคณะ ถ้ามีระเบียบวินัยแล้ว ย่อมทำให้หมู่คณะนั้นสงบสุข ดังคำกล่าวว่า "ระเบียบวินัยดีย่อมมีสุข" คนที่มีระเบียบวินัย ย่อมเป็นที่รักที่ชื่นชมของบุคคลทั่วไป ดังคำกลอนที่ว่า

อันเพชรดีมีค่าราคาเลิศ มีวินัยประเสริฐกว่าไหนไหน
ถึงมีทรัพย์มากมายก็หายไป ถ้าวินัยไม่มีให้ไตร่ตรอง
แม้นผู้ใดมีวินัยประจำจิต ฉุกยั้งคิดทำแต่ดีไม่มีหมอง
เคารพกฎกติกาตามครรลอง ชนทั้งผองชื่นชมนิยมจริง

ความรู้ทางภาษา

หลักภาษา

การใช้ถ้อยคำสุภาพ

การใช้ถ้อยคำสุภาพจะต้องใช้ถ้อยคำที่ไม่หยาบคาย และถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล ซึ่งถือว่าเป็นวัฒนธรรมทางภาษา ตามปกติภาษาไทยมีการใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกันตามฐานะของบุคคล ได้แก่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ พระภิกษุ และบุคคลทั่วไป

ลักษณะการใช้ถ้อยคำที่สุภาพ

๑. ใช้ถ้อยคำให้ตรงความหมาย และใช้ตามฐานะของบุคคล เช่น

กิน	ใช้พูดกับบุคคลที่มีฐานะเดียวกันหรือผู้น้อย
รับประทาน	ใช้กับบุคคลทั่วไปทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน
เสวย	ใช้กับพระเจ้าแผ่นดิน และพระบรมวงศานุวงศ์
ฉัน	ใช้กับพระสงฆ์

๒. คำบางคำเป็นถ้อยคำที่ใช้ต่างกันในการเขียนและการพูด เช่น

ลูกสาว	ใช้ในการพูด
บุตรสาว ธิดา	ใช้ในการเขียน
เมีย	ใช้ในการพูด และถือว่าไม่ค่อยสุภาพ
ภรรยา	ใช้ในการพูดและการเขียน
ภริยา	ใช้ในภาษากฎหมาย
ผัว	ใช้ในการพูด และถือว่าไม่ค่อยสุภาพ
สามี	ใช้ในการพูดและการเขียน

๓. คำสรรพนามมีใช้ต่างกันตามเพศ ฐานะ และความนิยมที่ถือว่าเป็นคำสุภาพหรือไม่สุภาพ

ฉัน	ใช้กับบุคคลที่มีฐานะเท่ากัน หรือใช้กับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าหรือใช้กับผู้น้อย เช่น **ฉัน**บอกเธอหลายครั้งแล้ว
ท่าน	ใช้กับบุคคลที่มีฐานะสูงกว่าผู้พูด เช่น คุณพ่อ คุณแม่ให้ผมมาเรียนคุณครูว่า**ท่าน**จะมาพบคุณครูครับ
เขา	ใช้พูดเมื่อกล่าวอ้างถึงบุคคลอื่นที่มีฐานะเสมอกันหรือเป็นผู้น้อย เช่น ธงชัย**เขา**ไม่มาหาเธอหรอกนะ
แก	ใช้พูดกับบุคคลที่เป็นผู้น้อย หรือใช้พูดเมื่อกล่าวถึงบุคคลที่มีฐานะเสมอกันหรือผู้น้อย เช่น น้องต้น**แก**ไม่มาโรงเรียน

ส่วนคำไม่สุภาพที่ไม่ควรใช้ได้แก่ **กู มึง เอ็ง ข้า**

๔. คำกริยาบางคำแสดงความสุภาพของภาษา เช่น

คำสุภาพ ใช้ในภาษาเขียน	**คำไม่สุภาพ ใช้ในภาษาพูด**
อาเจียน	**อ้วก ราก**
เขาได้กลิ่นเหม็นจน**อาเจียน**	เขาได้กลิ่นเหม็นจน**อ้วก**
ปัสสาวะ	**เยี่ยว**
เด็กคนนี้**ปัสสาวะ**รดที่นอน	เด็กคนนี้**เยี่ยว**รดที่นอน
อุจจาระ	**ขี้**
ผมขอไป**อุจจาระ**ครับ	ผมขอไป**ขี้**ครับ
ผายลม	**ตด**
เขารับประทานถั่วมากจน**ผายลม**	เขากินถั่วมากจน**ตด**

ลักษณะของคำสุภาพ

คำสุภาพจะมีลักษณะดังนี้

๑. เป็นถ้อยคำไม่แข็งกระด้าง หรือเป็นคำห้วน เช่นไม่พูดคำว่า **เธอ โว้ย**

๒. ไม่เป็นคำด่าหรือคำหยาบ เช่น **ฉิบหาย ขี้ เยี่ยว**

๓. ต้องไม่เป็นคำผวนซึ่งมีความหมายหยาบ

๔. บางคำใช้ในภาษาพูด บางคำใช้ในภาษาเขียน เช่น

ภาษาพูด	**ภาษาเขียน**
เนื้อหมู	**เนื้อสุกร**
เนื้อวัว	**เนื้อโค**
น้ำท่วม	**อุทกภัย**
ไฟไหม้	**อัคคีภัย**

๕. ต้องไม่เป็นคำศัพท์สแลง เช่น **ไม่สน ดูไม่จืด ซื่อบื้อ รมณ์บ่จอย แซว ซ่าส์ ซิ่ง**

การใช้ภาษา

การใช้คำถาม

คำถามเป็นประโยคที่ผู้ถามต้องการคำตอบ จะมีคำที่แสดงการถามอยู่ในประโยค อาจอยู่ต้นประโยคหรือหลังประโยคก็ได้ คำถามจะบอกเจตนาของผู้ถามว่าต้องการคำตอบเช่นใด เช่นต้องการคำตอบที่แสดงการกระทำ บุคคล เวลา เหตุผล เป็นต้น คำที่ใช้ถามจะได้แก่คำว่า ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร ไหน ใด ทำไม อย่างไร เหตุใด เป็นต้น การตอบคำถามต้องตอบอย่างสุภาพ และตอบให้ตรงประเด็น

ตัวอย่าง

คำถาม	**คำตอบ**
ใครเข้ามาในห้องนี้	น้องชายของผมเข้ามาในห้องนี้
เธอมาที่นี่ได้**อย่างไร**	ผมมาที่นี่โดยรถไฟ
เธอจะไปกับฉัน**ไหม**	ผมไม่ไปกับคุณหรอกครับ

การพูดโทรศัพท์

การพูดโทรศัพท์เป็นการสื่อสารอย่างหนึ่ง โดยใช้โทรศัพท์เป็นสื่อในการพูดระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

หลักการพูดโทรศัพท์

๑. พูดให้ตรงประเด็น

๒. ใช้ถ้อยคำที่สุภาพ

๓. ไม่พูดกล่าวร้ายหรือนินทาผู้อื่น

๔. หลีกเลี่ยงการโต้แย้งหรือใช้ถ้อยคำรุนแรง

๕. ใช้เสียงดังพอควร ไม่พูดตะโกน หรือพูดเบาเกินไป

๖. ในกรณีที่มีผู้โทรศัพท์มาต้องการพูดกับบุคคลอื่น ผู้รับโทรศัพท์ควรวางโทรศัพท์ หรือปิดส่วนที่พูดของโทรศัพท์ก่อนเรียกหรือไปตามบุคคลนั้นมารับโทรศัพท์

ตัวอย่าง

ผู้รับสาย	:	สวัสดีค่ะ ๒๘๑๖๕๒๓ ค่ะ
วิชัย	:	สวัสดีครับ ผมขอพูดกับคุณสุดาครับ
ผู้รับสาย	:	กรุณาคอยสักครู่นะคะ
สุดา	:	สวัสดีค่ะ สุดาพูดค่ะ
วิชัย	:	สวัสดีครับ ผมวิชัยพูดครับ

		เมื่อสักครู่ สุรัตน์ให้ผมโทรศัพท์แจ้งให้สุดาทราบว่า เรื่องที่พวกเรานัดหมายทำรายงานส่งอาจารย์ใน วันเสาร์ที่โรงเรียนนั้น สุรัตน์ติดธุระ ต้องไปเยี่ยม คุณย่า จึงขอเลื่อนเวลานัดหมายใหม่เป็นเช้าวัน อาทิตย์ เวลา ๐๙.๐๐ น. นะครับ
สุดา	:	ขอบคุณมากค่ะ ที่กรุณาโทรศัพท์มาบอก
วิชัย	:	ผมโทรศัพท์มาแจ้งเท่านี้นะครับ สวัสดีครับ

การเขียนย่อหน้า

ย่อหน้าเป็นข้อความตอนหนึ่ง ซึ่งมีใจความสำคัญเพียงเรื่องเดียว และมีข้อความอื่นๆ มาขยายใจความสำคัญให้ชัดเจนขึ้น

การเขียนย่อหน้าหนึ่งๆ เป็นการเริ่มใจความใหม่ ประโยคใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าอาจอยู่ต้นย่อหน้า กลางย่อหน้า หรือท้ายย่อหน้าก็ได้ ย่อหน้าจะมีความยาวเท่าใดก็ได้ขึ้นอยู่กับใจความสำคัญ และข้อความขยาย

ลักษณะของการเขียนย่อหน้า

๑. ย่อหน้าหนึ่งๆ ต้องมีใจความสำคัญเพียงเรื่องเดียว และมีข้อความอื่นๆ มาขยายใจความสำคัญนั้น ข้อความที่นำมาขยายต้องเป็นเรื่องเดียวกันกับใจความสำคัญ ไม่กล่าวนอกเรื่อง

๒. ข้อความในแต่ละย่อหน้าต้องมีลำดับความคิดต่อเนื่องกัน และเป็นเรื่องเดียวกัน อาจกล่าวถึงเหตุก่อนแล้วจึงกล่าวถึงผล หรือจะกล่าวถึงผลก่อนแล้วกล่าวถึงเหตุก็ได้

ตัวอย่าง

ปัจจุบันประเทศชาติมีปัญหาต่าง ๆ มากมาย หลายปัญหาเกิดจากคนขาดระเบียบวินัย ไม่มีวัฒนธรรม เช่น การทิ้งขยะไม่เลือกที่ ทำให้บ้านเมืองสกปรก ไม่เคารพกฎจราจร ก่อให้เกิดอุบัติเหตุและการจราจรติดขัด ทำให้เสียเวลา เสียทรัพย์สินและเสียชีวิต ฯลฯ แม้ว่าจะมีการติดคำขวัญไว้ตามที่ต่างๆ เป็นเครื่องเตือนสติ เช่น "ทิ้งขยะถูกที่เป็นศรีแก่บ้านเมือง" "มีน้ำใจสักนิด รถติดน้อยลง" "เคารพกฎ รถไม่ติด" แต่การทำเช่นนี้ก็ยังไม่เป็นผลนัก ทั้งนี้เพราะคนในสังคมขาดระเบียบวินัยนั่นเอง

การมีวินัยในตนเองจะต้องสร้างวินัยในตนเองตั้งแต่ยังเป็นเด็ก โดยการอบรมสั่งสอนทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ให้เด็กตระหนักในความสำคัญของการมีระเบียบวินัย ระเบียบวินัยที่ควรสร้างเสริมให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เช่น การประหยัด การนิยมไทย การตรงต่อเวลา การปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับและกฎหมายของบ้านเมือง การรู้จักรักษาความสะอาดของบ้านเมือง เป็นต้น

(ข้อความที่เป็นตัวดำคือ ใจความสำคัญของย่อหน้านั้นๆ)

การเขียนเรียงความ

เรียงความเป็นการสื่อความในการเขียน เช่น เล่าเรื่อง แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึก ฯลฯ เพื่อให้ผู้อื่นรู้เรื่องและเข้าใจตามที่ผู้เขียนต้องการ โดยใช้ภาษาที่ถูกต้อง ไพเราะและสละสลวย

การเขียนเรียงความได้ดี ผู้เขียนจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์ในเรื่องที่จะเขียน แล้วนำความรู้ ประสบการณ์ และความคิดของผู้เขียนมาเรียบเรียงเป็นเรื่องราวให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างชัดเจน ในการเขียนเรียงความ ผู้เขียนจะต้องดำเนินการดังนี้

๑. หาข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน โดยการอ่าน การดู การฟังจากแหล่งความรู้ต่างๆ แล้วรวบรวมความรู้ ประสบการณ์ และ

ความคิดมาวางแนวทางการเขียน ซึ่งมีการจัดลำดับความคิดไว้อย่างเป็นระเบียบ

๒. นำลำดับความคิดที่กำหนดเป็นแนวทางการเขียนมาจัดทำแผนภาพโครงเรื่อง โดยจัดทำเป็นหัวข้อต่างๆ และมีรายละเอียดประกอบพอสมควร

๓. นำหัวข้อที่กำหนดไว้ในแผนภาพโครงเรื่องมาเขียนเป็นร่างของเรียงความ มีย่อหน้า หัวข้อแต่ละหัวข้ออาจเป็นย่อหน้าหนึ่งๆ เขียนให้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

๔. เมื่อเขียนเรียงความเป็นร่างแล้ว จึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นเรียงความที่สมบูรณ์

๕. ปรับปรุงแก้ไขถ้อยคำสำนวนให้ถูกต้อง สละสลวย รวมทั้งตัวสะกดการันต์ให้ถูกต้องด้วย

ตัวอย่างที่ ๑

สมเด็จเจ้าฟ้านักวิทยาศาสตร์

ทูลกระหม่อมจอมใจหทัยราษฎร์
วิทยาศาสตร์เลิศล้ำเกินคำขาน
พระเมตตายิ่งล้นท้นดวงมาลย์
พระปณิธานมุ่งสร้างค่าประชาไทย

(จากหนังสือพิมพ์ เดลินิวส์)

นับเนื่องแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงดำรงตำแหน่งองค์พระประมุขของไทย ทั้งสองพระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจอย่างหนักหน่วง เพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรมาโดยตลอด พระราชโอรสและพระราชธิดาทุกพระองค์ทรงรับแบบอย่างที่ดี

จากทั้งสองพระองค์ ได้เสด็จเยี่ยมเยียนทุกข์สุขของประชาชนตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ทรงรับทราบถึงความขาดแคลนและทุกข์ยากของราษฎร ดังนั้นเมื่อทรงเจริญพระชนมพรรษาขึ้นก็ทรงนำประสบการณ์ที่ทรงได้รับนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทย

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเลือกศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้สืบเนื่องจากแรงบันดาลพระทัยในการเสด็จตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการเยี่ยมเยียนพสกนิกร ทำให้ทรงตระหนักถึงปัญหาและความเดือดร้อนต่างๆ ที่มาจากสาเหตุความไม่เพียงพอทางด้านวิทยาการสมัยใหม่ทั้งด้านเครื่องมืออุปกรณ์และบุคลากร สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ-วลัยลักษณ์ฯ ทรงอุทิศเวลาทั้งหมดของพระองค์ เพื่อการปฏิบัติพระกรณียกิจอย่างแท้จริง ทั้งในด้านงานสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ งานการสอน การวิจัยค้นคว้าและงานหลายสาขาอันเนื่องด้วยพระดำริของพระองค์เอง

พระองค์ทรงเป็นประธานมูลนิธิจุฬาภรณ์ ซึ่งเป็นมูลนิธิเพื่อการส่งเสริมงานของนักวิทยาศาสตร์ไทยทุกแขนง พระองค์มิได้ทรงอุทิศพระองค์เพื่องานวิทยาศาสตร์เคมีเท่านั้น พระองค์ทรงเล็งเห็นการณ์ไกลเพื่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้ราษฎรอยู่ดีมีสุขด้วย ทรงมีพระดำริริเริ่มหลายประการในการทำงานสนองพระมหากรุณาธิคุณด้านการพัฒนา เช่น สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ที่ทรงก่อตั้งและทรงเป็นประธานสถาบันอันมีชื่อเสียงนี้ ซึ่งวัตถุ-ประสงค์หลักของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ คือ การนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อให้เป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุด มุ่งปัญหาสำคัญของประเทศและความพร้อมของนักวิทยาศาสตร์ไทยนอกจากนั้นมุ่งถึงการดำเนินงานวิจัยควบคู่ไปกับการเสริมสร้างทรัพยากรบุคคลซึ่งมีจำนวนจำกัด เพื่อจะให้การพัฒนาประเทศในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปได้อย่างมั่นคงและรวดเร็ว พระองค์ทรงวางนโยบายให้สถาบัน

วิจัยจุฬาภรณ์เป็นศูนย์รวมของนักวิทยาศาสตร์เพื่อทำงานพัฒนาและสร้างสรรค์ สามารถผลิตผลงานที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ เป็นแหล่งรวมกำลังสติปัญญาของนักวิชาการและทรัพยากรต่างๆ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของประเทศ เช่น ปัญหาด้านการสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม และการเกษตร เป็นต้น สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์มีโครงการต่างๆ มากมายที่ดำเนินการอยู่ เช่น โครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ทรงจัดตั้งหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา โครงการต่อต้านโรคเอดส์ โครงการเร่งรัดและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า และโครงการจัดระบบน้ำเค็มเพื่อเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล เป็นต้น ยังมีโครงการหนึ่งที่มิอาจจะละเว้นการกล่าวถึงคือ

โครงการทับทิมสยามของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัย-ลักษณ์ อัครราชกุมารี นอกเหนือจากเป็นการพัฒนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของประชาชนไทยและกัมพูชาตามแนวชายแดนแล้ว ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทั้งด้านบุคลากร เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านมนุษยธรรมของคนไทย ซึ่งทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นถึงความเจริญทางด้านวัตถุและจิตใจที่ดำเนินควบคู่ไปด้วยกัน

เมื่อสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จไปทรงเป็นองค์บรรยายและทอดพระเนตรงานทางด้านเคมีในประเทศทางยุโรป ผลของการปฏิบัติพระกรณียกิจในต่างแดนของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้นำความสำเร็จและความภาคภูมิใจอย่างใหญ่หลวงมาสู่ประชาชนชาวไทย นอกจากจะมีรัฐบาลและมหาวิทยาลัยของประเทศต่างๆ มากมายหลายประเทศได้กราบทูลมาขอพระราชทานอัญเชิญให้เสด็จเป็นองค์บรรยายทางวิชาการ ณ ประเทศเหล่านั้นในเวลาต่อมา การเสด็จครั้งแรกนั้น พระองค์ทรงได้รับการถวายเหรียญทองไอน์สไตน์ของยูเนสโก ทรงเป็นสตรีคนแรกของโลกที่ได้รับรางวัลนี้ ยังความปีติยินดีอย่างยิ่ง

ของพสกนิกร และเป็นเกียรติภูมิของประเทศไทย

จะเห็นว่าแม้แต่ในการเสด็จเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยเข้าประชุมสิ่งแวดล้อมโลก ณ ประเทศบราซิล ก็มีนักวิทยาศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงของโลกหลายท่านได้ขอเข้าเฝ้าฯ เพื่อกราบทูลถามและแสดงความจำนงในความร่วมมือกับสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ด้วย หนังสือพิมพ์ต่างประเทศหลายฉบับได้ขอเฝ้าฯสัมภาษณ์และลงข่าวถวายการยกย่องที่ทรงเป็นนักวิทยาศาสตร์เคมีของโลกและเป็นนักพัฒนาของประเทศ บางฉบับก็ได้ลงพระเกียรติประวัติรวมทั้งตำแหน่งทางการงานที่ได้ทรงปฏิบัติพระกรณียกิจต่างๆ ตลอดจนรางวัลและปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ที่ทรงได้รับการถวายจากมหาวิทยาลัยหลายประเทศในยุโรป อเมริกา แอฟริกา และเอเชีย นิตยสารสตรีฉบับหนึ่งของฝรั่งเศสลงข่าวว่า“ทรงเป็นเจ้าฟ้าพระองค์แรกที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นทูตสันถวไมตรีทูตพิเศษขององค์การอนามัยโลก”

การปฏิบัติพระกรณียกิจของ ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี จึงเป็นคุณประโยชน์อย่างมากมายสุดที่จะบรรยายเป็นรายละเอียดได้ครบถ้วน ทั้งแก่ประชาชน ประเทศชาติ และแก่ชาวโลกทั้งมวล เพราะตราบใดที่ประชาชนของพระองค์ยังคงเดือดร้อนและยากจน และภารกิจของพระองค์ก็ยังคงไม่จบสิ้น ทรงทุ่มเทให้กับงานอย่างเต็มที่อย่างไม่ทรงห่วงใยต่อพระสุขภาพของพระองค์เอง ชีวิตของพระองค์อุทิศให้กับงานดังที่ทรงมีรับสั่งว่า “งานก็คือทั้งชีวิตของฉัน” พระนามของพระองค์ที่ได้รับการกล่าวขานจากประชาชนชาวไทย จึงเหมาะสมยิ่งนัก “สมเด็จเจ้าฟ้านักวิทยาศาสตร์” “เจ้าฟ้าศาสตราจารย์” “เจ้าฟ้านักพัฒนา” ขอจงพระเจริญยิ่งยืนนานเทอญ

(เรียงความชนะเลิศประเภทนักเรียนประถมศึกษา รางวัลที่ ๑ ของเด็กหญิงชเนตรา ไชยตรี โรงเรียนวัดพลับพลาชัย กรุงเทพมหานคร ในการประกวดเรียงความเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ-วลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เนื่องในวโรกาสทรงเจริญพระชันษา ๓ รอบ)

ตัวอย่างที่ ๒

อ่านอย่างไรให้ทันโลก

ปัจจุบันการอ่านเป็นสิ่งจำเป็น ผู้ใดต้องการความก้าวหน้าในชีวิต และประสบความสำเร็จและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน จะต้องอ่านหนังสือพิมพ์ รายงานต่างๆ หนังสือสารคดี บันทึก เรื่องสั้น และนวนิยาย สิ่งที่อ่านเหล่านี้ ล้วนแต่ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิด ได้รับประสบการณ์ ทำให้ผู้อ่าน สามารถติดตามความรู้ ความก้าวหน้าและข่าวสารต่างๆ ทำให้เป็นคนทันโลก

ข้อสำคัญจะอ่านอย่างไรให้ทันโลก มีผู้เสนอแนะการอ่านให้ทันโลกไว้ ดังนี้

๑. สร้างความสนใจในการอ่าน จะอ่านหนังสืออะไรต้องมีความสนใจ ก่อนเสมอ

๒. แบ่งเวลาการอ่าน จะอ่านเมื่อไรต้องมีเวลาว่างที่จะอ่าน อาจอ่าน หนังสือพิมพ์ก่อนรับประทานอาหารเช้า เพื่อสำรวจข่าวสารต่างๆ หรืออาจ อ่านก่อนนอน เป็นต้น

๓. ควรอ่านทุกเรื่อง แต่ถ้ามีเวลาจำกัดควรเลือกอ่านเฉพาะเรื่องสำคัญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานของผู้อ่าน

๔. เวลาอ่านควรมีสมาธิ อ่านให้ถูกวิธี อ่านหนังสือเร็ว ไม่ควรใช้นิ้ว ชี้ไปตามบรรทัดที่อ่าน จะทำให้อ่านช้า เสียเวลา

๕. เมื่ออ่านแล้วได้ความคิดอะไร ควรจดบันทึกไว้เป็นการสรุปหลังอ่าน

ผู้ที่ต้องการปรับปรุงความรู้ของตนเองให้ทันต่อโลก จะต้องมีนิสัยรัก การอ่าน อ่านทุกวัน เช่น ก่อนรับประทานอาหารเย็น ก่อนนอน เป็นต้น ถ้าทำได้เช่นนี้ ท่านจะเป็นคนทันโลก ทันเหตุการณ์ และจะใช้ความรู้จากการ อ่านพัฒนาการทำงานในหน้าที่ของท่านให้เจริญก้าวหน้าได้

การแต่งกาพย์ยานี ๑๑

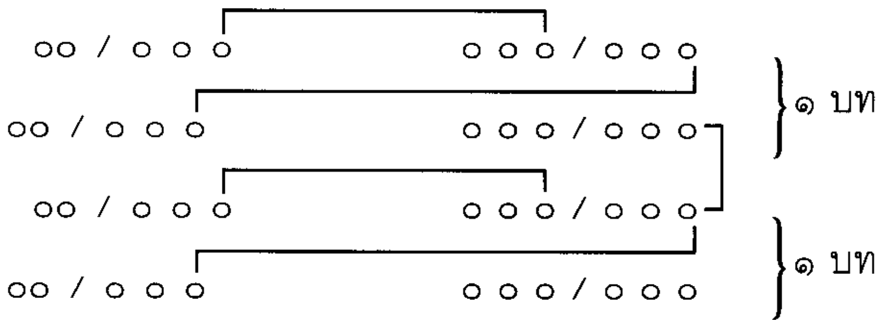
กาพย์ยานี ๑๑ เป็นบทร้อยกรองชนิดหนึ่ง มีข้อกำหนดในการแต่งดังนี้

จำนวนคำ กาพย์ยานี ๑๑ บทหนึ่งมี ๒ บาท แต่ละบาทมี ๒ วรรค วรรคหน้ามี ๕ คำ วรรคหลังมี ๖ คำ (๑ คำในบทร้อยกรอง หมายถึง ๑ พยางค์ เช่น “ดินสอ” ถือว่าเป็น ๒ คำ)

การสัมผัส กาพย์ยานี ๑๑ บทหนึ่งมี ๔ วรรค กำหนดการสัมผัสไว้ดังนี้

- คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัมผัสกับคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒
- คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๓
- คำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ อาจจะสัมผัสกับคำที่ ๑ หรือคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๔ หรือไม่มีสัมผัสก็ได้
- ถ้าจะเขียนบทต่อไป ให้คำสุดท้ายของวรรคที่ ๔ ในบทหน้าสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ในบทถัดไป

แผนผังกาพย์ยานี ๑๑

ตัวอย่าง

ชีวิตจะมีค่า เมื่อเกิดมาทำหน้าที่
สร้างสุขประโยชน์มี เป็นศักดิ์ศรีทุกเวลา
หน้าที่ต่อตนเอง ต้องรีบเร่งการศึกษา
รักเรียนเพียรค้นคว้า สร้างปัญญาวิชาชาญ

บทร้อยกรอง

ดอกเอ๋ยดอกพิกุล
ร้อยมาลัยใส่ก็ได้ทั้งไม่แพง
ดินสอพองเผาไฟแทรกไปด้วย
หล่นใต้ต้นเกลื่อนกลาดดาษดา

เหล่าดรุณเก็บสนุกทุกหนแห่ง
เด็กแดงแดงเป็นผดใช้บดทา
ทำให้ช่วยแก้คันแล้วหรรษา
เก็บแต่งกายาเล่นเย็นใจเอย

พุทธเอ๋ยพุทธชาด
ร้อยมาลัยใส่เมาลีเมื่อมีงาน
ทั้งน้ำอบน้ำมันก็กลั่นได้
มนุษย์ใดอยากจะให้คนนิยม

ขาวสะอาดดอกย่อมกลิ่นหอมหวาน
หรือจัดพานประดับประดาย่อมน่าชม
สตรีงามชอบใช้ไว้แซมผม
หมั่นอบรมชื่อไว้ให้ดีเอย

(บทดอกสร้อย หมวดดอกไม้

ของ *หม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล)*

บทอ่านเสริมบทเรียน

สีธรรมชาติผสมอาหาร

การประกอบอาหารไทยทั้งคาวและหวานมักใช้สีปรุงแต่งให้สวยงาม น่ารับประทาน แต่ก่อนคนไทยจะใช้สีแต่งอาหารจากธรรมชาติ ส่วนใหญ่จะได้จากส่วนต่างๆ ของพืช เช่น ดอก ผล ใบ แก่น เหง้า เป็นต้น ต่อมามีสีสังเคราะห์หลายชนิดได้จากการสังเคราะห์ทางเคมี มีการค้นคว้าทดลองสีสังเคราะห์บางชนิดเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค ดังนั้น เราควรเลือกบริโภคอาหารที่ไม่ใส่สี ถ้าจำเป็นต้องใช้สีเพื่อให้อาหารมีสีสวยงาม น่ารับประทาน ก็ควรใส่สีผสมอาหารจากสีธรรมชาติที่ได้จากพืช จะได้อาหารที่มีความปลอดภัย สีผสมอาหารจากธรรมชาติมีหลายสี แต่ละสีได้จากพืชต่างๆ ดังนี้

๑. สีแดงจากกระเจี๊ยบแดง ใช้ใบประดับหรือกลีบเลี้ยงแห้งของกระ-เจี๊ยบแดงนำมาต้ม จะได้สีแดง กรองเอากากออก นำไปแต่งสีอาหารได้ นอกจากนั้นกระเจี๊ยบแดงยังเป็นยาสมุนไพร นำน้ำกระเจี๊ยบมาเติมน้ำและน้ำตาล ดื่มแก้ร้อนใน กระหายน้ำ ช่วยป้องกันการจับตัวของไขมันในเส้นเลือดได้ ช่วยขับปัสสาวะ และกระเจี๊ยบแดงมีแคลเซียมช่วยบำรุงกระดูกและฟันให้แข็งแรงอีกด้วย

๒. สีเหลืองจากขมิ้นชัน ใช้เหง้าสด ล้างน้ำ ปอกเปลือก โขลกให้ละเอียด เติมน้ำ แล้วกรองจะได้น้ำสีเหลืองเข้ม นำไปแต่งสีอาหาร เช่น แกงกะหรี่ แกงเหลือง ข้าวหมกไก่ ข้าวเหนียวเหลือง ทำให้มีสีเหลืองน่ากิน

ขมิ้นชันยังเป็นสมุนไพรใช้รักษาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ ปวดท้องได้อีกด้วย ขมิ้นชันใช้ตำพอกฝีหรือใส่แผลพุพอง แก้อาการอักเสบจากแมลงกัดต่อยได้

๓. สีเหลืองส้มจากดอกคำฝอย เอาดอกแก่มาชงน้ำร้อน แล้วกรองเอากากออก จะได้น้ำสีเหลืองส้ม ใช้แต่งอาหารให้เป็นสีเหลือง

ดอกคำฝอยเป็นสมุนไพร ใช้ตำพอกอาการปวดบวม ฟกช้ำดำเขียว ใช้แก้อักเสบ ดอกคำฝอยชงเป็นชาดื่มแทนน้ำช่วยเสริมสุขภาพ

๔. สีแสดจากเมล็ดคำแสด นำเมล็ดคำแสดมาบดแล้วแช่น้ำตั้งไว้ให้ตกตะกอน รินน้ำใสทิ้งจะได้ตะกอนสีแสด นำมาปรุงอาหาร เช่น ฝอยทอง ไอศกรีม นอกจากนั้นยังนำไปย้อมผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมได้สีผ้าที่สวยสด

๕. สีเขียวจากใบเตย นำใบเตยสดมาโขลกแล้วเติมน้ำเล็กน้อย คั้นและกรองจะได้น้ำสีเขียว มีกลิ่นหอม ใช้แต่งอาหาร เช่น ลอดช่อง ซ่าหริ่ม ขนมเปียกปูน วุ้นกะทิ การใช้สีใบเตยปรุงอาหารไม่ควรใช้เวลานานหรือใช้ไฟสูงจะทำให้สีซีด ใบเตยอาจนำมาต้มกับน้ำแล้วใส่น้ำตาล จะได้ชาใบเตย มีสีเขียวอ่อนๆ กลิ่นหอมชื่นใจ

๖. สีชมพูจากฝาง ใช้แก่นฝางแช่น้ำ จะได้สีชมพูเข้ม ใช้แต่งสีอาหารได้ เช่น ขนมขี้หนู เป็นต้น

๗. สีน้ำเงินจากดอกอัญชัน ดอกอัญชันสีน้ำเงินนั้น นำกลีบดอกมาโขลก เติมน้ำ กรองด้วยผ้าขาวบาง จะได้น้ำสีน้ำเงิน ถ้าเติมน้ำมะนาวเล็กน้อย จะเป็นสีม่วง นำไปปรุงแต่งขนมเรไร ขนมน้ำดอกไม้ และขนมขี้หนูได้

๘. สีดำจากกาบมะพร้าว กาบมะพร้าว ถ้านำมาเผาแล้วบดให้ละเอียด นำไปผสมกับน้ำแล้วกรองด้วยผ้าขาวบาง จะได้สีดำ นำไปผสมแต่งสีขนมเปียกปูนได้

สีธรรมชาติเหล่านี้เป็นสีที่นำมาปรุงแต่งอาหารได้ปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค เราควรใช้สีธรรมชาติปรุงแต่งอาหารเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้สีสังเคราะห์ผสมอาหาร เราควรช่วยกันปลูกต้นไม้ที่ให้สีผสมอาหารไว้ในบ้าน จะได้ใช้เป็นสีปรุงอาหารคาวหรือหวานได้

บทที่ ๑๐

ขุนช้างขุนแผน
ตอน พลายงามทูลขอโทษขุนแผน

ขุนช้างขุนแผนเป็นวรรณคดีที่มีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เชื่อกันว่าเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในแผ่นดินสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ (พ.ศ. ๒๐๓๔ - ๒๐๗๒) สมเด็จพระพันวษาในเรื่องขุนช้างขุนแผนก็คือ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ เรื่องขุนช้างขุนแผนได้มีการเล่าสืบต่อกันมา ภายหลังจึงมีผู้คิดแต่งเป็นคำกลอน และใช้ขับเสภา มีกรับคู่เป็นเครื่องดนตรีทำจังหวะ ทำให้การขับเสภาไพเราะน่าฟังขึ้น

ขุนช้างขุนแผนมีเรื่องย่อดังนี้

ขุนช้าง พลายแก้ว และนางพิมพิลาไลย เป็นชาวเมืองสุพรรณบุรี อยู่ในละแวกบ้านเดียวกัน และเป็นเพื่อนเล่นกันมาตั้งแต่เล็ก ครั้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ พลายแก้วได้แต่งงานกับนางพิมพิลาไลย ส่วนขุนช้างหลงรักนางพิมพิลาไลย จึงคอยหาโอกาสจะช่วงชิงนางพิมพิลาไลยมาเป็นของตน

ครั้งหนึ่งเกิดศึกเมืองเชียงใหม่ เจ้าเมืองเชียงใหม่ยกทัพมาตีเมืองเชียงของ ซึ่งเจ้าเมืองเชียงของมาขอขึ้นต่อสมเด็จพระพันวษา สมเด็จพระพันวษา จึงโปรดให้พลายแก้วเป็นแม่ทัพไปรบกับทัพเมืองเชียงใหม่

ระหว่างที่พลายแก้วไปสงคราม นางพิมพิลาไลยเกิดป่วยหนัก ครั้นหายป่วยแล้ว ขรัวตาจูให้เปลี่ยนชื่อเป็น นางวันทอง ส่วนขุนช้างได้ออกอุบายหลอก-ลวงนางศรีประจัน ซึ่งเป็นแม่นางวันทองและนางวันทองว่า พลายแก้วไปราชการสงครามเสียชีวิตแล้ว และได้สู่ขอนางวันทองต่อนางศรีประจัน โดยอ้างว่าทางราชการจะริบทรัพย์สมบัติและลูกเมียของพลายแก้วเป็นของหลวงทั้งหมด นางศรีประจันจึงยกนางวันทองให้แก่ขุนช้าง

ส่วนพลายแก้วไปราชการสงครามได้ชัยชนะ และได้นางลาวทอง ลูกสาวนายบ้านจอมทองเป็นภรรยา เมื่อกลับจากราชการสงครามแล้ว สมเด็จพระ-พันวษาได้ทรงแต่งตั้งพลายแก้วเป็นขุนแผน นายด่านเมืองกาญจนบุรี ขุนแผนพานางลาวทองกลับบ้าน นางลาวทองทะเลาะกับนางวันทอง ขุนแผนโกรธนางวันทองเมื่อทราบว่านางศรีประจันยกนางวันทองให้กับขุนช้าง ขุนแผนจึงพานางลาวทองกลับไปกาญจนบุรี

ต่อมาขุนแผนกับขุนช้างได้เป็นมหาดเล็กในพระราชวัง และได้สาบานจะเป็นเพื่อนที่ซื่อสัตย์ต่อกัน นางลาวทองอยู่ที่กาญจนบุรีเกิดล้มป่วย ขุนแผนทราบข่าวจึงฝากเวรไว้แก่ขุนช้างเพื่อไปเยี่ยมนางลาวทอง ขุนช้างจึงเข้าเฝ้าสมเด็จพระพันวษากราบทูลว่าขุนแผนหนีเวร สมเด็จพระพันวษาทรงพิโรธจึงมีรับสั่งให้นำนางลาวทองมาไว้ในวัง และให้ขุนแผนออกตระเวนด่าน ขุนแผนจึงออกเที่ยวตระเวนด่าน และได้ของดี ๓ อย่างคือ กุมารทอง ดาบฟ้าฟื้น

และม้าสีหมอก ด้วยความแค้นขุนช้าง ขุนแผนจึงขึ้นเรือนขุนช้าง และลักพานางวันทองหนีจากขุนช้างและพาไปอยู่ด้วยกัน จนนางวันทองตั้งครรภ์ แล้วพาเข้าเฝ้าสมเด็จพระพันวษาเพื่อแก้คดี ขุนแผนชนะความขุนช้าง ต่อมาขุนแผนทูลขอนางลาวทองจากสมเด็จพระพันวษา เป็นเหตุให้สมเด็จพระพันวษากริ้วให้นำขุนแผนไปจำคุก ขุนช้างได้โอกาสจึงฉุดนางวันทองไปอยู่กับตน นาง-วันทองไปอยู่กับขุนช้างจนคลอดบุตรชายชื่อ พลายงาม ขุนช้างลวงพลายงาม

ซึ่งเป็นลูกของขุนแผนไปฆ่าในป่า แต่ผีพรายบ่าวของขุนแผนมาช่วยป้องกันไว้ นางวันทองจึงให้พลายงามไปอยู่กับนางทองประศรีผู้เป็นย่าที่กาญจนบุรี เมื่อพลายงามโตขึ้น ได้เล่าเรียนวิชาตามตำราของขุนแผนจนเก่งกล้าสามารถ และได้เข้าถวายตัวเป็นมหาดเล็ก

ต่อมาพระเจ้าล้านช้างได้ถวายนางสร้อยทองพระธิดาแด่สมเด็จพระพันวษา พระเจ้าเชียงใหม่ยกทัพมาชิงนางไป แล้วมีหนังสือมาท้าสมเด็จพระพันวษาให้ยกทัพไปชิงนางสร้อยทองคืน พลายงามจึงกราบทูลรับอาสาและขอตัวขุนแผนออกจากคุก เพื่อไปทำศึกกับพระเจ้าเชียงใหม่

ต่อไปนี้จะได้อ่านเรื่องขุนช้างขุนแผนตอน พลายงามทูลขอโทษขุนแผน

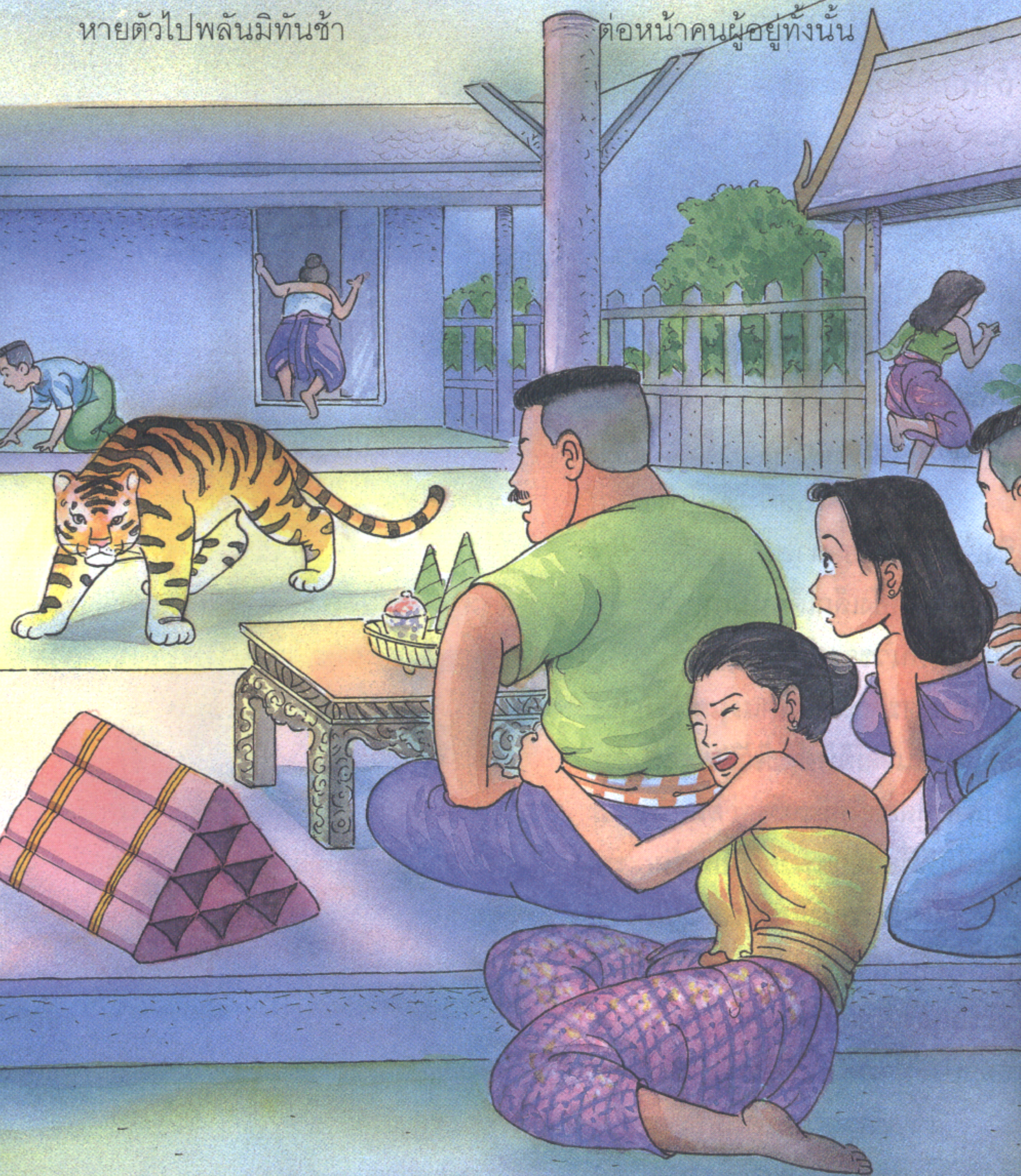
◎ จะกล่าวถึงพลายงามทรามสวาท เฉลียวฉลาดแกล้วกล้าวิชาขยัน
เรืองฤทธิ์ประสิทธิ์ทุกสิ่งอัน หมายประจัญสงครามไม่ขามใคร
อยู่กับพระหมื่นศรีมาปีกว่า เจ้าอุตส่าห์ฝากตัวให้รักใคร่
จนเธอเลี้ยงเป็นลูกด้วยถูกใจ สารพัดจัดให้ได้สุขสบาย
วันนั้นรู้คดีว่ามีศึก คะเนนึกเห็นจะสมอารมณ์หมาย
จะอ้อนวอนพึ่งบุญคุณพระนาย เบี่ยงบ่ายให้ได้รับอาสาไป
ถ้ากระไรจะได้ทูลขอพ่อ คิดขึ้นมาน้ำตาคลอสะอื้นไห้
โอ้กรรมพ่อทำมาอย่างไร จึงต้องไปทนทุกข์ทรมาน
ติดคุกมาแต่ลูกอยู่ในท้อง แม่วันทองช่างกระไรไม่สงสาร
เสียแรงร่วมยากมาเป็นช้านาน ครั้นถึงบ้านแล้วแม่ก็แชไป
เป็นหลายปีดีดักไม่อินัง หาคิดถึงความหลังของพ่อไม่
แต่ตัวลูกจักแหล่นจะบรรลัย เพราะเหตุไอ้ขุนช้างเป็นตัวมาร
สะอื้นพลางทางคิดถึงคุณพระ เดชะความสัตย์อธิษฐาน
ข้าพเจ้าจะดำริตริการ คิดอ่านขอโทษให้บิดา

ขอให้ได้สมอารมณ์คิด อย่าให้ผิดมุ่งมาดปรารถนา
อธิษฐานเสร็จพลันแล้ววันทา พอเพลาพลบค่ำเข้าได้ไฟ
เห็นพระหมื่นศรีอยู่หอกลาง แสงเทียนสว่างกระจ่างไข
ลูกเมียหมอบนั่งสะพรั่งไป พระหมื่นศรีทีใจไม่สบาย
เล่าความถึงกริ้วด้วยเรื่องทัพ รับสั่งเสร็จสรรพให้บัตรหมาย
เตรียมทัพหลวงไว้ทั้งไพร่นาย วุ่นวายอึกทึกทั้งพารา
พลายงามแอบฟังพระหมื่นศรี พอได้ทีก็คลานเข้าไปหา
พลางร่ายพระเวทให้เมตตา วันทาแล้วถามไปทันที
ดูคุณพ่อเป็นไรไม่สบาย ได้ยินว่าวุ่นวายทั้งกรุงศรี
เกณฑ์ทัพจับกันเป็นโกลี ลูกนี้อยากรู้เป็นอย่างไร ฯ

◎ พระหมื่นศรีว่าเออพลายงามเอ๋ย รบพุ่งเราจะเคยก็หาไม่
วันนี้พระองค์ผู้ทรงชัย ตรัสไถ่ถามทั่วทุกตัวคน
นิ่งหมดไม่มีใครอาสา กริ้วดังฟ้าผ่าโกลาหล
เสด็จออกพรุ่งนี้เข้าทีจน เอากุศลเสี่ยงสุดแต่บุญกรรม
ถ้าไม่มีผู้ใดใครอาสา พ่อนี้เห็นว่าไม่เป็นส่ำ
จะพากันวุ่นวายตายระยำ หน้าดำอยู่ทั่วทุกตัวคน ฯ
◎ พลายงามฟังความก็สมคิด หมอบชิดแล้วตอบอนุสนธิ์
คุณพ่ออย่าได้เป็นทำวล จงผ่อนปรนเพ็ดทูลให้ชอบที
ลูกนี้จะรับอาสาไป ทำเมืองเชียงใหม่ให้ป่นปี้
จะจับเจ้าเชียงใหม่ไอ้ตัวดี มิให้มีลำบากแก่ไพร่พล
เสียแรงลูกเรียนรู้แต่ครูมา จะอาสาทำศึกเสียสักหน
ให้มีชื่อลือทั่วทั้งสากล ว่าเป็นคนชาติทหารอันชาญชัย ฯ
◎ ครานั้นพระหมื่นศรีผู้ปรีชา ฟังพลายงามว่ายังสงสัย
ซึ่งเจ้าจะกล้าอาสาไป พ่อนี้ยังไม่ไว้อารมณ์
ด้วยตัวเจ้ายังเล็กเด็กหนักหนา จะทูลความอาสาเห็นไม่สม
ไม่เคยเห็นวิชาอาคม เจ้าสะสมร่ำเรียนไว้อย่างไร
ลูกเอ๋ยการศึกนี้ลึกนัก เอาแต่โวหารหักนั้นไม่ได้
ถ้าเหมือนพ่อก็พอจะไว้ใจ หรือพ่อเจ้าเขาให้ตำรับเรียน
ไปเพ็ดทูลถ้าดีก็มีหน้า เคลื่อนคลาดก็จะพากันถูกเฆี่ยน
จะเสียทีที่ลำบากพากเพียร ไปพลั้งพลาดแล้วเจียนพากันตาย
ตรองดูให้ดีนะลูกรัก จะหาญหักเพ็ดทูลมิใช่ง่าย
เอ็นดูอยู่ว่าเจ้าเป็นลูกชาย พ่อหมายจะปลูกฝังให้เป็นตัว
มิใช่แกล้งเกียดกันฉันทา เกรงแต่ว่าจะไปไม่รอดชั่ว
อย่าประมาทคาดได้ด้วยไม่กลัว จงถ่ายเทดูให้ทั่วถึงทางความ ฯ
◎ เจ้าพลายนบนอบตอบวาจา คุณพ่อว่าเพราะรักจึงหักห้าม
ด้วยยังไม่เห็นดีของพลายงาม มิใช่ลูกว่าตามใจคะนอง

เป็นลูกศิษย์มีครูรู้เที่ยงแท้ ท่านทำนายไว้แน่ไม่เป็นสอง
ถ้าจะให้ปรากฏจะทดลอง ให้ถ่องแท้ได้เห็นเป็นแก่ตา
ว่าแล้วยกมือขึ้นไหว้ครู ให้สิงสู่แล้วอ่านพระคาถา
หายตัวไปพลันมิทันช้า ต่อหน้าคนผู้อยู่ทั้งนั้น

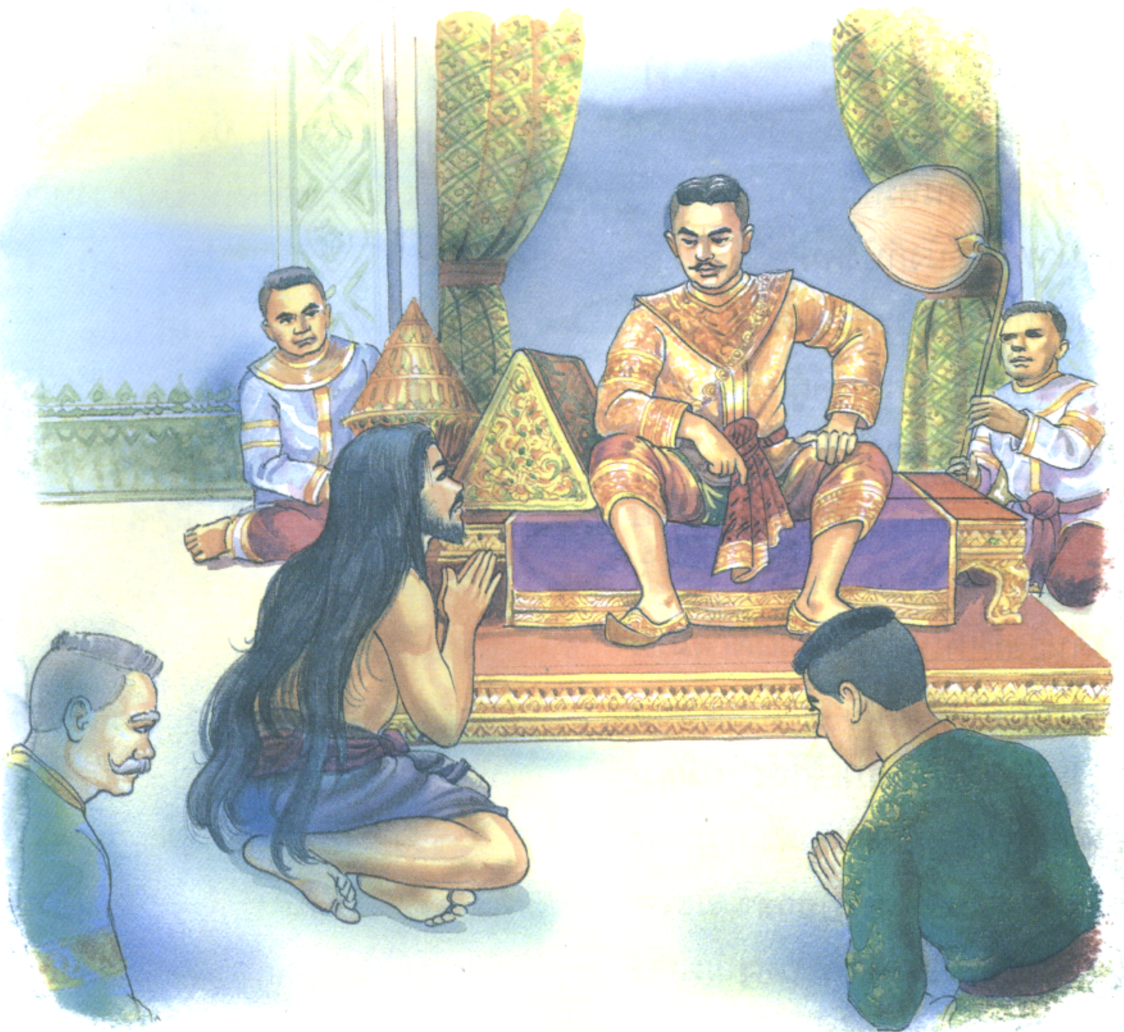
พระหมื่นศรีค่อยมีน้ำใจมา
หัวเราะร่าเออเช่นนี้ดีขยัน
พอจะเอาการได้ไม่เสียพันธุ์
คลายเวทพูดกันเถิดลูกยา
เจ้าพลายก็คลายให้คนเห็น
กลับเป็นเสือโคร่งตัวคร่ำคร่า
โตทะมึนยืนหยัดดัดกายา
ทำท่าเหมือนจะโดดโลดไล่คน
แต่บรรดาลูกเมียพระหมื่นศรี
ตกใจวิ่งหนีอยู่สับสน
แต่พระหมื่นศรีรู้ทีกล
ไม่ร้อนรนหัวร่ององ้นไป
พลายงามก็คลายฤทธิ์มนต์
กลับกลายเป็นคนลงนั่งไหว้
พระหมื่นศรีเปรมปริ่มยิ้มละไม
ลูบหลังลูบไหล่เจ้าพลายงาม
เอาการแน่แล้วลูกแก้วพ่อ
เจ้าเป็นต่อนักเลงอย่าเกรงขาม
เมื่อแรกพ่อแคลงใจจึงไม่ตาม
พึ่งเห็นความรู้ดีฉะนี้เจียว
อย่างนี้พระองค์ก็คงโปรด
ไม่พักทรงพิโรธเป็นสองเที่ยว
ทั้งพระหลวงเจ้าพระยาได้หน้าเกรียว
เพราะเจ้าคนเดียวได้รอดดอน
พูดกันสองคนจนสว่าง
สุริยาเยื้องย่างเยี่ยมสิงขร
ก็เลยเตรียมไปเฝ้าไม่เข้านอน
ได้เวลาพาจรจากบ้านพลัน ฯ
◎ พระหมื่นศรีขึ้นขี่คานหาม
เจ้าพลายเดินตามขมีขมัน
เข้าไปในศาลาลูกขุนนั้น
ท่านผู้ใหญ่พร้อมกันอยู่ศาลา
กำลังท่านกลาโหมจักรี
จตุสดมภ์ทั้งสี่นั่งปรึกษา
จึงพระหมื่นศรีผู้ปรีชา
ก็พาตัวพลายงามตามเข้าไป
กราบเรียนความพลันในทันที
ว่าคนดีจะเข้ามาอาสาได้
ลูกขุนแผนแสนสะท้านหลานขุนไกร
ชื่อพลายงามว่องไวใจคอดี
วิชากล้าแกล้วแคล่วคล่อง
ล่องหนหายตัวได้ถ้วนถี่
ท่านผู้ใหญ่ได้ฟังก็เปรมปรีดิ์
เจ้าพระยาจักรีว่าชอบกล
หน่วยก้านหาญเหี้ยมอยู่เจียวเจ้า
ลาดเลาก็เห็นจะเป็นผล
เป็นลูกหลานทหารถึงสองคน
ฤทธิ์เดชเวทมนต์คงได้การ
ดูคมคายคล้ายกับขุนแผนพ่อ
ทั้งน้ำใจในคอก็อาจหาญ
นี่แน่เจ้าจะเข้ารับราชการ
ถ้าเชี่ยวชาญเหมือนว่าแล้วอย่ากลัว

เราจะช่วยยกย่องให้มียศ ปรากฏเลื่องลือระบือทั่ว
ถ้าตีได้เชียงใหม่ไหนครอบครัว ทั้งควายวัวเหลือหลายสบายใจ
พูดจาหารือกันเสร็จสรรพ เป็นลำดับแต่ล้วนท่านผู้ใหญ่
จวนเสด็จออกท้องพระโรงชัย ก็เตรียมเฝ้าเข้าไปได้เวลา ฯ
◎ จะกล่าวถึงพระองค์ทรงสวัสดิ์ เนาในปรางค์รัตน์จำรัสหล้า
ครั้นรุ่งแจ้งแสงสีสุริยา พระผ่านฟ้าสระสรงทรงเครื่องพลัน
ให้เร่าร้อนพระทัยด้วยไพรี พระเสด็จออกที่สุทธาสวรรย์
ขุนนางหมอบราบกราบพร้อมกัน เสียงแตรแซ่สนั่นเสนาะวัง
ทอดพระเนตรเห็นข้าราชการ พระพักตร์เผือดเดือดดาลดั่งจะคลั่ง
เป็นอย่างไรนิ่งอยู่กูคอยฟัง ใครจะอาสามั่งหรือไม่มี

อ้ายเลกทาสเลกสมกรมนอกใน　มันจะอาสาได้กระมังนี่
จะได้ตั้งแต่งมันให้ทันที　ถอดออเจ้าเหล่านี้ลงแทนมัน ฯ
◎ ครานั้นจมื่นศรีเสาวรักษ์ราช　อภิวาททูลไปมิได้พรั่น
ขอเดชะพระองค์ผู้ทรงธรรม์　อันชีวันอยู่ใต้พระบาทา
กระหม่อมฉันออกไปไต่ถาม　ได้นายพลายงามจะอาสา
เป็นบุตรขุนแผนแสนศักดา　ได้ร่ำเรียนวิชามาเชี่ยวชาญ
กระหม่อมฉันสงสัยได้ทดลอง　ก็แคล่วคล่องสามารถอาจหาญ
เป็นคนดีมีวิชาอาการ　แล้วเหล่าปราณก็เคยสงครามมาฯ
◎ พระองค์ทรงฟังพระหมื่นศรี　เปรมปรีดิ์ดำรัสตรัสให้หา
ตัวมันอยู่ไหนอย่าได้ช้า　เรียกให้กูดูหน้าให้เต็มใจ
พระหมื่นศรีเหลียวหลังสั่งให้เรียก　เจ้าพลายงามสำเหนียกหาช้าไม่
ค่อยคลานผ่านหมู่หุ้มแพรไป　นายเวรแหวกช่องให้เป็นทางมา
ถึงหน้าพระที่นั่งก็บังคม　ปลงอารมณ์ร่ายเวทพระคาถา
ผูกพระทัยให้ทรงพระเมตตา　หมอบนิ่งภาวนาอยู่ในใจ ฯ
◎ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงเดช　ทอดพระเนตรพอเห็นให้รักใคร่
จึงมีสีหนาทประภาษไป　เฮ้ยไอ้พลายงามทรามคะนอง
โคตรเค้าเหล่ามึงเป็นทหาร　อุตส่าห์ทำราชการให้แคล่วคล่อง
แม้นมึงทำลาวได้ดังใจปอง　เงินทองยศอย่างจะรางวัล
จะได้หรือมิได้ให้ว่ามา　กูดูหน้าตาก็คมสัน
น้ำใจในคอก็พ่อมัน　นิ่งอั้นอยู่ไยให้ว่ามาฯ
◎ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายงาม　ฟังความรับสั่งใส่เกศา
ขอเดชะพระองค์ทรงศักดา　อันชีวาอยู่ใต้ฝ่าละออง
กระหม่อมฉันจะขอรับอาสา　เอาพระเดชามาปกป้อง
จะจับเจ้าเชียงใหม่ใจคะนอง　มิให้ต้องร้อนใจแก่ไพร่พล
ขอพระราชทานโทษโปรดบิดา　ไปเป็นคู่ปรึกษากันกลางหน
ทั้งจะได้ช่วยเหลือเผื่ออับจน　แก้กลศึกสู้ศัตรูนั้น

แม้นว่าได้ร่วมคิดกับบิดา จะขอรับอาสาจนอาสัญ
ถ้าพ่ายแพ้แก่พวกเชียงใหม่มัน ขอถวายชีวันทั้งโคตรปราณ ฯ
◎ ครานั้นสมเด็จนเรนทร์สูร ฟังทูลตบพระหัตถ์อยู่ฉัดฉาน
ทรงพระสรวลร่วนรื่นชื่นบาน เออเอ็งเอาการมิเสียที
อนิจจาอ้ายขุนแผนแสนอาภัพ ตกอับเสียคนแทบป่นปี้
ติดคุกทุกข์ยากมาหลายปี กูนี้ก็ชั่วมัวลืมไป

ให้บังอกบังใจกระไรหนอ　อ้ายพลายงามมาขอจึงนึกได้
ครั้งขออีลาวทองกูหมองใจ　จำไว้ช้านานถึงป่านนี้
ดูดู๋ขุนนางทั้งน้อยใหญ่　พากันนิ่งเสียได้ไม่พอใจที่
ทารกรรมมันมาสิบห้าปี　ช่างไม่มีผู้ใดใครชอบพอ
เหตุด้วยอ้ายนี่ไม่มีทรัพย์　เนื้อความมันจึงลับไปเจียวหนอ
ถ้ามั่งมีไม่จนคนก็ปรอ　มึงขอกูขอไม่เว้นวัน
นับประสาหาคนไปสู้ศึก　ก็ไม่มีใครนึกถึงมันนั่น
ด้วยอิจฉาว่าวิชาไม่เท่าทัน　มันไล่ฟันเอาเมื่อตามขุนช้างไป
ความกลัววิ่งหัวเป็นดอกล่อ　รู้จักฝีมือพ่อหรือหาไม่
พระยายมฟังว่าช้าอยู่ไย　จงสั่งให้ไปถอดอ้ายแผนมา ฯ
◎　ท่านเจ้ากรมยมราชได้รับสั่ง　ถวายบังคมคัลด้วยหรรษา
รีบออกนอกพระโรงรัตนา　ให้หานรบาลแล้วสั่งพลัน
ไปถอดขุนแผนเป็นการด่วน　เวลาจวนพามาขมีขมัน
ให้ทันเฝ้าองค์พระทรงธรรม์　นรบาลงกงันรีบออกไป
ถึงคุกเร่งรัดพัศดี　ถอดกันทันทีไม่ช้าได้
แล้วพาขุนแผนผู้แว่นไว　เข้าในวังนั่งไหว้ท่านเจ้าคุณ
ท่านพระยายมราชก็ทักถาม　บอกความขุนแผนว่าแสนวุ่น
พลายงามทูลขอพ่อเป็นบุญ　ทรงการุญยกโทษโปรดประทาน
อนิจจาผมเผ้ายาวเลื้อยดิน　ผิดหน้าตาสิ้นน่าสงสาร
เข้าไปเฝ้าเถิดเจ้าอย่าช้าการ　ว่าแล้วก็คลานพาเข้าไป ฯ
◎　พระองค์ทรงศักดิ์กวักพระหัตถ์　ตรัสเรียกขุนแผนเข้ามาใกล้
หมอบหน้าพลายงามทรามวัย　บังคมไหว้กราบงามลงสามที
พระองค์ตรัสประภาษไป　เออไอ้ขุนแผนไม่พอที่
มึงจำเพาะเคราะห์ร้ายมาหลายปี　วันนี้สิ้นเคราะห์เพราะลูกชาย
บัดนี้มีศึกข้างเชียงใหม่　อ้ายลูกมันจะไปตีถวาย
มันจะขอพ่อไปเป็นเพื่อนตาย　ปรึกษากับลูกชายก็เป็นไร

ตัวมึงกูเคยได้เชื่อถือ ไม้มือไม่มีใครหักได้
กูนี้ชั่วมัวเอามึงจำไว้ ลืมไปใช่ว่าจะแค้นเคือง
มึงจะเอาผู้คนสักกี่หมื่น ให้เร่งกะวันคืนอย่ารำเรื่อง
จะเอาไพร่ในกรุงหรือหัวเมือง วัวต่างช้างเครื่องให้หมายไป ฯ
◎ ครานั้นขุนแผนแสนสุภาพ ก้มกราบแล้วทูลเฉลยไข
ขอเดชะพระองค์ผู้ทรงชัย ซึ่งโปรดให้ไปทัพกับเจ้าพลาย
กระหม่อมฉันพ่อลูกขออาสา ตีเชียงใหม่มาทูลถวาย
มิต้องให้ไพร่ยากไปมากมาย ครั้นกะเกณฑ์วุ่นวายจะช้าการ
ขอพระราชทานแต่ไพร่ราบ พอหามหาบหาเสบียงเลี้ยงอาหาร
อันพวกพลจะประจญประจัญบาน ขอประทานคนโทษที่ในคุก
มีสามสิบห้าคนล้วนทนคง ยืนยงสามารถอาจอุก
ได้ร่ำเรียนรู้ครบเชิงรบรุก เห็นมีทุกความรู้ครูต่างกัน ฯ
◎ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงภพ ฟังขุนแผนพูดจบเห็นขบขัน
เออเขตแขวงเชียงใหม่สิใหญ่ครัน คนมันมากมายเป็นหลายเมือง
ผู้คนเอ็งจะเอาไปเท่านี้ ถึงว่าได้คนดีที่ปราดเปรื่อง
จะรบราฆ่าฟันมันไม่เปลือง กูเห็นเครื่องจะยับกลับลงมา
มันดีดีอย่างไรว่าไวว่อง มะรืนนี้เอามาลองกันต่อหน้า
พระยายมว่าไรอย่าได้ช้า ไปถอดทั้งสามสิบห้าให้แก่มัน
สั่งเสร็จพระเสด็จเข้าในที่ ภูมีแสนสุขเกษมสันต์
พวกขุนนางออกมาพร้อมหน้ากัน ขุนแผนนั้นไหว้ทั่วตัวขุนนาง
บ้างทักทายปราศรัยเป็นไมตรี ล้วนยินดีเชยชมกันต่างต่าง
ให้ศีลให้พรสั่งสอนพลาง เคราะห์โศกสิ้นสร่างแล้วคราวนี้
ท่านเจ้ากรมยมราชก็เรียกหา ทั้งพ่อลูกตามมากับจมื่นศรี
ให้จดหมายลายชื่อลงบาญชี ครบคนโทษที่พระราชทาน
แล้วสั่งให้ประแดงไปถอดมา ตรวจตัวทั่วหน้าให้นับอ่าน
ต่อหน้าขุนแผนแสนสะท้าน สอบคำให้การให้ขานมา

ความรู้ทางภาษา

การใช้ภาษา

การประชุมกลุ่มย่อย

การประชุมกลุ่มย่อย เป็นการประชุมที่ต้องการให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสปรึกษาหารือหรือแลกเปลี่ยนทรรศนะกัน เพื่อระดมความคิดสำหรับวางแผนการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง การประชุมกลุ่มย่อยจะมีสมาชิกตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป แต่ไม่ควรเกิน ๑๒ คน

การประชุมกลุ่มย่อยจะมีลักษณะดังนี้

๑. ประธาน ทำหน้าที่ดำเนินการประชุม และเชิญชวนให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึงกัน

๒. เลขานุการ ทำหน้าที่สรุปความคิดของที่ประชุม และจดบันทึกเป็นรายงานการประชุม

๓. สมาชิกในกลุ่มทำหน้าที่แสดงความคิดเห็นของตนเองหรือสนับสนุนหรือคัดค้านความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มคนอื่นๆ

วิธีการประชุมกลุ่มย่อย

๑. กำหนดขอบเขตหรือประเด็นการประชุม

ประธานจะเปิดการประชุมแล้วแจ้งหัวข้อการประชุมให้ที่ประชุมทราบ ผู้ร่วมประชุมจะช่วยกันตั้งประเด็นหรือหัวข้อย่อยเป็นขอบเขตของการอภิปราย บางครั้งผู้จัดประชุมอาจกำหนดประเด็นหรือหัวข้อย่อยไว้ให้แล้ว

๒. การแสดงความคิดเห็น

เมื่อกำหนดประเด็นการอภิปรายแล้ว ประธานควรจดหัวข้อย่อยหรือประเด็นการอภิปรายไว้ แล้วเสนอประเด็นการอภิปรายให้ที่ประชุมอภิปรายทีละประเด็น การอภิปรายควรดำเนินการดังนี้

(๑) ผู้ร่วมประชุมพูดแสดงความคิดเห็นพร้อมเหตุผลทีละคน

(๒) ผู้ร่วมประชุมที่พูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น ควรแสดงความคิดเห็นและให้เหตุผลประกอบ เช่น

"ตามที่คุณมนัสกล่าวนั้น ผมใคร่ขอสนับสนุน เพราะการจราจรติดขัดย่อมเป็นผลเสียต่อจิตใจของผู้ใช้ถนน"

(๓) ผู้ร่วมประชุมที่พูดคัดค้านความคิดเห็นของผู้อื่น ควรอ้างหลักฐานประกอบและใช้ถ้อยคำสุภาพ เช่น

"ตามที่คุณอรวรรณกล่าวมานั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจแต่ผมคิดว่า..."

(๔) ผู้ร่วมประชุมต้องตั้งใจฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งต้องจับประเด็นสำคัญที่ผู้อื่นอภิปรายให้ได้

(๕) ผู้ร่วมประชุมไม่ควรพูดอภิปรายประเด็นอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำลังอภิปราย และไม่ควรนำงานอื่นไปทำในที่ประชุม

๓. การรายงานการประชุม

หลังจากการประชุมกลุ่มย่อยเสร็จแล้ว จะมีการรายงานผลการประชุม ส่วนมากประธานหรือเลขานุการจะเป็นผู้รายงาน การรายงานควรปฏิบัติดังนี้

(๑) ผู้รายงานต้องทำความเข้าใจเรื่องที่จะรายงาน

(๒) การรายงานควรแยกประเด็นสำคัญเป็นข้อ ๆ

(๓) ผู้รายงานควรพูดให้ชัดเจน มีจังหวะ มีวรรคตอน

(๔) ผู้รายงานควรใช้น้ำเสียงให้น่าสนใจ และพูดให้เป็นธรรมชาติ

(๕) ผู้รายงานควรใช้เวลาในการรายงานไม่นานนัก หรือใช้เวลาตามที่กำหนดไว้

การเขียนแสดงความคิดเห็น

การเขียนแสดงความคิดเห็นเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จ-จริงให้กระจ่างชัด ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าถูกต้องหรือไม่ แล้วแสดงความคิดเห็นโดยมีหลักฐานอ้างอิง และต้องเขียนให้กระจ่างชัด การเขียนแสดงความคิดเห็นมีหลักดังนี้คือ

๑. การแสดงความคิดเห็น ผู้เขียนจะต้องศึกษาเรื่องที่จะเขียนอย่างแจ่มแจ้ง ไม่มีความคิดลำเอียง หรืออคติ หรือคิดเข้าข้างตนเอง หรือเพราะไม่

ชอบเรื่องที่กล่าวนั้น

๒. การเขียนแสดงความคิดเห็นต้องกล่าวถึงข้อมูลหรือข้อเท็จจริงก่อน แล้วจึงกล่าวถึงข้อคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้านโดยมีหลักฐานอ้างอิงประกอบ

๓. การเขียนแสดงความคิดเห็นต้องมีมรรยาท ไม่ใช้ถ้อยคำรุนแรง

๔. ผู้เขียนควรเขียนร่างแสดงความคิดเห็นก่อน แล้วจึงอ่านและแก้ไขปรับปรุงข้อเขียนของตนเอง รวมทั้งตัวสะกดการันต์ และถ้อยคำสำนวน

ตัวอย่างการเขียนแสดงความคิดเห็น

หนองคายถิ่นไทย-ลาว

จังหวัดหนองคายเป็นจังหวัดชายแดน มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๓๗ ได้มีการเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ซึ่งทอดข้ามแม่น้ำโขงเชื่อมโยงสองประเทศให้สามารถเดินทางติดต่อกันได้โดยสะดวก จังหวัดหนองคายจึงมีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นเมืองหน้าด่านที่จะเดินทางสู่อินโดจีน จากการเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว จังหวัดหนองคายจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ประชาชนในจังหวัดหนองคายจะต้องร่วมกันพัฒนาจังหวัดให้ทันกับสถานการณ์ของความเปลี่ยนแปลง การพัฒนาจังหวัดหนองคาย จะต้องพัฒนาใน ๓ ด้านคือ

๑. พัฒนาคน คนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด จะต้องมีความสามัคคี ขยันขันแข็งทำมาหากินด้วยความสุจริตเพื่อขจัดความยากจน จะต้องแสวงหาความรู้ เด็กในจังหวัดหนองคายจะต้องหมั่นศึกษาเล่าเรียน ขจัดความไม่รู้ด้วยการศึกษาเล่าเรียน เพื่อเป็นคนดีศรีสง่าของจังหวัด

๒. พัฒนาพื้นที่ จังหวัดหนองคายจะกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญบ้านเมืองจะต้องสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาและจะต้องรักษาประเพณีวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุของจังหวัดไว้ให้ผู้คนที่มาท่องเที่ยวได้ชื่นชม เพราะผู้คนที่มาท่องเที่ยวนิยมดูของเก่าและ

ประเพณีวัฒนธรรม จึงต้องบำรุงรักษาให้เป็นศรีสง่าแก่จังหวัด

๓. พัฒนาชื่อเสียง ชาวจังหวัดหนองคายถือเป็นตัวแทนของคนไทยทั้งชาติที่จะต้องช่วยกันรักษาสัมพันธภาพระหว่างคนไทยกับคนลาวไว้ให้ดี จะต้องมีความเป็นมิตรกับเพื่อนบ้านคือชาวลาว จะต้องขจัดขโมยให้หมดไป การลักเล็กขโมยน้อยต้องไม่มีในพื้นที่ของจังหวัด การติดสิ่งเสพย์ติดต่างๆ ก็ต้องหมดไปด้วย ชาวหนองคายจะต้องตั้งอยู่ในธรรมะ ปฏิบัติตามหลักศาสนาเพื่อรักษาชื่อเสียงของจังหวัด

ชาวหนองคายจะต้องสร้างบ้านสร้างเมืองให้น่าอยู่ น่าชม ให้สมกับคำขวัญของจังหวัดว่า "อนุสาวรีย์ปราบฮ่อ หลวงพ่อพระใส สะพานไทย-ลาว" หากชาวหนองคายได้ช่วยสร้างสรรค์และพัฒนาจังหวัดให้เป็นแหล่งวัฒนธรรม ศิลปกรรม และมีสิ่งแวดล้อมที่งดงามด้วยธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณีแล้ว ชาวไทยจังหวัดอื่นๆ และชาวต่างประเทศย่อมจะไปเยือนหนองคายด้วยความสุข

บทร้อยกรอง

ชมธรรมชาติ

ยังเหล่าปักษาทิชาชาติ เกลื่อนกลาดหาปลาเป็นอาหาร
กระทุงทองล่องลอยนทีธาร เหนียงยานปากอ้าเอาราน้ำ
อ้ายงั่วดำด้นลงค้นปลา ทั้งเหล่านกกระสาก็คลาคล่ำ
นกยางยืนมองจ้องประจำ พอพลบค่ำนกแขวกแกรกแกรกร้อง
ฝูงเหยี่ยวเที่ยวว่อนทั้งร่อนบิน โฉบเฉี่ยวปลากินที่ในหนอง
นกตะกรุมหัวเหม่เที่ยวเร่มอง ขามันยาวก้าวท่องย่องสุ่มปลา
นกฝักบัวช้อนหอยแลปากห่าง หลายอย่างต่างพรรณกันหนักหนา
ฝูงนกเกลื่อนกลาดดาษดา ดูมาไม่สิ้นในถิ่นทาง

(เสภาเรื่อง ขุนช้างขุนแผน
ตอน พลายงามได้นางศรีมาลา)

บทอ่านเสริมบทเรียน

ป่าพรุที่มีสภาพสมบูรณ์ ในท้องที่จังหวัดนราธิวาส

ป่าพรุผืนสุดท้ายของประเทศไทย

บริเวณที่มีน้ำท่วมขังจนกลายเป็นหนองหรือบึงนั้น ทางภาคใต้เรียกว่า พรุ ถ้าบริเวณพรุนั้นมีซากพืชสัตว์ ดินตะกอนต่างๆ ตกตะกอนทับถมกันจนตื้นเขิน มีต้นไม้ขึ้นหนาแน่นจนกลายเป็นป่าที่มีน้ำท่วมขังเรียกว่า ป่าพรุ ส่วนทางภาคตะวันออก เช่น จังหวัดตราด จันทบุรีหรือระยองจะเรียกบริเวณที่มีน้ำท่วมขังว่า มาบ เช่น มาบไพร มาบชะโอน มาบตาพุด เป็นต้น ส่วนภาคกลางจะเรียกบริเวณที่มีน้ำท่วมขังว่า ที่ลุ่มสนุ่น คำว่า สนุ่น จึงหมายถึงบึงหรือหนองน้ำที่ตื้นเขิน มีหญ้าหรือต้นกกขึ้นซับซ้อนมาก ส่วนทางภาคอีสานเรียกว่า บุ่งหรือทาม

พื้นที่ที่เป็นป่าพรุจะเป็นที่ลุ่มชายฝั่งทะเลมีน้ำท่วมขัง พบมากตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป และส่วนมากจะอยู่ทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกหรือด้านอ่าวไทย พื้นที่ที่เป็นหนองบึงและตื้นเขินตามชายฝั่งทะเล จนมีต้นไม้ขึ้นหนาแน่นกลายเป็นป่าพรุนี้จะเป็นป่าดิบเขตร้อนชื้น และเป็นป่าไม้ไม่ผลัดใบ พืชพรรณในป่าพรุจะแตกต่างจากพืชพรรณในป่าดิบชื้นอื่นๆ คือต้นไม้ทั้งขนาดกลางและขนาดใหญ่จะมีรากเสริมเป็นรากค้ำยันและเป็นรากหายใจโผล่ขึ้นเหนือพื้นดิน เพื่อช่วยในการพยุงลำต้น ซึ่งมีรากแก้วสั้นและเป็นรากที่ช่วยในการหายใจ

พื้นที่ที่เป็นพรุจะแตกต่างจากบึงน้ำจืด กล่าวคือ พื้นที่ที่เป็นพรุจะอยู่ชายฝั่งทะเล มีลักษณะเป็นแอ่งรูปกระทะ ซากพืชและดินตะกอนจะตกตะกอนทับถมกัน เมื่อฝนตกน้ำฝนจะขังอยู่ในแอ่ง ถึงฤดูน้ำหลากน้ำในพรุจะเอ่อล้นไหลลงสู่ทะเลหรือแม่น้ำลำคลอง ชั้นซากพืชและดินตะกอนที่ตกทับถมจะไม่ไหลลงสู่ทะเล ยังคงทับถมกันเป็นชั้นๆ นักธรณีวิทยาได้อธิบายว่าพื้นที่พรุทางภาคใต้ของประเทศไทยเกิดจากฝั่งทะเลยกตัวสูงขึ้น กระแสน้ำพัดพาเอาทรายมาทับถมตามริมฝั่งเป็นสันทรายกั้นน้ำทะเลไว้ เมื่อฝนตกน้ำทะเลจะปนกับน้ำฝนกลายเป็นน้ำกร่อยนานวันเข้ากลายเป็นน้ำจืด ต้นหญ้าและพืชจะขึ้นตามขอบแอ่ง และเมื่อตายก็ทับถมกันกลายเป็นดินตะกอน ประกอบกับน้ำฝนที่ตกลงมาจะชะหน้าดินไหลลงสู่พรุ ตกตะกอนกลายเป็นชั้นดินหนาตั้งแต่ ๑ เมตร ถึง ๑๐ เมตร น้ำฝนที่ขังในพรุจะไหลลงสู่ทะเลหรือแม่น้ำลำคลอง น้ำในพรุมีการถ่ายเทจึงไม่เน่าเสีย ส่วนบึงน้ำจืดจะเกิดตามบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำสายใหญ่ๆ เช่น ที่ราบลุ่มแม่น้ำตาปี เป็นต้น เมื่อน้ำหลากซากพืชหรือสัตว์ที่ตกตะกอนในบึงจะไหลลงสู่แม่น้ำลำคลอง ก้นบึงจึงไม่มีการสะสมซากพืชและสัตว์หรือดินตะกอนอย่างเช่นพรุ

ลักษณะของป่าพรุเป็นป่าดิบชื้นเขตร้อน เกิดบนพื้นที่ที่เป็นพรุ มีต้นไม้ใหญ่น้อยนานาชนิดแตกต่างกันไปตามสภาพของพื้นที่ ความหนาของดินที่ตกตะกอน และระดับน้ำในพรุ พื้นที่ที่เป็นขอบป่าพรุจะมีต้นไม้ขึ้นหนาทึบ

ชายป่าพรุมี หวายน้ำ, กะพ้อ และลุมพี

หลากหลายชนิด เช่น ต้นลุมพี ต้นสาคู ต้นเสม็ด ต้นกันเกรา ต้นย่านลิเภา ต้นหว้าหิน ต้นช้างไห้ หวาย สะเดาน้ำ ต้นหยงป่า กาบอ้อย ต้นพร้าว ชมพู่ป่า ต้นหว้าต่างๆ ต้นเงาะป่าหรือต้นแรแค ในป่าพรุจะมีสัตว์ป่าอาศัยหลายชนิด เช่น ลิงแสม ลิงกัง หมูป่า กระจง เสือปลา เสือดาว เสือไฟ กระรอกบิน-แก้มแดง แมวป่า ค่างดำ นกต่างๆ เช่น นกกางเขนหางดง นกจับแมลงสีฟ้า นกตะกรุม นกกระเต็นน้อย นกขุนแผนหัวดำ นกเงือกดำ นกเปล้าใหญ่ เต่าดำ เต่าใบไม้ เต่าหวาย และงูต่างๆ

แต่ก่อนป่าพรุในประเทศไทยทั่วประเทศมีไม่ต่ำกว่า ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ อยู่กระจายตามชายฝั่งทะเลตั้งแต่ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง และชลบุรี จนถึงชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของภาคใต้ตอนล่าง ที่จังหวัดนราธิวาสมีป่าพรุมากที่สุดถึง ๒๘๓,๓๕๐ ไร่ แต่เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ มีการสำรวจป่าพรุทั่วประเทศ เหลืออยู่เพียงที่ป่าพรุมาโจะ และป่าพรุโต๊ะแดงในเขตอำเภอตากใบ สุไหงปาดี และสุไหงโกลก ที่จังหวัดนราธิวาสเท่านั้น มีเนื้อที่เพียง ๕๐,๐๐๐ ไร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ มีการ

สำรวจป่าพรุอีกครั้งหนึ่ง เหลือเพียงป่าพรุโต๊ะแดง มีพื้นที่ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ ไร่ มีการสำรวจของกรมประมงพบว่า ในป่าพรุโต๊ะแดงมีปลากว่า ๓๙ ชนิด เช่น ปลาดุกรำพัน ซึ่งเป็นปลาที่หาได้ยาก ปลาช่อน ปลาสลิด จระเข้ และตะโขง เป็นต้น

ส่วนเนื้อที่ป่าพรุแห่งอื่นหมดสภาพเป็นป่าดิบเขตร้อนชื้น กลายสภาพเป็นป่าเสม็ด หรือทุ่งหญ้ากก และไม่สามารถใช้ให้เป็นประโยชน์ทางเกษตรกรรมได้ ทั้งนี้เกิดจากคนไม่เห็นคุณค่าของป่าพรุ ตัดไม้ทำลายป่าและล่าสัตว์

ป่าพรุเป็นป่าที่มีคุณค่าแก่มวลมนุษย์ เป็นแหล่งผลิตไม้ใช้ในการก่อสร้าง และแหล่งผลิตหวายต่างๆ ที่จะนำมาใช้ผลิตเครื่องเรือนและของใช้ต่างๆ ย่านลิเภานำมาทำกระเป๋าย่านลิเภา เป็นแหล่งผลิตสมุนไพรต่างๆ เช่น อบเชย จันทนา กาพุ่ม ข่าลิง จันทน์แดง เป็นต้น และป่าพรุยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิดอีกด้วย

บัดนี้ประเทศไทยเหลือป่าพรุเพียงผืนเดียว เป็นผืนสุดท้าย คือป่าพรุโต๊ะแดง คนไทยและชาวจังหวัดนราธิวาสจะต้องช่วยกันดูแลรักษาสมบัติของชาติชิ้นนี้ไว้ และด้วยพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองขึ้น แบ่งเขตป่าพรุโต๊ะแดงเป็น ๓ เขต คือ เขตป่าสงวน เป็นเขตป่าที่สมบูรณ์ ไม่ถูกทำลาย จะต้องรักษาไว้ เขตที่สองเป็นเขตอนุรักษ์ เป็นเขตป่าพรุที่เสื่อมโทรมแต่ต้องพัฒนาให้เป็นป่าที่สมบูรณ์ ส่วนเขตสุดท้ายความสมบูรณ์ของป่ามีเหลือน้อยมาก ไม่สามารถฟื้นฟูหรือปรับสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ได้ จึงนำมาพัฒนาให้เป็นพื้นที่ทำกินของราษฎร การพัฒนาตามพระราชดำริให้ทำอย่างถูกวิธี มิฉะนั้นจะเกิดความสูญเสีย หรือความสมดุลทางธรรมชาติ เช่น ถ้าระบบน้ำออกจากพรุจะทำให้เกิดไฟป่าได้ หรือเวลาเกิดพายุ ต้นไม้ที่หยั่งรากไม่ลึกจะโค่นล้มจำนวนมาก และจะต้องให้ความรู้แก่ชาวบ้านไม่ให้เข้าไปตัดไม้ทำลายป่า และให้เห็นความสำคัญของป่าพรุ ขณะนี้กรมป่าไม้ได้ประกาศป่าพรุโต๊ะแดงเป็นเขตป่าสงวนและรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ขอพระราชทาน

แสดงรากอากาศของไม้ชนิดต่าง ๆ พรุป่าหวาย

กราบบังคมทูลขอใช้ชื่อเขตป่าสงวนแห่งนี้ว่า "เขตรักษาพันธุ์ป่าเฉลิมพระ-เกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี" เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ในวาระที่พระองค์ มีพระชนมายุครบ ๓๕ พรรษา

ป่าพรุโต๊ะแดงเป็นป่าที่มีชีวิตและมีวิญญาณ จะมีเสียงสัตว์ป่าร้องประดุจเสียงดนตรีแห่งพงไพร ขับกล่อมเป็นท่วงทำนองที่ไพเราะ ป่าพรุโต๊ะแดงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาให้แก่แม่น้ำลำคลองที่เชื่อมกับพรุ เมื่อฤดูน้ำหลากปลาต่างๆ ในพรุซึ่งออกลูกออกหลานในฤดูฝนจะกระจายไปยังแหล่งน้ำ พืชพันธุ์ไม้ในป่าพรุโต๊ะแดง ไม่ว่าจะเป็นย่านลิเภาและหวายนานาชนิดชาวบ้านจะเก็บไปทำเครื่องใช้และกระเป๋าต่างๆ ล้วนแต่เป็นพืชเศรษฐกิจที่เลี้ยงชาวบ้านทั้งสิ้น เราชาวไทยจะต้องช่วยกันรักษาป่าพรุโต๊ะแดง ซึ่งเป็นป่าพรุผืนสุดท้ายของเราไว้เป็นสมบัติของชาติ ชาวจังหวัดนราธิวาสจะต้องช่วยกันดูแลและสืบสานพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อย่าได้ทำลายตัดไม้ ล่าสัตว์จนหมดป่า และรักษาไว้อย่าให้ใครทำลายและจับจองที่ดินในเขตป่าสงวนเป็นของตนเอง

คำศัพท์
ในเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน พลายงามทูลขอโทษขุนแผน

คำศัพท์	**ความหมาย**
กรมนอกใน	ทั้งนอกและในกรม
กลางหน	กลางทาง
เกษมสันต์	ชื่นชมยินดี
คมสัน	มีหน้าตาท่าทางเข้าที น่าดู
คำให้การ	เรื่องราวที่เป็นมา
โคตรปราณ	ถวายชีวิตทั้งตระกูล
เจ้ากรมยมราช	ตำแหน่งหัวหน้ากรมในราชการทหาร
ฉัดฉาน	พูดห้าวหาญและชัดถ้อยชัดคำ เสียงดังชัดเจน
ช้างเครื่อง	ช้างที่ประดับเครื่องทรงสำหรับออกศึก
ดอกล่อ	ดอกไม้ที่ใช้หลอกล่อ
ทารกรรม	การกระทำที่ทำให้ได้รับความทุกข์
นรบาล	พระราชา ในที่นี้หมายถึง ผู้คุม
นายเวร	นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร มีหน้าที่เป็นเลขานุการของผู้มีตำแหน่งสูงกว่าตน
บาญชี	สมุดจดรายการต่างๆ ไว้เป็นหลักฐาน
ปรอ	พนอ ปรนเปรอ
ประจญประจัญบาน	สู้รบอย่างตะลุมบอน
ประแดง	คนนำข่าวสาร คนเดินหมาย
ประภาษ	ตรัส บอก พูด
ปลงอารมณ์	ปล่อยจิตใจไปตามสภาพ ทำจิตให้ว่าง
พระยายม	หัวหน้ากรมในราชการทหาร
พัศดี	ผู้บังคับการเรือนจำ ผู้ปกครองนักโทษ

คำศัพท์	**ความหมาย**
ไพร่ราบ	ทหารเดินเท้า
ไม่มีใครหักได้	ไม่มีใครสู้ฝีมือได้
เลกทาส	ชายฉกรรจ์ที่เป็นทาส
วัวต่าง	วัวบรรทุกสิ่งของ
แว่นไว	ว่องไว คล่องแคล่ว
สมเด็จนเรนทร์สูร	พระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นใหญ่
สำเหนียก	ฟัง ได้ยิน
สีหนาท	พระราชดำรัสอันเป็นที่น่าเกรงขามของคนทั้งปวง
หมู่หุ้มแพร	ตำแหน่งยศมหาดเล็ก รองจ่าลงมา
เห็นเครื่องจะยับกลับลงมา	แพ้ย่อยยับกลับมา
เหล่าปราณ	เชื้อสาย
ให้บังอกบังใจ	คิดไม่ออกเหมือนมีอะไรมาบัง
ให้หมายไป	ส่งหนังสือเรียกตัว
ออเจ้า	คำที่ใช้แทนชื่อผู้ที่พูดด้วย
อาจอุก –	กล้าทำความผิดโดยไม่เกรงกลัว บังอาจล่วงละเมิด

บทอ่านนอกเวลา

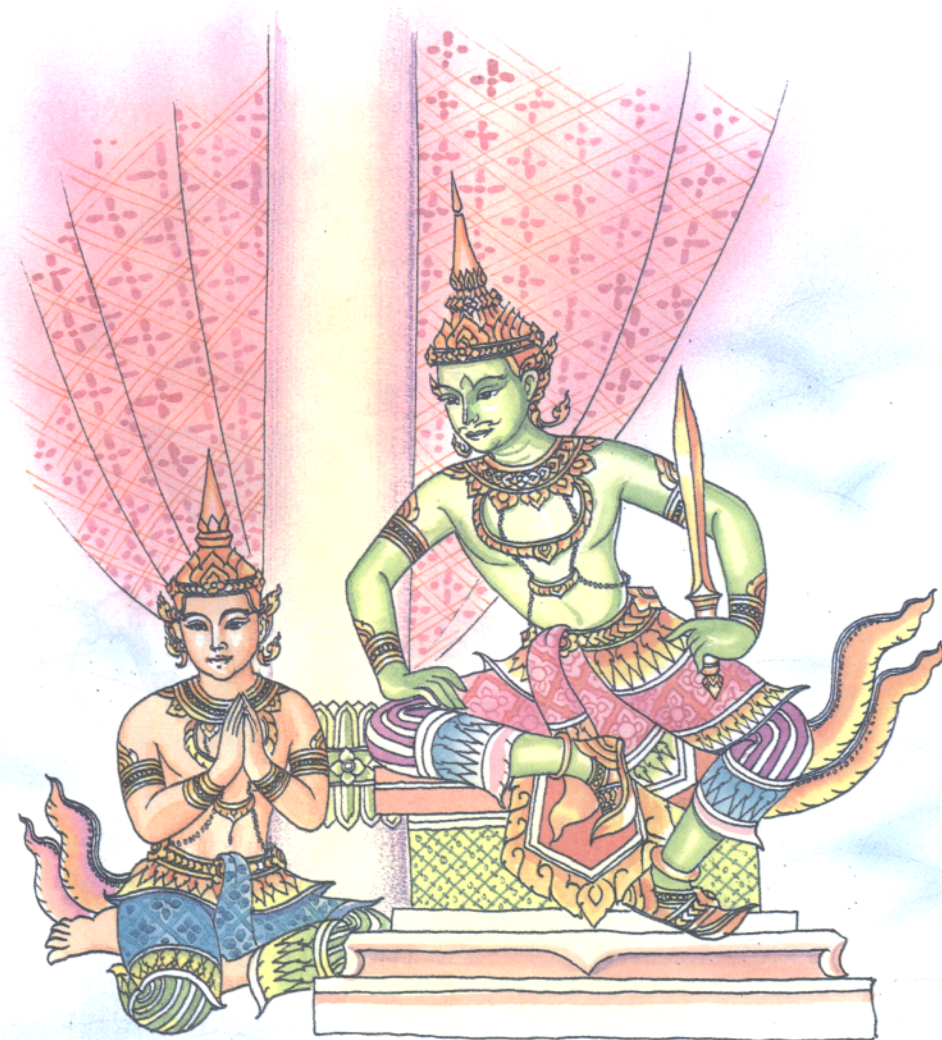
ยักษ์สองกรกับวรวิก

บทละครเรื่อง ยักษ์สองกรกับวรวิก เป็นบทละครที่ใช้เล่นเบิกโรง ก่อนจะมีการแสดงละครหรือโขน จะมีการแสดงละครสั้นๆ เรียกว่า ละครเบิกโรง เป็นบทพระนิพนธ์ในกรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพ พระองค์ทรงนิพนธ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๗๑

มาจะกล่าวบทไป	ถึงสองกรวรวิกยักษา
พี่น้องสำแดงแผลงศักดา	เหาะมาแต่ริมหิมพานต์
ถึงป่าใหญ่ไม้รังบังร่ม	เนินพนมแนวน้ำลำละหาน
เห็นสัตว์ลิงวิ่งเผ่นโผนทะยาน	ขุนมารยินดีปรีดา
เงื้อกระบองลองแรงแกว่งกวัด	ไล่สกัดโคกระทิงมหิงสา
ฉุดช้างง้างงวงหักงา	ฟันฟาดพิฆาตฆ่ามฤคี

จับตัววัวควายได้หลายสิบ กินดิบอิ่มท้องสองยักษี
มาธารน้ำชำระอินทรีย์ พูดจาพาทีกันไปมา
เมื่อนั้น อสูรสองกรเชษฐา
ว่าแก่วรวิกอนุชา พี่คิดแค้นเทวาไม่วายวัน
กลิ้งศิลาโตถนัดให้พลัดตก ทับอกบิดาเราอาสัญ
ป่านี้เป็นที่ชอบกลครัน มาช่วยกันตั้งกิจพิธี
ให้อากาศร้อนเริงเป็นเพลิงกรด ทั่วทศทวาราศี
ถึงพรหมินทร์อินทราที่กล้าดี ครั้งนี้ให้ฉิบหายวายปราณ

เมื่อนั้น
ดีใจไม่ขัดทัดทาน
แล้วยักษีพี่น้องสองตน
ต่างขึ้นนั่งเหนือแท่นแผ่นศิลา
เดชะพระเวทวิเศษขลัง
เทพไทในสวรรค์ชั้นบน
มาจะกล่าวบทไป
สถิตเหนือแท่นแก้วสุรกานต์
จึงแลเล็งเพ่งทิพย์นัยน์เนตร
เห็นยักษีพี่น้องสองตน

วรวิกวงศากล้าหาญ
จะทำการแก้แค้นแทนบิดา
เข้าใต้ต้นรังใหญ่ใบหนา
หลับเนตรภาวนามหามนต์
ร้อนดังเปลวไฟไหม้เวหน
ร้อนรนวิ่งออกนอกวิมาน
ถึงองค์เจ้าไตรตรึงษ์สถาน
ให้ร้อนร่านฤทัยดังไฟลน
ทั่วประเทศทุกตำแหน่งแห่งหน
ร่ายมนต์มีฤทธิ์ตั้งพิธี

หวังจะให้ไฟกาลผลาญเผา เทพเจ้าเมืองฟ้าทุกราศี
จะคิดการแก้ไขอสุรี ให้เสียกิจพิธีทั้งสองรา
จึงเอาดาวมานิมิตด้วยฤทธี เป็นอัปสรสาวศรีเสน่หา
ลอยลิ่วปลิวลมพัดพา เลื่อนล่องฟ่องฟ้าลงไป
เลื่อนลอยมากลางอากาศ โอภาสงามแข่งแขไข
เหาะอ่อนร่อนราคลาไคล อรไทลงยังปัฐพิน
เข้าตรงท่ามกลางหว่างพี่น้อง เห็นสองกุมภัณฑ์ไม่ผันผิน
ทำเป็นกระแอมไอให้ได้ยิน จะลวงล้างอสุรินทร์ให้มรณา
เมื่อนั้น พี่น้องสองอสูรยักษา
แว่วหวาดประหลาดเหลือลืมตา เหลือบมาเห็นนางรูปร่างงาม
อสุรินทร์สิ้นสติตะลึงหลง ดูรูปทรงสีเหลืองเรืองอร่าม
ให้คิดรักร้อนใจดังไฟลาม ลาภตามมาลอยลอยไม่ปล่อยไป
เข้าชิงกันเกี้ยวนางพลางสัพยอก หยิกหยอกยิ้มพยักด้วยรักใคร่
พี่ยุดฉุดฉวยชายสไบ น้องไขว่คว้าขยับจับมือ

จนวิวาททุ่มเถียงกันเสียงดัง ต่างขัดใจไม่ฟังกำลังดื้อ
ทั้งสองข้างข้อแข็งเข้าแย่งยื้อ อึงอื้อเอะอะไม่ละกัน
เมื่อนั้น อสูรสองกรพูดผ่อนผัน
เจ้าเป็นน้องของเรายังเยาว์ครัน จะมีเมียก่อนนั้นดูน่าชัง
จงยอมยกให้พี่เสียดีกว่า อนุชาค่อยมีเมื่อทีหลัง
อย่าเฉียวฉุนหุนหันดันทุรัง จงฟังพี่ยาว่าโดยดี
เมื่อนั้น วรวิกไม่วางนางโฉมศรี
จึงว่าเราก็เข้านั่งตั้งพิธี นางนี้จึงกำเนิดเกิดมา
พี่เป็นผู้ใหญ่จงให้น้อง อย่าขัดข้องเคืองคิดริษยา
แม้นมิวางนางนี้พี่ยา กับข้าคงได้ขัดใจกัน

เมื่อนั้น อสูรสองกรแข็งขัน
ยิ่งพิโรธโกรธเกรี้ยวเคี้ยวฟัน ว่ากันโดยดีก็มิฟัง
ท้าทายหมายจะสู้กับกูได้ ไว้ไยไอ้โยโสโอหัง
เงื้อง่าอาวุธไม่หยุดยั้ง เสียงตึงตังตีน้องก้องไป
เมื่อนั้น วรวิกไม่พรั่นหวั่นไหว
กลอกกลับรับรองว่องไว ชิงชัยชิงนางไม่วางกัน
อสูรพี่น้องป้องปัด หันเหียนเปลี่ยนผลัดผัดผัน
ถ้อยทีมีฤทธิ์รบติดพัน เข้าประจัญโจมจับรับรอง
ต่างพิโรธโกรธเกรี้ยวเคี่ยวขับ กลอกกลับจับกันเคล่าคล่อง
ต่างคนต่างตีทั้งพี่น้อง ถูกกระบองพร้อมกันบรรลัย

เมื่อนั้น อมรินทร์เห็นยักษ์ตักษัย
คิดสงสารรากษสสลดใจ มาบรรลัยเพราะชิงผู้หญิงกัน
จำจะไปชุบช่วยด้วยเมตตา อย่าให้สองอสุราอาสัญ
แล้วทรงเครื่องประดับกายพรายพรรณ ถือพระขรรค์คลาดคล้อยลอยลงมา
ครั้นถึงจึงลงตรงเนินทราย ที่ยักษ์ฆ่ากันตายริมชายป่า
แล้วเสกน้ำมันดิบทิพย์ทา ทั้งสองอสุรารอดชีวี
เมื่อนั้น พี่น้องอสูรยักษี
ต่างฟื้นคืนได้สมประดี ลุกขึ้นปัดผงคลีตะลีตะลาน
แล้วเหลือบเห็นหัสนัยน์สถิตนั่ง บนบัลลังก์ศิลาใหญ่ไพศาล
พิเคราะห์ดูรู้จักว่ามัฆวาน ต่างบังคมก้มกรานเกรงฤทธิ์
แล้วว่าข้าฆ่าฟันกันบรรลัย เพราะหลงใหลลืมตนเป็นคนผิด
เหตุไฉนไยจึงรอดชีวิต ข้ายังคิดคลางแคลงไม่แจ้งใจ

ซึ่งพระองค์ลงมาพนาลี ธุระมีร้อนเย็นเป็นไฉน
นางนี้ที่ตำแหน่งอยู่แห่งใด จงโปรดให้แจ้งจิตในกิจจา
　　เมื่อนั้น องค์ท้าวสหัสนัยน์ไตรตรึงสา
จึงว่าท่านใจบาปหยาบช้า ทุจริตริษยาอาธรรม์
มาตั้งกิจพิธีทำการใหญ่ ให้ร้อนไปถึงจนบนสวรรค์
เพราะบาปแก่พี่น้องสองกุมภัณฑ์ จึงรบราฆ่าฟันกันบรรลัย
เราเมตตามาชุบชีวิตท่าน เป็นบุญขุนมารเหมือนเกิดใหม่
นางสวรรค์นั้นจะมาพากลับไป อย่าถามไถ่ถึงเขาไม่เข้าการ
ทีนี้รู้สึกสำนึกตัว อย่าทำชั่วหยาบช้ากล้าหาญ
จงพากันกลับไปให้สำราญ เราจะคืนสถานวิมานบน
แล้วชวนสาวสุรางค์นางนิมิต สำแดงฤทธิ์เหาะไปในเวหน
ฝ่ายอสูรพี่น้องสองตน ก็พากันจรดลโดยเมฆา

ว่องไว รักชาติ

เรื่อง **ว่องไว** และเรื่อง **รักชาติ** คัดมาจากหนังสือธรรมจริยา ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เป็นเรื่องที่ให้ข้อคิดหลายประการ นักเรียนควรศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาซึ่งจะช่วยในการเขียนของนักเรียน และช่วยให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิตของตนเองและหน้าที่ที่มีต่อส่วนรวม

ว่องไว

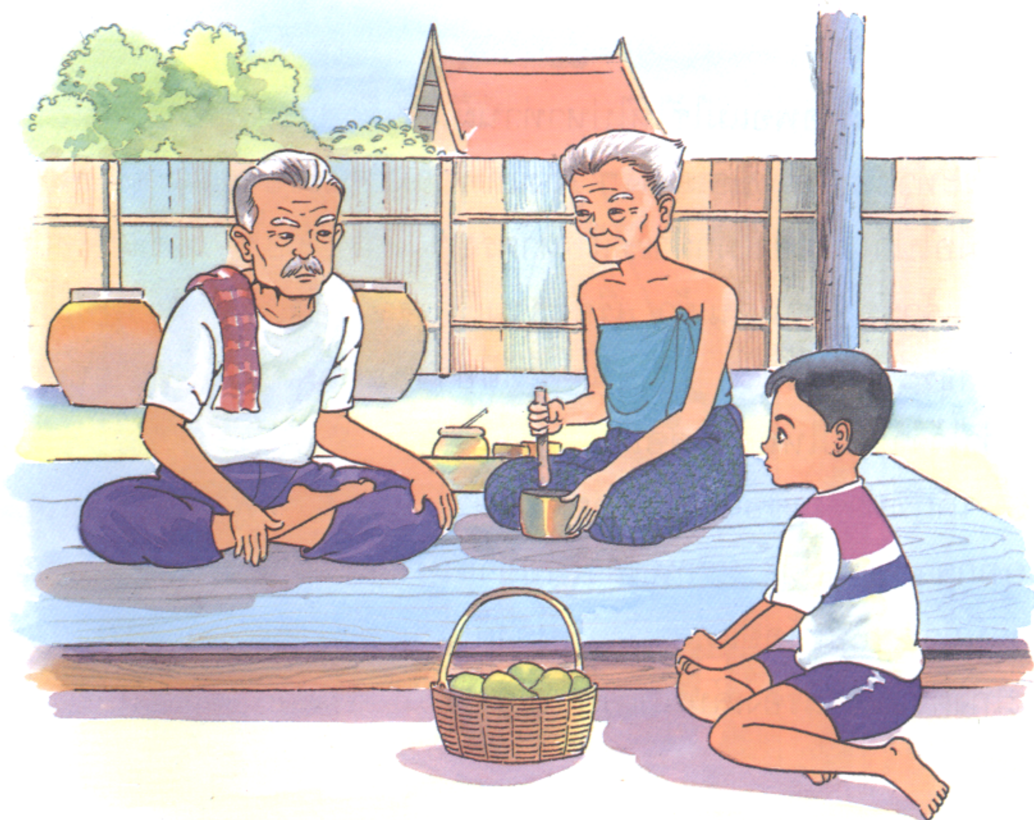
เด็กบางคนเมื่อเวลานั่งทำอะไร หรือเล่นอะไรอยู่ ผู้ใหญ่ร้องเรียก ก็ไม่อยากจะลุกขึ้นไปหา กว่าจะลุกขึ้นไปได้ก็ทำอิดๆ เอื้อนๆ ดูเหมือนจะเสียดายที่นั่งเต็มที เด็กที่ทำเช่นนี้ ผู้ใหญ่มักเปรียบว่า "นั่งตีตะปู"

บางคนเมื่อผู้ใหญ่พูดด้วยก็ทำนิ่งเฉย ไม่อยากขาน ไม่อยากพูด เมื่อถูกซักหนักเข้าเสียไม่ได้ก็เม้มริมฝีปาก ตอบกระอ้อมกระแอ้มอยู่ในคอ จนฟังไม่ได้ความว่าอะไร ดังเราเคยได้ยินเขาว่ากันบ่อยๆ ว่า "อ้าปากไม่ขึ้น กลัวดอกพิกุลจะร่วง" ฉะนั้น

บางคนเมื่อพ่อแม่ใช้ให้ไปหาท่านผู้ใหญ่ด้วยกิจธุระต่างๆ ก็มักไม่เต็มใจไป กระทำกิริยาบิดเบือนต่างๆ ถึงแก่พ่อแม่ต้องใช้อำนาจ ข่มขืนให้ไปจึงไปก็มี เมื่อไปถึงแล้วยังไม่กล้าเข้าไปหาตรงๆ ทำรีๆ รอๆ แอบแฝงอยู่ข้างนอก จนท่านเจ้าของบ้านเห็นเข้า เรียกถามเรื่องราว จึงได้ความว่าพ่อแม่ใช้มาหาด้วยกิจธุระอย่างนั้นๆ เด็กชนิดนี้ได้ชื่อว่าเป็นเด็กขลาด ตรงกับคำที่ผู้ใหญ่ท่านว่าไว้ว่า "ไปไหนก็ยืดคอไม่ออก"

เด็กที่ทำซึมเซื่องเงื่องหงอยต่อหน้าผู้ใหญ่ก็ดี ที่พูดกับผู้ใหญ่เสียงไม่ใคร่จะออกจากปากก็ดี หรือที่กลัวไม่อยากไปหาท่านผู้ใหญ่และผู้มียศก็ดี เด็กเหล่านี้ถ้าปล่อยให้อยู่แต่ลำพังลับหลังผู้ใหญ่แล้ว ขี้คร้านวิ่งกระโดดโลดเต้นและโก่งคอตะโกนร้องเล่นกับเพื่อนเสียงขรมไปเสียอีก ดูผิดกันเป็นคนละคนทีเดียว

เด็กที่ต่อหน้าผู้ใหญ่แล้วทำเป็นซึมเซื่อง ครั้นลับหลังผู้ใหญ่แล้วกระโดดโลดเต้น ลุกลนเช่นนี้ แม้จะแบ่งออกผสมกันส่วนละครึ่งได้ก็จะดีทีเดียว คือแยกเอาความซึมเซื่องที่ทำต่อหน้าผู้ใหญ่ครึ่งหนึ่ง กับความลุกลนที่ทำลับหลังผู้ใหญ่อีกครึ่งหนึ่ง ผสมกันเข้าให้เป็นส่วนเดียวกัน นับว่าเป็นปานกลาง ไม่ซึมเซื่องเกินไป ก็จะเป็นเด็กว่องไว กำลังเหมาะแก่ความต้องการทีเดียว

ทำไมเด็กเมื่อพูดกับผู้ใหญ่ หรือเดินมาหาผู้ใหญ่ หรือทำอะไรต่อหน้าผู้ใหญ่จึงมักซึมเซื่องเงื่องหงอย ดูเหมือนกลัวผู้ใหญ่จะกินเนื้อ ครั้นไปลับหลังแล้วสิ กลับมีเสียงเท่าฟ้า หน้าเท่ากลอง นี่เป็นเพราะเหตุอะไร ทำไมเมื่อผู้ใหญ่ร้องเรียกจะเดินเข้าไปหาเฉยๆ ถ้าผู้ใหญ่ทักถาม ก็ตอบไปตามเรื่องไม่ได้หรือ ถึงจะรู้จักหรือไม่รู้จักก็ดี ท่านคงไม่กินเนื้อเราเป็นแน่

เด็กที่พบพูดจากับผู้ใหญ่ พูดได้ชัดถ้อยชัดคำ และผู้ใหญ่ร้องเรียกก็เดินอกตั้งเข้าไปหา โดยไม่มีความสะทกสะท้านหวาดเสียวอย่างหนึ่งอย่างใด ถึงอยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่ก็ดี หรือลับหลังผู้ใหญ่ก็ดี เคยทำอย่างไรก็ทำอย่างนั้น เด็กชนิดนี้ได้ชื่อว่าเป็นเด็ก**ว่องไว**

แต่เด็กที่เล่นอะไรเฮฮา และกระโดดเหยงๆ อยู่กลางลานนั้น ท่านไม่เรียกว่าว่องไว ท่านเรียกว่าเด็กซนหรือเด็กลุกลน เด็กชนิดนี้ต้องเอาความลุกลนที่ทำลับหลังผู้ใหญ่ผสมคละเข้ากับความซึมเซื่องเงื่องหงอยที่ทำต่อหน้าผู้ใหญ่ จึงจะค่อยว่องไวขึ้นได้บ้าง

รักชาติ

เด็กคนหนึ่งชื่อ รักพวกพ้อง มีคนพอใจล้อเลียนมาก เพราะรูปร่างน่าเอ็นดู เวลาโกรธก็ดูท่วงทีน่ารัก ชั้นแต่เวลาล้อให้ร้องไห้ ก็ดูหน้าตาน่ารักเหมือนกัน

ล้ออะไรก็ไม่โกรธเท่าล้อเรื่องบ้าน และล้อเป็นข้อติเตียนให้เป็นความเสียหายต่างๆ จนมีคนชอบคอยยั่วเย้าเป็นอันมาก เพื่อนบ้านพอใจพากันล้อจนถึงร้องไห้โฮๆ ก็มี เขาก็ไม่ได้ทำอะไรให้เจ็บปวด เป็นแต่พูดให้ขัดใจเท่านั้น ที่พูดก็มิใช่พูดเป็นดุดัน เขาพูดอย่างล้อและหัวเราะเยาะ เถียงไม่ขึ้นจนโกรธมากก็ต้องร้องไห้ไปเอง

มีผู้เคยล้อว่าบ้านที่อยู่นั้นไม่ดี เป็นบ้านไม่สวย เป็นบ้านเลว คนที่อยู่ในบ้านก็เป็นคนไม่ดี มีแต่คนเลวๆ อยู่ทั้งสิ้น โรงเรียนที่ไปเรียนก็เป็นโรงเรียนไม่ดี ครูที่สอนก็ไม่ดี โรงเรียนก็ไม่สวย ไม่สะอาด เพื่อนนักเรียนด้วยกันก็ล้วนแต่เป็นเด็กเลวๆ ทั้งนั้น เด็กชายรักพวกพ้องโกรธ และเถียงคอเป็นเอ็นทีเดียว

ใครว่าบ้านเรือนไม่ดีเป็นไม่ได้ โกรธมากนัก ใครจะนินทาพี่น้องก็ไม่ได้ คอยเจ็บร้อนแทนและเถียงแทน ใครจะว่าโรงเรียนที่ไปเรียนอยู่นั้นไม่ดีก็ไม่ได้ คอยออกรับ เพื่อนนักเรียนด้วยกันก็ไม่ชอบให้มีผู้อื่นติเตียน ถ้าใครมานินทาเป็นความไม่จริงให้เข้าหู ก็โกรธเท่ากับเขานินทาตนเองเหมือนกัน

เด็กชายรักพวกพ้องคนนี้ เมื่อเวลาอยู่โรงเรียนมีเพื่อนนักเรียนรักทุกคน เพราะถ้าใครเขาว่าก็คอยเถียงแทนอยู่ ถึงบิดามารดาและญาติพี่น้องก็รักมากเหมือนกัน เพราะเห็นว่าเป็นเด็กดี ไม่ยอมให้ใครลบหลู่บิดามารดาญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงได้ เมื่อโตขึ้นเด็กชายรักพวกพ้องคงจะเป็นคนรักชาติ และรักบ้านเมืองมาก

คำว่ารักพวกพ้อง หรือรักชาติ รักบ้านเมืองนี้ แปลว่าอะไร บางทีเด็กบางคนจะยังไม่เข้าใจ แต่เด็กทุกคนย่อมรู้สึกรักพวกพ้อง รักชาติ และรักบ้านเมืองอยู่ในใจทั้งสิ้น โดยที่ไม่ได้ยินเสียงใครพูด จึงทำให้ไม่ได้นึกถึงและไม่เข้าใจว่าคำว่า รักชาติ แปลว่าอะไรแน่

เมื่อใครมาแกล้งว่าบ้านของเราไม่ดี ทำไมเราจึงโกรธ ก็เพราะเหตุว่าบ้านของเราเป็นที่ที่เราอยู่ และที่ที่เราเกิดมา เราไม่อยากให้ใครมาติเตียนว่ากล่าวอันเป็นความไม่จริงให้เป็นความเสียหาย เมื่อใครแกล้งว่าพี่น้องของเราชั่ว ทำไมเราจึงโกรธ ก็เพราะเหตุว่าพี่น้องเป็นที่รักของเรา ถ้าใครใส่ความว่า

พี่น้องเราชั่ว ก็เหมือนหนึ่งว่ากระทบมาถึงตัวเรา ว่าเป็นพี่น้องของคนที่ชั่วเหมือนกัน

ใครแกล้งประจานว่าโรงเรียนของเราไม่ดี ทำไมเราจึงโกรธ ก็เพราะว่าเราเรียนอยู่ในโรงเรียนนั้น และขึ้นชื่อว่าเป็นนักเรียนของโรงเรียนนั้นด้วย จำเป็นต้องรักมากกว่าโรงเรียนอื่นๆ ถ้าใครแกล้งใส่ความว่าโรงเรียนไม่ดี ก็เท่ากับกระทบว่าตัวเราเป็นนักเรียนของโรงเรียนที่เลวเหมือนกัน เราต้องเป็นที่ไม่พอใจอยู่เอง

ใครแกล้งว่าเพื่อนนักเรียนของเราเป็นคนไม่ดี ทำไมเราจึงโกรธ ก็เพราะเหตุว่าเพื่อนนักเรียนเป็นคนที่อยู่โรงเรียนเดียวกัน ว่าเพื่อนก็เหมือนว่ากระทบถึงตัวเรา และเหมือนว่าติเตียนโรงเรียนเราว่ามีเด็กนักเรียนไม่ดี จะไม่ให้เราโกรธและเถียงแทนตามความที่เป็นจริงอย่างไรได้ ถึงแม้ว่าคำที่เขาว่านั้นจะเป็นความจริงก็ดี เขาก็ไม่ควรจะว่าอย่างแกล้งติเตียนให้เป็นความขายหน้า ควรจะพูดบอกอย่างตักเตือนโดยดี เราจะได้นำไปตักเตือนพี่น้องหรือเพื่อนนักเรียนของเราให้ดีขึ้น

นอกจากบ้านเรือนและโรงเรียนซึ่งเป็นที่เล็กน้อยนี้ ยังมีที่ใหญ่ๆ ที่เรามีความรักมากกว่าบ้านเรือนและโรงเรียนอีก คือบ้านเมืองของเราที่เรียกว่า **“เมืองไทย”** หรือ **“ประเทศสยาม”** จงจำไว้ว่า **“เมืองไทย”** อย่าลืม เพราะเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของเรา เราต้องรักให้มากๆ ต้องรักมากกว่าบ้านที่เราอยู่และต้องรักมากกว่าโรงเรียนที่เราเรียน

นอกจากญาติพี่น้องและเพื่อนซึ่งเป็นแต่คนเล็กน้อย ยังมีผู้อื่นที่เรารักมากกว่านี้ขึ้นไปอีก คือ**พระเจ้าแผ่นดิน**ของเรา และ**คนไทย**เราด้วยกัน หรือเรียกว่า**ชาติของเรา** เพราะเราเกิดมาเป็นไทยด้วยกัน เป็นพวกเดียวกัน เป็น**ชาติ**เดียวกัน **พูดภาษา**เดียวกัน จะไม่ให้เรารักกัน และช่วยเหลือกัน มากกว่าที่เรารักชาติอื่นๆ ที่เป็นคนต่างชาติต่างภาษาอย่างไรได้

ถ้าใครจะเอาความไม่จริงมาแกล้งติเตียนว่า เมืองไทยเป็นเมืองไม่ดีเช่นนั้นๆ หรือพระเจ้าแผ่นดินของเราไม่ดีอย่างนั้นๆ ให้เราได้ยินต่อหน้า

เราจะนิ่งฟังไม่ได้เป็นอันขาด เพราะมันแทงปลาบเข้าไปในหัวอกหัวใจ ราวกับใครเอามีดมีคมมาแทง มันให้รู้สึกเจ็บใจแค้นใจ และแสบร้อนใจเป็นอย่างยิ่ง

บ้านเมืองของไทยไทยก็รัก บ้านเมืองของญี่ปุ่นญี่ปุ่นก็รัก บ้านเมืองของจีนจีนก็รัก บ้านเมืองของฝรั่งฝรั่งก็รัก พระเจ้าแผ่นดินของใคร และชาติของใคร ใครก็รัก เพราะฉะนั้นพระเจ้าแผ่นดินของเราและชาติของเรา เราก็ต้องรักให้มากๆ เหมือนกัน

แม้ถึงตัวเราเอง เราก็ยังไม่รักเท่าชาติและบ้านเมืองของเรา ไม่เช่นนั้นคนบางคนเขาจะไปรบเอาชีวิตเข้าฝ้าอาวุธศัตรูคือข้าศึก เพื่อจะกู้บ้านเมืองของเขาทำไม ก็เพราะเหตุอย่างเดียวคือ เขารักชาติและบ้านเมืองมากกว่ารักชีวิตของเขา ถึงชีวิตของเขาจะเป็นอันตรายเขาก็ไม่เสียดาย ขอแต่ให้บ้านเมืองของเขามีชัยชนะแก่ข้าศึกเท่านั้น

เด็กๆ ต้องเรียนรักบ้านเมือง ญาติพี่น้อง รักโรงเรียน และรักเพื่อนร่วมโรงเรียนเดียวกัน แล้วโตขึ้นความรักอันนี้จึงจะกล้าแข็งขึ้น และจะทำให้เป็นคนรักชาติ รักบ้านเมืองของเรามาก คนที่ไม่รักบ้าน ไม่รักโรงเรียน ไม่รักชาติและบ้านเกิดเมืองนอนนั้นเกือบจะนับว่าเป็นคนไม่ได้ เพราะดูเหมือนไม่มีจิตใจ ไม่รู้จักคิดช่วยเหลือพวกพ้อง และชาติบ้านเมืองของตน คนเช่นนี้เราคบค้าไม่ได้

จงจำไว้ว่า **บ้านเมือง**ของเรา และ**ชาติไทย**ของเรา จะเจริญได้ก็เพราะเราทั้งหลายซึ่งเป็นคนไทย ต่างก็มีความรัก และต่างพากันคิดทะนุบำรุงให้ดีขึ้นเจริญขึ้น เมื่อใครโตขึ้นจะทำประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองในทางใดได้ ก็ต้องทำโดยเต็มกำลังและฝีมือ บ้านเมืองของไทยเราจึงจะเจริญเทียมบ้านเมืองของชาติอื่นๆ เขาได้บ้าง

อย่าลืมว่าเราเป็นคน**รักชาติ**ของเรา และ**รักพระเจ้าแผ่นดิน**ของเรามากกว่ารักตัวเราเอง และเมื่อโตขึ้นเราจะทำการงานให้เป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองและชาติของเรา ให้บ้านเมืองและชาติของเราดีเหมือนกันกับชาติอื่นๆ เขา

พระสุธน

๑. พรานบุญช่วยชีวิตท้าวชมพูจิต

เมืองปัญจาลนครเป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล ประชาชนพลเมืองในปัญจาลนครจึงมีความร่มเย็นเป็นสุข พระเจ้าอาทิตยวงศ์เป็นกษัตริย์ครองเมืองปัญจาลนคร มีมเหสีทรงพระนามว่า พระนางจันทาเทวี มีพระสิริโฉมงดงาม พระเจ้าอาทิตยวงศ์ปกครองบ้านเมืองด้วยทศพิธราชธรรม คือ เพียบพร้อมด้วยธรรมแห่งพระราชา ๑๐ ประการ มีการให้ทานบริจาคทรัพย์ มีความซื่อสัตย์ในการปกครอง เป็นต้น ประชาชนพลเมืองจึงมีความจงรักภักดีต่อพระเจ้าอาทิตยวงศ์และพระนางจันทาเทวี

ครั้งนั้นพระโพธิสัตว์ได้เสด็จจากสวรรค์ชั้นดุสิตมาปฏิสนธิในพระครรภ์ของพระนางจันทาเทวี ครั้นกำหนดถ้วนทศมาส พระนางจันทาเทวีได้ประสูติ

พระโอรส ในวันประสูติพระโอรสได้เกิดขุมทองขึ้นที่สี่มุมเมือง โหรหลวงได้ถวายคำทำนายว่า พระโอรสทรงมีบุญญาธิการ จะเป็นที่พึ่งแก่พสกนิกรชาวเมืองปัญจาลนคร พระเจ้าอาทิตยวงศ์จึงทรงตั้งพระนามของพระโอรสว่า พระสุธน

เมื่อพระสุธนเจริญวัยขึ้น มีพระรูปโฉมงดงาม เฉลียวฉลาด และได้ร่ำเรียนศิลปวิทยาเชี่ยวชาญทุกแขนง ยากที่จะหาราชกุมารในแว่นแคว้นอื่นๆ มาเทียบได้

ครั้งนั้น ยังมีพญานาคราชตนหนึ่ง มีนามว่า ท้าวชมพูจิต อาศัยอยู่ในสระใหญ่ทางทิศตะวันออกของปัญจาลนคร ท้าวชมพูจิตมีฤทธิ์อำนาจมาก เห็นว่าพระเจ้าอาทิตยวงศ์เป็นพระราชาที่ตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม คือ เพียบ-พร้อมด้วยธรรมแห่งพระราชา ๑๐ ประการ มีการให้ทานบริจาคทรัพย์ มีความซื่อสัตย์ในการปกครอง เป็นต้น ท้าวชมพูจิตจึงบันดาลให้เมืองปัญจาล-นครมีฝนตกต้องตามฤดูกาล ทำให้พืชพรรณธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ ไพร่ฟ้าประชาราษฎร์จึงอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขด้วยอำนาจแห่งธรรมที่พระเจ้าอาทิตย-วงศ์ทรงยึดมั่นในการปกครองบ้านเมือง ท้าวชมพูจิตจึงได้มาช่วยเสริมสร้างพระบารมีของพระเจ้าอาทิตยวงศ์

ยังมีนครมหาปัญจาละ ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ มีอาณาเขตติดต่อกับปัญจาล-นครทางด้านทิศตะวันตก มีพระเจ้านันทราชเป็นพระราชาครองนครมหา-ปัญจาละ เพราะเหตุว่าพระเจ้านันทราชทรงปกครองบ้านเมืองขาดทศพิธ-ราชธรรม ฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล ข้าวยากหมากแพง ไพร่ฟ้าประชาชนพากันเดือดร้อนอดอยาก ทำไร่ทำนาไม่ได้ผล บรรดาประชาราษฎร์จึงพากันอพยพเข้าสู่เมืองปัญจาลนคร เพื่อขอพึ่งพระบรมโพธิสมภารแห่งพระเจ้าอาทิตยวงศ์จนนครมหาปัญจาละแทบจะเป็นเมืองร้าง พระเจ้านันทราชจึงมีจิตริษยาพระเจ้าอาทิตยวงศ์ และมีความแค้นเคืองท้าวชมพูจิต หาว่าท้าวชมพูจิตนาคราชลำเอียง ไม่บันดาลให้ฝนฟ้าตกในเขตพระนครมหาปัญจาละ พระเจ้านันทราชจึงคิดจะฆ่าท้าวชมพูจิต แต่เนื่องด้วยท้าวชมพูจิตเป็น

พญานาคราชที่มีฤทธิ์เดชมาก จะต้องมีพราหมณ์ผู้มีมนต์วิเศษมาทำลายล้างชีวิตของท้าวชมพูจิต พระเจ้านันทราชจึงทรงปรึกษากับปุโรหิต และมีรับสั่งให้ปุโรหิตสืบเสาะหาพราหมณ์ผู้มีมนต์วิเศษ ปุโรหิตจึงเที่ยวสืบเสาะหาจนพบและพาพราหมณ์เข้าเฝ้าพระเจ้านันทราช พระเจ้านันทราชจึงบอกความประสงค์ให้พราหมณ์ทราบ หากฆ่าท้าวชมพูจิตได้จะยกมหาปัญจาละให้พราหมณ์ปกครองกึ่งหนึ่งเป็นรางวัล พราหมณ์ผู้มีมนต์วิเศษจึงรับอาสาจะไปฆ่าท้าว-ชมพูจิต

พราหมณ์รับอาสาแล้วจึงมุ่งตรงไปยังสระใหญ่ซึ่งเป็นที่อยู่แห่งพญานาค-ราชแล้วเป่ามนต์ลงในสระใหญ่ ด้วยอำนาจแห่งมนต์วิเศษ น้ำที่ใสสะอาดใน

สระก็เกิดความปั่นป่วนเป็นลูกคลื่น จากนั้นพราหมณ์ได้เข้าป่าหารากไม้เพื่อทำเชือกสำหรับจับพญานาคราช และด้วยอำนาจแห่งมนต์วิเศษ ท้าวชมพูจิตเกิดความรุ่มร้อนทนอยู่ในบาดาลใต้พิภพไม่ไหว จึงขึ้นจากสระแปลงกายเป็นพราหมณ์น้อย ท้าวชมพูจิตพญานาคราชทราบว่าบัดนี้อันตรายใกล้ตัวเข้ามาแล้ว แม้ตัวเองจะมีฤทธิ์เดช ก็หาสู้กับอำนาจเวทมนต์ได้ไม่ จึงคิดจะหาทางทำลายพิธีของพราหมณ์ผู้มีมนต์วิเศษ และจึงเดินเลาะลัดตัดเข้าป่า

ขณะนั้นมีพรานป่าผู้หนึ่งชื่อ พรานบุญ ออกป่าล่าสัตว์ ได้มาพบท้าวชมพูจิตในร่างของพราหมณ์น้อย

"ท่านเป็นชาวปัญจาลนครหรือ และท่านมีอาชีพอันใด" พราหมณ์น้อยถามพรานบุญ

"ข้าพเจ้าเป็นชาวเมืองปัญจาลนครและมีอาชีพเป็นพรานป่าล่าสัตว์" พรานบุญตอบ

"ชาวเมืองปัญจาลนครมีความสุขกันดีหรือ" พราหมณ์น้อยถาม

"ชาวเมืองนี้มีความสุขกันดี ข้าวปลาอาหารมีความอุดมสมบูรณ์ ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล เพราะด้วยอำนาจฤทธิ์เดชของท่านท้าวชมพูจิตพญา-นาคราชได้บันดาลให้บ้านเมืองอุดมสมบูรณ์" พรานบุญตอบ

"ถ้าหากมีผู้ใดผู้หนึ่งจะมาทำอันตรายแก่ท้าวชมพูจิต ท่านจะทำอย่างไร" พราหมณ์น้อยถาม

"ถ้ามีใครก็ตามมาทำร้ายท่านท้าวชมพูจิต ข้าพเจ้าจะฆ่าเขาผู้นั้นเสีย" พรานบุญตอบด้วยท่าทางขึงขัง

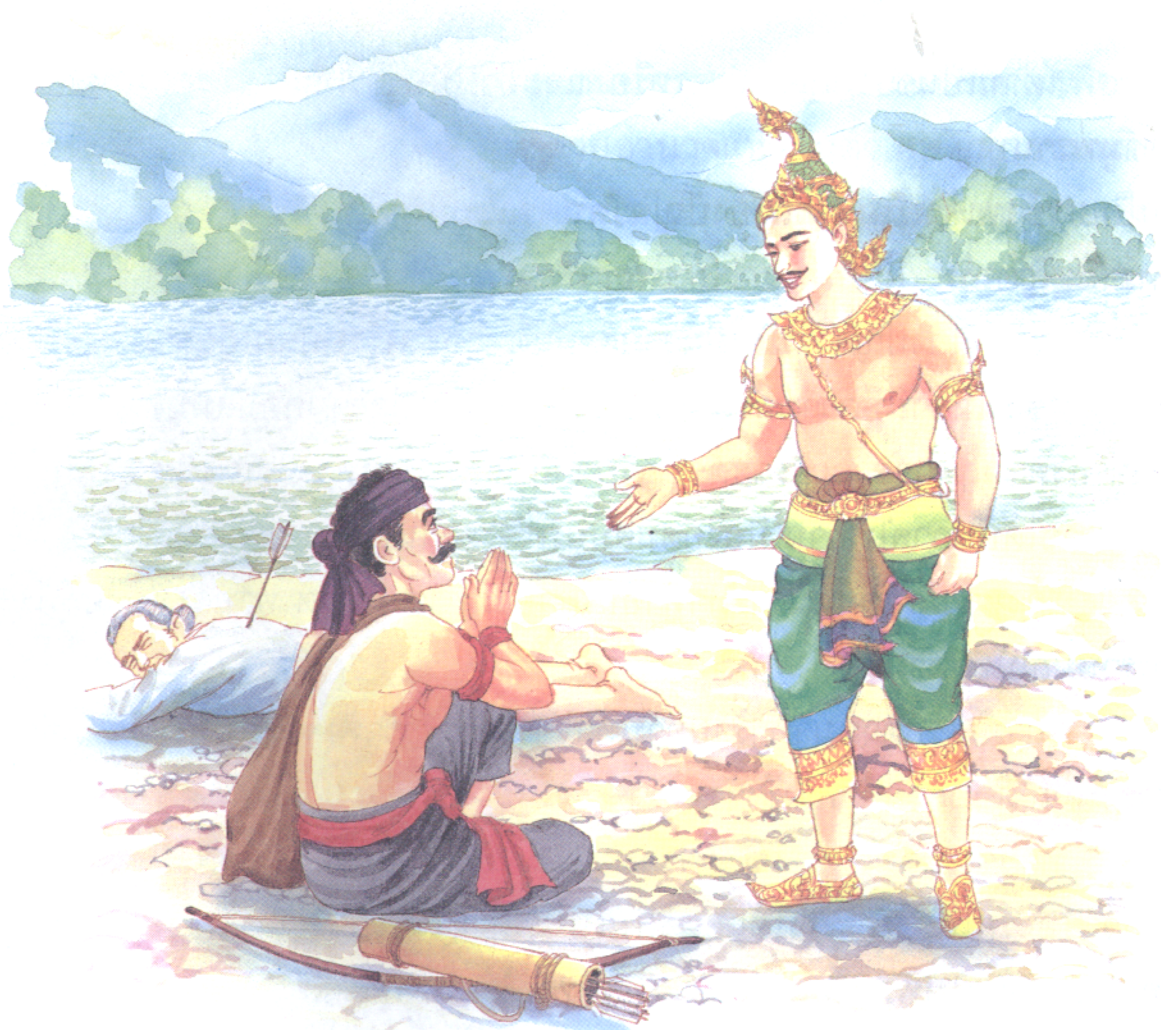
ท้าวชมพูจิตในร่างของพราหมณ์น้อยได้ฟังดังนั้นก็มีความปลื้มปีติที่ชาวเมืองรักใคร่ตน จึงได้แสดงตนเป็นพญานาคราช และได้เล่าเรื่องภัยอันใหญ่หลวงให้พรานบุญฟัง และขอให้พรานบุญช่วยเหลือตน

"ข้าพเจ้าเป็นแต่เพียงพรานป่าธรรมดาเท่านั้น ไม่มีความรู้และมนต์วิเศษอันใดจะไปสู้กับพราหมณ์ผู้มีมนต์วิเศษ ข้าพเจ้าจนปัญญาจริงๆ ที่จะช่วยเหลือท่าน" พรานบุญพูด

"ไม่เป็นไรหรอก พรานเอ๋ย เพียงแต่ท่านซุ่มซ่อนตัวในพุ่มไม้ แล้วใช้ธนูที่ท่านมีอยู่ลอบยิงพราหมณ์เฒ่าเสีย ท่านก็จะฆ่าพราหมณ์ได้ดังปรารถนา" ท้าวชมพูจิตพูดเป็นเชิงแนะนำแก่พรานบุญ

เมื่อพรานบุญรับปากท้าวชมพูจิตจะฆ่าพราหมณ์เฒ่า ท้าวชมพูจิตจึงกลับไปยังบาดาลใต้พิภพซึ่งเป็นที่อยู่แห่งตน

ฝ่ายพราหมณ์เฒ่าผู้มีเวทมนต์วิเศษ เก็บรากไม้ได้แล้ว ก็กลับมายังขอบสระใหญ่เพื่อทำพิธีจับพญานาคราชมาฆ่าเสีย พราหมณ์เฒ่าผู้มีมนต์วิเศษก็จัดแจงทำพิธีเป่ามนต์ ทันใดนั้นน้ำในสระก็เกิดปั่นป่วนเป็นลูกคลื่น เมื่อ

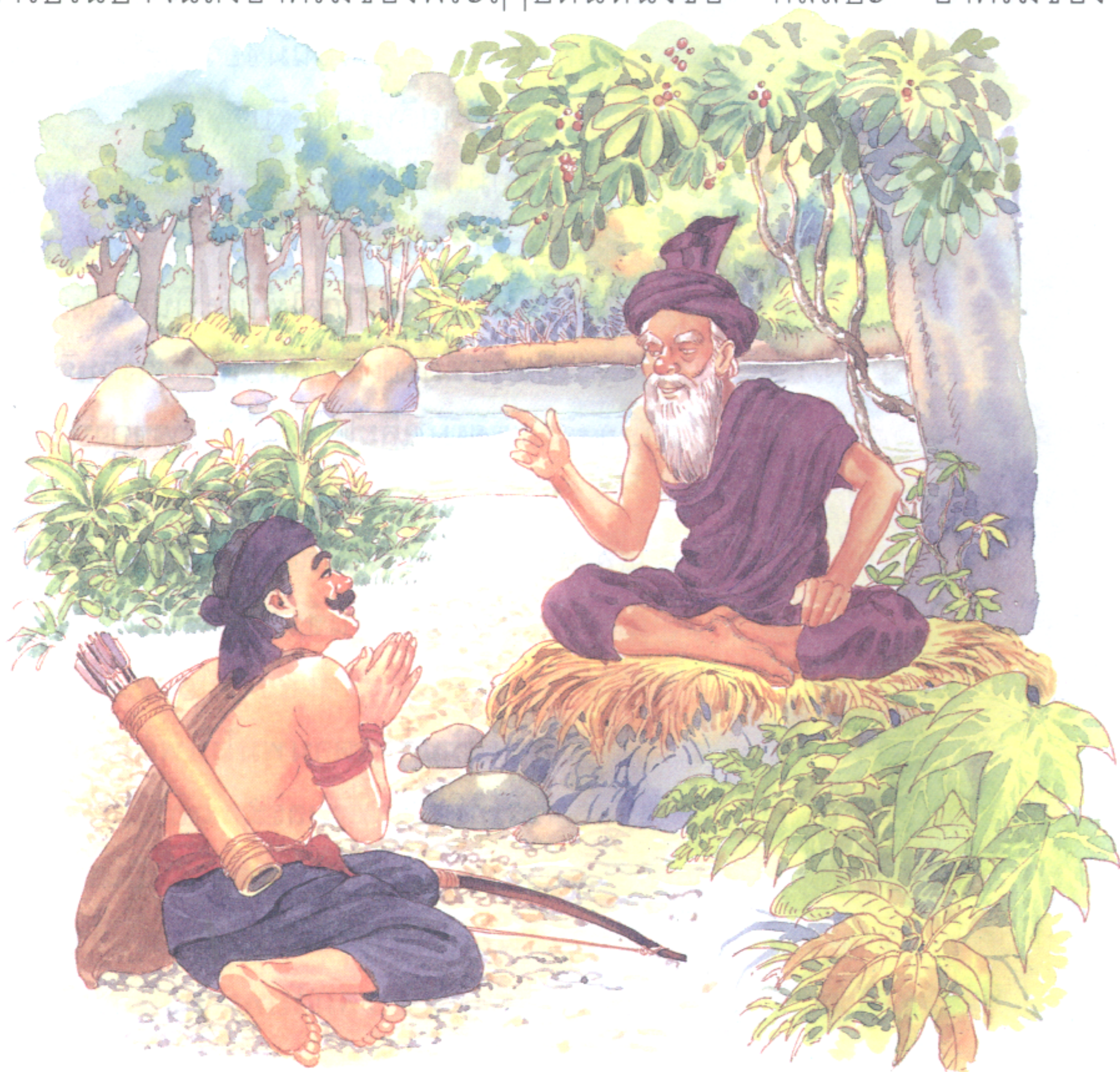
ท้าวชมพูจิตพญานาคราชต้องมนต์วิเศษเช่นนั้น ก็ให้ร้อนรนเจ็บปวดแทบขาดใจ ฝ่ายพรานบุญแอบซ่อนอยู่หลังพุ่มไม้จึงใช้ธนูยิงพราหมณ์เฒ่าสิ้นชีวิต มนต์วิเศษก็เสื่อมคลายลงทันที

ท้าวชมพูจิตพญานาคราชจึงขึ้นมาจากสระใหญ่ และขอบคุณพรานบุญที่ได้ช่วยชีวิตตนไว้ แล้วได้พาพรานบุญไปเที่ยวชมนครใต้พิภพที่มีความสวยงามด้วยเพชรนิลจินดาที่ประดับอยู่ตามพื้นและผนังถ้ำ ท้าวชมพูจิตได้มอบเพชรนิลจินดาให้แก่พรานบุญจำนวนมาก และสั่งพรานบุญว่า หากเดือดร้อนสิ่งใดหรือต้องการความช่วยเหลือแล้ว ขอให้ตั้งจิตคิดถึงตน ก็จะขึ้นมาช่วยเหลือทันที จากนั้นพญานาคราชก็พาพรานบุญส่งคืนยังฝั่งน้ำที่ขอบสระใหญ่

๒. พรานบุญขอยืมบ่วงบาศเพื่อจับนางกินรี

ฝ่ายพรานบุญได้รับรางวัลตอบแทนเป็นเพชรนิลจินดาจำนวนมากจากท้าวชมพูจิต ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของพรานบุญไม่ยากลำบากเหมือนดังแต่ก่อน แต่พรานบุญก็ยังคงยึดอาชีพเป็นพรานป่าล่าสัตว์ และเก็บของป่าเลี้ยงชีพของตนตามเดิม เพราะพรานบุญคิดว่าคนเราต้องมีอาชีพ มีความขยันขันแข็ง และตั้งใจในการประกอบอาชีพด้วยความสุจริต จึงจะทำให้ชีวิตเป็นสุข

วันหนึ่งพรานบุญได้ออกป่าทำมาหากินของตนตามปรกติ ได้เดินลึกเข้าไปในป่าจนถึงอาศรมของพระฤๅษีตนหนึ่งชื่อ กัสสปะ อาศรมของ

พระฤาษีอยู่ในบริเวณสระโบกขรณี บริเวณนั้นเต็มไปด้วยดอกไม้นานาพรรณ ล้วนออกดอก ออกช่อและผลเต็มกิ่งก้าน และหอมตลบอบอวลด้วยกลิ่นดอกไม้นานาชนิด นกนานาพรรณจับอยู่เรียงรายตามกิ่งไม้ ส่งเสียงร้องดังก้องป่าหิมพานต์เป็นระยะๆ ต้นหญ้าเขียวขจีขึ้นอยู่ทั่วไป เหล่ากวางทรายก็และเล็มกินหญ้าเป็นหมู่ๆ อยู่รอบสระโบกขรณี น้ำในสระใสสะอาด หมู่ปลานานาพรรณว่ายแหวกเป็นหมู่ๆ ท่ามกลางดอกบัว ทั้งบัวสาย บัวเผื่อนและลินจง ต่างชูดอกบานสล้าง ส่งกลิ่นหอมทั่วทั้งสระโบกขรณี พรานบุญเที่ยวเดินชมบริเวณสระ กวางทรายเหลียวมองพรานบุญอย่างตื่นตระหนกบ้างกระโจนหนีแล้วเหลียวหลังมองดูพรานบุญอย่างหวาดกลัวตามวิสัยแห่งสัตว์ป่า พรานบุญเดินเข้าไปนมัสการพระฤาษีกัสสปะแล้วจึงถามว่า

"พระคุณเจ้าที่เคารพ กระผมอยากทราบว่าสระนี้มีชื่อว่าอะไร ใครเป็นผู้สร้าง และพระคุณเจ้าอยู่ในบริเวณสระนี้สบายดีหรือขอรับ"

"สระแห่งนี้มีชื่อว่าสระโบกขรณี หามีใครได้มาสร้างไม่ มีมาตามธรรมชาติ อาตมาอยู่ในที่แห่งนี้นานแล้ว และสบายดี ผลหมากรากไม้มีพอฉันเป็นอาหาร สระแห่งนี้เป็นที่หมู่กินรีจากเขาไกรลาสซึ่งอยู่ไกลโพ้นจะบินมาลงเล่นน้ำในสระแห่งนี้ทุกๆ ๗ วัน วันพรุ่งนี้จะเป็นวันที่ครบ ๗ วันที่เหล่านางกินรีจะบินมาเล่นน้ำในสระแห่งนี้" พระฤาษีกัสสปะตอบ และได้เล่าเรื่องราวของนางกินรีให้พรานบุญทราบ

พรานบุญได้ฟังพระฤาษีกัสสปะเล่าเรื่องนางกินรี ใคร่จะดูนางกินรีเป็นขวัญตา จึงขออนุญาตพระฤาษีพักอาศัยหลับนอนชั่วราตรีหนึ่ง เพื่อขอดูนางกินรีในเช้าวันรุ่งขึ้น

เช้าวันรุ่งขึ้น พรานบุญได้ซุ่มซ่อนเร้นกายตามพุ่มไม้เพื่อหวังจะได้ดูเหล่านางกินรี ครั้นได้เวลาเหล่านางกินรีก็บินมาที่ริมสระ ถอดปีกถอดหางและอาภรณ์วางไว้ที่โขดหินริมสระ แล้วลงเล่นน้ำในสระโบกขรณีเป็นที่สำราญ พรานบุญได้ยลโฉมนางกินรีทั้ง ๗ นาง พร้อมเหล่าบริวาร จึงรำพึงขึ้นว่า

"นางกินรีเหล่านี้มีรูปโฉมงดงาม ช่างเหมาะสมกับพระสุธน พระโอรส

ของพระเจ้าอาทิตยวงศ์แห่งปัญจาลนครเหลือเกิน เราจะต้องหาทางจับนางกินรีไปถวายพระสุธน เจ้าเหนือหัวแห่งเราให้ได้"

พรานบุญซุ่มซ่อนตัวและเร้นกายเพื่อยลโฉมนางกินรีในพุ่มไม้ จนกระทั่งนางกินรีบินกลับไปสู่เขาไกรลาสแล้ว จึงได้ไปหาพระฤาษีกัสสปะ

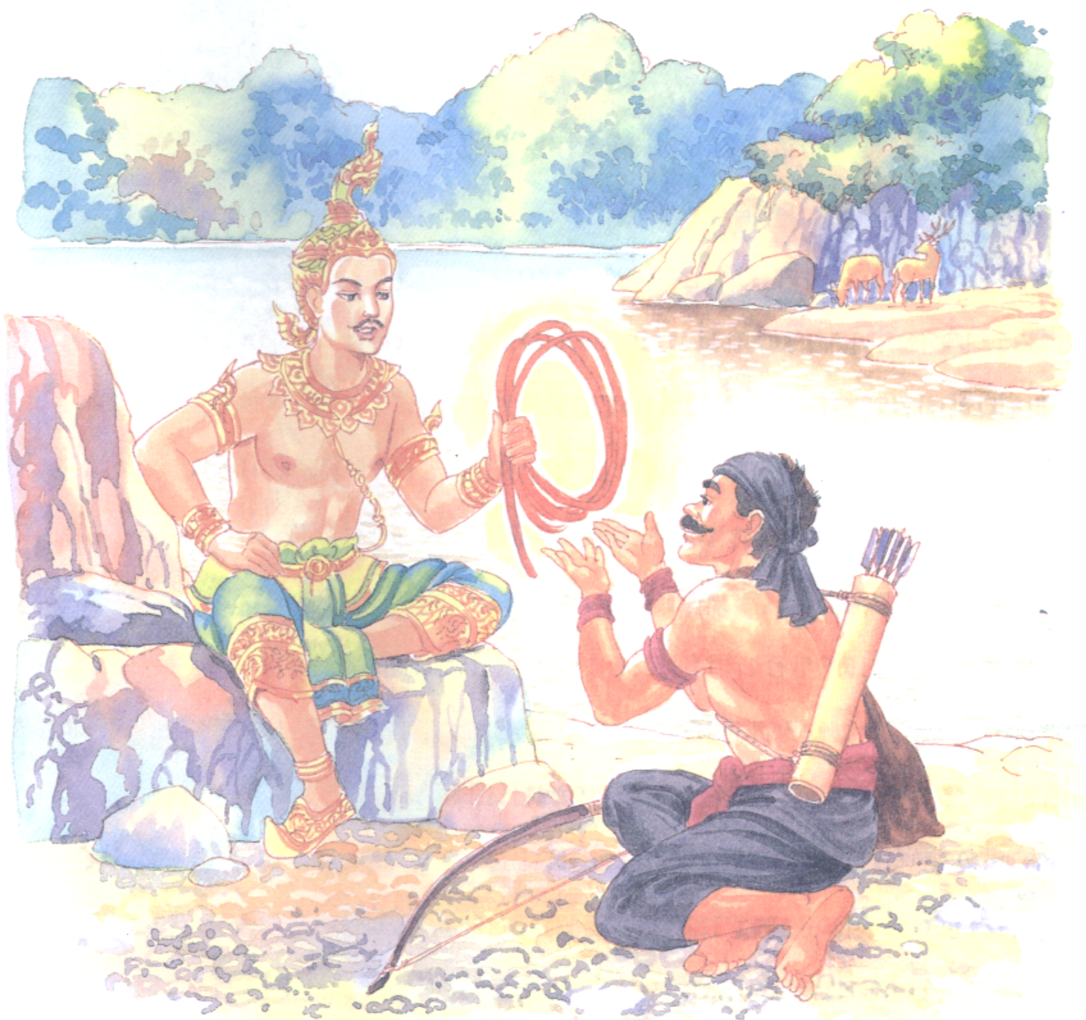
"ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ กระผมได้เห็นนางกินรีมีสิริโฉมงดงามมาก นับว่าเป็นขวัญตาของกระผมยิ่งนัก หากกระผมจะจับนางกินรีไปถวายพระสุธน เจ้าเหนือหัวของกระผมแล้ว จะมีหนทางใดบ้างขอรับ" พรานบุญได้ไต่ถามพระฤาษีกัสสปะเพื่อหาวิธีการจับนางกินรี

"ท่านผู้เป็นนายพราน อาตมาจะชี้แนะแก่ท่าน ไม่มีหนทางจะจับนางกินรีได้หรอก เพราะเป็นวิธีที่ยากยิ่ง นอกจากท่านจะสามารถไปยังใต้บาดาลเพื่อขอบ่วงบาศจากพญานาคราชเท่านั้น" พระฤาษีกัสสปะบอก

วิธีการแก่พรานบุญแล้วพูดต่อไปว่า "พรานเอ๋ย ล้มเลิกความตั้งใจของพรานเสียเถิด มนุษย์ในโลกนี้ไม่มีทางที่จะจับนางกินรีได้หรอกนะท่าน เพราะจะต้องเดินทางไปยังพิภพใต้บาดาลเพื่อขอบ่วงบาศจากท่านท้าวชมพูจิตพญา-นาคราช จึงจะสามารถจับนางกินรีได้"

พรานบุญได้ฟังดังนั้นก็มีความปีติเป็นอย่างยิ่ง จึงลาพระฤๅษีกัสสปะแล้วรีบเดินทางไปหาท้าวชมพูจิตทันที

เมื่อพรานบุญเดินทางมาถึงสระใหญ่ซึ่งเป็นที่อยู่ของท้าวชมพูจิต พรานบุญจึงนั่งลงริมสระใหญ่ ตั้งจิตรำลึกถึงท้าวชมพูจิตด้วยความเคารพ ไม่นานนักด้วยกำลังจิตของพรานบุญที่รำลึกถึงพญานาคราช ท้าวชมพูจิตจึงขึ้นจากบาดาลและถามพรานบุญว่า

"พรานเอ๋ย ท่านมีเรื่องเดือดร้อนประการใด ที่เราจะช่วยเหลือท่านได้ขอให้ออกปากมาเถิด"

"ท่านพญานาคราชผู้เป็นใหญ่แห่งพิภพบาดาล ข้าพเจ้าใคร่จะขอยืมบ่วงนาคบาศจากท่านเพื่อไปคล้องนางกินรีไปถวายแด่พระสุธน"

ท้าวชมพูจิตนิ่งอยู่ชั่วครู่ หากให้พรานบุญยืมบ่วงนาคบาศซึ่งเป็นของคู่บาดาลเพื่อไปคล้องจับนางกินรีย่อมเป็นบาปแก่ตน แต่ด้วยกำลังจิตอันแก่กล้า พญานาคราชจึงทราบว่านางมโนห์ราเป็นเนื้อคู่ของพระสุธนแห่งปัญจาลนคร ประกอบกับพรานบุญได้เคยช่วยชีวิตของตนไว้ พญานาคราชจึงมอบบ่วงนาคบาศให้แก่พรานบุญ

เมื่อพรานบุญรับบ่วงนาคบาศจากท้าวชมพูจิตแล้ว จึงอำลาท้าวชมพูจิตด้วยความยินดีและเดินทางกลับยังสระโบกขรณี พรานบุญเฝ้ารอนางกินรีบินกลับมายังสระโบกขรณีอีกครั้งหนึ่ง

๓. พรานบุญจับนางกินรีถวายพระสุธน

กล่าวถึงนางกินรี ธิดาทั้ง ๗ ของท้าวทุมราชซึ่งเป็นพระราชาปกครองเหล่านางกินรีและเหล่าวิทยาธรแห่งเทือกเขาไกรลาสได้ลาพระบิดาและพระมารดาเพื่อไปเล่นน้ำยังสระโบกขรณี เมื่อพระบิดาและพระมารดาได้อนุญาตแล้ว นางกินรีทั้ง ๗ จึงจัดแจงสวมหางและสวมปีกพาเหล่าบริวารบินขึ้นท้องฟ้าบ่ายหน้ามายังสระโบกขรณี เมื่อบินมาถึงจึงถอดปีก ถอดหางและอาภรณ์วางบนโขดหินแล้วลงเล่นน้ำอย่างสนุกสนาน

ฝ่ายพรานบุญเฝ้าแอบดูนางกินรีอยู่ในพุ่มไม้ เห็นนางกินรีตนหนึ่งมีรูปร่างงดงามยิ่งกว่านางอื่นๆ จึงนำบ่วงนาคบาศขึ้นรำลึกถึงท้าวชมพูจิตแล้วเหวี่ยงบ่วงนาคบาศลงไปยังสระโบกขรณีไปคล้องนางมโนห์ราซึ่งเป็นน้องสุดท้องไว้ นางกินรีผู้พี่และเหล่าบริวารต่างตกใจ ไม่กล้าช่วยนางมโนห์รา รีบสวมปีกสวมหาง และอาภรณ์ บินกลับไปยังเขาไกรลาส

นางมโนห์ราตกใจดิ้นจะให้บ่วงนาคบาศของพญานาคราชหลุด ยิ่งดิ้นบ่วงนาคบาศก็ยิ่งมัดนางแน่นยิ่งขึ้น พรานบุญจึงตรงเข้าจับนางมโนห์ราด้วยความยินดี เก็บปีกและหางของนางแล้วจูงนางมโนห์รามุ่งสู่ปัญจาลนคร ระหว่างทางนางมโนห์ราถอดสังวาลและสไบออกแล้วอธิษฐานว่า "ด้วยเดชะแห่งความดีที่ตนได้บำเพ็ญมาตลอดชีวิต ไม่เคยคิดชั่วและทำชั่วแต่ประการใด หากพระมารดาออกติดตามนางแล้ว ขอให้พบสังวาลและผ้าสไบที่ตนทิ้งไว้กลางทาง และขอให้เทพยดาผู้รักษาป่าได้ช่วยทูลบอกพระมารดาด้วยว่าตนยังไม่ตาย"

พรานบุญจูงนางมโนห์ราออกเดินทางรอนแรมไปกลางป่าก็พบขบวน

เสด็จของพระสุธนซึ่งเสด็จออกประพาสป่า พรานบุญจึงนำนางมโนห์ราเข้าเฝ้าพระสุธนและทูลถวายนางมโนห์รา เมื่อพระสุธนทอดพระเนตรเห็นนางมโนห์ราก็มีจิตรักใคร่ด้วยเคยเป็นคู่สร้างกันมาแต่ปางก่อน พระสุธนจึงประทานทองคำและแก้วแหวนเงินทองแก่พรานบุญจำนวนมาก

พระสุธนได้พานางมโนห์รากลับมายังปัญจาลนคร และพาเข้าเฝ้าพระเจ้าอาทิตยวงศ์และพระนางจันทาเทวี ด้วยพระสิริโฉมงดงามและการอบรมเยี่ยงขัตติยนารี นางมโนห์ราจึงมีวาจาอ่อนหวาน และมีกิริยามรรยาทนุ่มนวล ทำให้พระเจ้าอาทิตยวงศ์และพระนางจันทาเทวีมีความรักใคร่นางดุจลูกในอุทร จึงได้จัดพิธีอภิเษกสมรสพระสุธนและนางมโนห์รา และจัดให้มีการฉลองอย่างใหญ่หลวง ณ สนามหลวงกลางพระนคร

๔. สงครามอาฆาต

กล่าวถึงท้าวทุมราช ราชาแห่งวิทยาธรและพระมเหสีทราบข่าวจากพระบุตรีว่านางมโนห์ราถูกบ่วงนาคบาศคล้องและจับตัวไปก็ตกพระทัย พระมเหสีจึงทูลขอท้าวทุมราชออกติดตามหาพระธิดา พระนางออกติดตามมายังกลางป่าหิมพานต์ และตามรอยเท้าของพรานบุญและนางมโนห์ราจนถึงกลางทางที่นางมโนห์ราถอดสร้อยสังวาลและผ้าสไบวางไว้ เทพยดาผู้รักษาป่าจึงนำความที่นางมโนห์ราได้ทูลฝากความไว้แก่พระมเหสี เมื่อนางคลายโศกแล้วจึงเดินทางกลับไปยังเขาไกรลาส

พระสุธนอยู่ร่วมครองรักกับนางมโนห์ราด้วยความสุข ทำให้นางหายโศกเศร้าที่จากพระบิดาและพระมารดามาอยู่ต่างเมือง พระเจ้าอาทิตยวงศ์และพระนางจันทาเทวีก็มีความรักใคร่นางมโนห์ราศรีสะใภ้

ฝ่ายปุโรหิตผู้มีจิตอิจฉาริษยาต้องการจะให้บุตรสาวของตนได้อภิเษกสมรสกับพระสุธน จึงมีความเจ็บแค้นที่พระสุธนอภิเษกสมรสกับนางมโนห์รา ด้วยความผิดหวังและความแค้นทำให้ปุโรหิตผู้นี้อกตัญญูต่อแผ่นดินบ้านเกิดเมืองนอนของตน จึงแอบไปคบคิดวางแผนกับเจ้าเมืองปัจจันตนครให้ยกทัพมารุกราน ตีเมืองปัญจาลนคร

เจ้าเมืองปัจจันตนครยกกองทัพเพื่อตีปัญจาลนคร ฝ่ายกองทหารรักษาชายแดนทราบข่าวจึงรีบส่งข่าวกราบทูลให้พระเจ้าอาทิตยวงศ์ทรงทราบ พระเจ้าอาทิตยวงศ์จึงทรงเรียกปุโรหิตผู้นั้นมาปรึกษา ปุโรหิตจึงทูลเสนอให้พระสุธนยกกองทัพออกป้องกันพระนครจะทำให้ชื่อเสียงขจรไปไกล พระเจ้าอาทิตยวงศ์จึงมีรับสั่งให้พระสุธนนำกองทัพออกไปปราบข้าศึกและป้องกันพระนคร พระสุธนจึงจำพระทัยยกกองทัพออกป้องกันพระนคร

๕. แผนกำจัดนางมโนห์รา

คืนวันหนึ่งพระเจ้าอาทิตยวงศ์ทรงสุบินว่า มียักษ์ตนหนึ่งเข้ามาในปราสาทและจับพระองค์จะคว้าดวงพระทัยของพระองค์ พระองค์ทรงอ้อนวอนยักษ์ก็ไม่ยินยอม พระองค์ทรงสะดุ้งตื่นจากพระบรรทม และมีรับสั่งให้ปุโรหิตเข้าเฝ้าเพื่อทำนายพระสุบิน ฝ่ายปุโรหิตเจ้าเล่ห์ทำทีตรวจตราตามหลักโหราศาสตร์แล้วจึงทูลว่า

"ขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้าตรวจตราดูต้องตามตำราว่าสุบินครั้งนี้เป็นนิมิตร้ายแรง ข้าศึกจะเข้าเมืองและจับพระองค์ประหารเสีย ประชาชนจะพากันเดือดร้อนทุกหย่อมหญ้า บ้านเมืองจะถูกเผาผลาญจนหมดสิ้น พระเจ้าข้า"

พระเจ้าอาทิตยวงศ์ทรงฟังดังนั้นก็ตกพระทัยในพระสุบินจึงทรงถามว่า "ท่านปุโรหิต ความฝันของเราร้ายแรงถึงเพียงนี้ ชีวิตของเราเราไม่ห่วงนัก แต่บ้านเมืองประชาราษฎร์ทั้งหลายซิจะพากันเดือดร้อน เราเป็นห่วงยิ่งนัก จะมีทางแก้ไขให้ร้ายกลายเป็นดีหรือไม่"

ปุโรหิตจึงทูลว่า "เห็นจะมีทางแก้ไขได้พระเจ้าข้า ดวงชะตาบ้านเมืองไม่ค่อยจะดีนัก จำจะต้องใช้สัตว์สองเท้าและสี่เท้าทำพิธีสังเวยบูชายัญเป็นการสะเดาะเคราะห์ บ้านเมืองจึงจะอยู่รอดปลอดภัย พระเจ้าข้า"

ขณะเดียวกันคนสนิทของปุโรหิตได้เข้ามากราบทูลตามแผนการชั่วของปุโรหิตที่คิดจะกำจัดนางมโนห์รา ว่าทัพหลวงที่พระสุธนยกออกไปถูกข้าศึกตีพ่าย ทำให้พระเจ้าอาทิตยวงศ์ทรงตกพระทัยและทรงถามปุโรหิตว่า

"ท่านจะทำพิธีบูชายัญนั้นจะต้องใช้สัตว์ใดบ้างจึงจะเป็นการสะเดาะเคราะห์ของบ้านเมือง"

ปุโรหิตจึงเผยแผนการอันชั่วร้ายของตนที่จะกำจัดนางมโนห์ราออกจากบ้านเมือง เพื่อว่าบุตรสาวของตนจะได้อภิเษกสมรสกับพระสุธน จึงกราบทูลพระเจ้าอาทิตยวงศ์ว่า

"การบูชายัญครั้งนี้ ตามตำราว่าต้องใช้นางกินรีซึ่งเป็นมนุษย์กึ่งนกเท่านั้นพระเจ้าข้า"

พระเจ้าอาทิตยวงศ์ทรงอึ้งไปชั่วขณะ พระองค์ทรงรู้ว่าปุโรหิตจะต้องหมายถึงพระสุณิสาศรีสะใภ้ของพระองค์ จึงถามปุโรหิตว่า "ท่านจะใช้สัตว์อื่นได้ไหม ไม่ว่าจะเป็นนกชนิดใดก็ได้ ยกเว้นนางกินรี"

ปุโรหิตกราบทูลว่า "ขอเดชะ พระอาญามิพ้นเกล้า อันนกทั้งหลายจะให้แทนนางกินรีหาได้ไม่ ข้าพระพุทธเจ้าคิดว่านางมโนห์ราพระชายาของพระโอรสของพระองค์นั่นแหละควรจะนำมาบูชายัญ บ้านเมืองจึงจะพ้นหายนะในครั้งนี้ ประชาชนจะได้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข เป็นการต่อดวงชะตาของพระองค์และบ้านเมืองด้วยพระเจ้าข้า"

ขณะนั้นคนสนิทอีกคนหนึ่งของปุโรหิตก็เข้ามากราบทูลตามแผนการชั่วร้ายของปุโรหิตว่า

"ขอเดชะ บัดนี้กองทัพของพระโอรสถูกฝ่ายข้าศึกตีแตกพ่ายไปหมดสิ้นแล้ว พระโอรสสิ้นพระชนม์ในการรบแล้วพระเจ้าข้า กองทัพข้าศึกใกล้จะประชิดติดพระนครแล้ว พระเจ้าข้า"

พระเจ้าอาทิตยวงศ์ทรงฟังข่าวร้ายก็ตกพระทัยและโศกเศร้าถึงพระโอรส "อนิจจา ลูกรักของพ่อ เจ้าออกไปป้องกันบ้านเมืองเพื่อประเทศชาติต้องมาสิ้นชีวิตเสียแล้ว"

ปุโรหิตชั่วจึงกราบทูลขึ้นว่า "ขอเดชะ พระอาญามิพ้นเกล้า บัดนี้พระโอรสก็สิ้นพระชนม์แล้ว นางมโนห์ราพระชายาของพระโอรสก็เป็นม่ายสมควรจะนำมาบูชายัญให้ตายตามพระสุธนเถิดพระเจ้าข้า เพื่อบ้านเมือง

จะได้พ้นภัยพิบัติ”

พระเจ้าอาทิตยวงศ์ทรงเชื่อในคำทูลยุยงของปุโรหิตชั่ว จึงทรงอนุญาตให้นำนางมโนห์รามาบูชายัญ

ฝ่ายพระนางจันทาเทวีทราบข่าวว่า พระเจ้าอาทิตยวงศ์จะให้นำนางมโนห์ราไปบูชายัญก็รีบเข้าเฝ้าทูลทัดทานทันที “พระเจ้าพี่จะให้นำมโนห์ราลูกสะใภ้ของหม่อมฉันบูชายัญนั้น หม่อมฉันเห็นว่าหาสมควรไม่ ชีวิตของลูกนะเพคะ ก่อนที่ลูกของเราจะออกไปทัพก็ได้ฝากฝังมโนห์ราไว้กับเราทั้งสอง บัดนี้ พระองค์ยังจะทรงนำมโนห์ราไปบูชายัญอีก ดูกระไรนะเพคะ”

พระนางจันทาเทวีจะทูลเตือนสติและอ้อนวอนพระสวามีสักเพียงใด พระเจ้าอาทิตยวงศ์ก็หาได้ล้มเลิกความตั้งพระทัยไม่ พระนางจันทาเทวีจึงทรงร่ำไห้คร่ำครวญถึงนางมโนห์ราด้วยความรันทดพระทัยเป็นอย่างยิ่ง

๖. นางมโนห์ราหนี

ณ ลานท้องพระโรงแห่งเมืองปัญจาลนคร พระเจ้าอาทิตยวงศ์ทรงให้ก่อไฟ เพื่อทำพิธีบูชายัญสะเดาะเคราะห์บ้านเมืองตามคำทูลของปุโรหิต พระองค์ให้ทหารรักษาวังไปทูลเชิญนางมโนห์ราเข้ามายังท้องพระโรงเพื่อทำพิธีบูชายัญ

นางมโนห์ราได้แต่ร้องไห้คร่ำครวญถึงพระสุธน และพระบิดาพระมารดาของนาง ป่านฉะนี้จะเฝ้ารอคอยการกลับของนาง และพระองค์คงจะมิได้เห็นหน้าลูกอีกแล้ว ชาตินี้นางทำบุญมาเพียงนี้ ชาติหน้าขอให้นางได้เกิดเป็นลูกและขอรับใช้พระบิดาพระมารดาจนชั่วชีวิต อย่าได้พลัดพรากจากกันเหมือนเช่นชาตินี้ นางมโนห์ราได้แต่ร่ำไห้คร่ำครวญเป็นที่เวทนา บรรดาราษฎรต่างพากันร้องไห้สงสารนางยิ่งนัก

เมื่อนางมโนห์ราหายจากโศกเศร้าแล้ว นางได้สติเกิดความคิดที่จะหนีกลับบ้านเมืองของนาง จึงกราบทูลพระเจ้าอาทิตยวงศ์ว่า

“พระบิดาเพคะ หม่อมฉันจะตาย ณ บัดนี้แล้วก็ไม่ว่า เพราะเป็นเคราะห์กรรมของหม่อมฉัน แต่ด้วยหม่อมฉันเป็นนางกินรี ก่อนตายขอได้รำถวายเป็นครั้งสุดท้าย หม่อมฉันใคร่ขอปีกและหางของหม่อมฉันสวมใส่และรำถวายพระองค์เพื่อเป็นขวัญพระเนตรเถิดเพคะ”

พระเจ้าอาทิตยวงศ์จึงสั่งให้มหาดเล็กนำปีกและหางของนางมโนห์รามามอบให้ เมื่อนางมโนห์ราได้ปีกและหางแล้วจึงสวมใส่ แล้วถวายบังคมพระเจ้าอาทิตยวงศ์และพระนางจันทาเทวีออกร่ายรำด้วยท่วงท่าอันงดงาม กิริยาการเยื้องกรายอ่อนช้อยด้วยศิลปะการร่ายรำ ผู้คนต่างดูนางร่ายรำอย่างเงียบกริบ

ประดุจต้องมนต์ขลัง บางครั้งนางมโนห์ราก็ทำท่าจะกระโจนเข้าสู่กองไฟ ทำให้ผู้คนต่างตระหนก บางครั้งก็ทำท่าจะบินขึ้นสู่ท้องฟ้าด้วยท่วงท่าอันงดงาม เมื่อนางมโนห์ราเห็นว่าผู้คนต่างเพลิดเพลินกับการร่ายรำของนางแล้ว นางมโนห์ราก็ถลาบินขึ้นสู่ท้องฟ้า บ่ายหน้าไปสู่เขาไกรลาสอันเป็นนครของพระบิดาและพระมารดา

พระเจ้าอาทิตยวงศ์และมุขอำมาตย์ต่างตกตะลึง เกิดความโกลาหลขึ้นหลังจากนางมโนห์ราบินหนีไปแล้ว กว่าเหตุการณ์จะสงบลงได้ บรรดาเสนาอำมาตย์ต้องช่วยกันอย่างเหน็ดเหนื่อย

๗. พระสุธนออกตามนางมโนห์ราและอภิเษก

เมื่อพระสุธนยกทัพออกรบกับเจ้าเมืองปัจจันตนครได้รับชัยชนะ จึงยกทัพกลับสู่พระนคร และทรงทราบเรื่องราวต่างๆ มีความโศกเศร้าถึงนางมโนห์รา และได้สอบสวนปุโรหิตจนได้ความว่าปุโรหิตคิดจะทำร้ายนางมโนห์รา จึงสั่งให้ประหารชีวิตปุโรหิตผู้คิดทรยศ ทั้งนี้ใครทำกรรมฉันใดไว้ย่อมได้รับผลกรรมนั้น จะช้าหรือเร็วย่อมขึ้นกับการกระทำเสมอ

พระสุธนทูลลาพระบิดาและพระมารดาออกติดตามหานางมโนห์รา แม้ทั้งสองพระองค์จะทัดทานประการใด พระสุธนก็ยืนกรานจะออกเดินทางติดตามหานางมโนห์ราให้จงได้ พระบิดาและพระมารดาจึงได้แต่อวยพรให้พระสุธนเดินทางด้วยความปลอดภัย และได้พบนางมโนห์ราสมปรารถนา

พระสุธนให้พรานบุญเป็นผู้นำทางไปจนถึงสระโบกขรณี และได้เข้าไปนมัสการพระกัสสปะฤาษี แล้วพรานบุญก็ลากลับ พระสุธนเข้าไปถามหานางมโนห์ราต่อพระกัสสปะฤาษีว่า

"ข้าแต่พระคุณเจ้าที่เคารพ ข้าพเจ้าเป็นโอรสของพระเจ้าอาทิตยวงศ์แห่งปัญจาลนคร ออกติดตามหานางมโนห์ราซึ่งเป็นชายาของข้าพเจ้า ไม่ทราบว่านางได้ผ่านมาทางนี้บ้างหรือไม่"

พระสุธนได้เล่าความให้พระกัสสปะฤาษีฟังตั้งแต่ต้น พระกัสสปะฤาษีจึงบอกความที่นางมโนห์ราแวะมาหาและสั่งความถึงพระสุธน

"มหาบพิตร นางมโนห์ราเมื่อบินกลับสู่เขาไกรลาสได้แวะมาหาอาตมภาพและได้สั่งความไว้ว่า หากมหาบพิตรเดินทางออกตามหานางแล้ว ขอให้อาตมภาพบอกมหาบพิตรด้วยว่า หนทางที่จะไปสู่เขาไกรลาสนั้นมีความยากลำบากมาก ขอให้มหาบพิตรเสด็จกลับสู่ปัญจาลนครเสียเถิด และนางได้มอบแหวนกับผ้ากัมพลไว้ให้มหาบพิตรด้วย"

พระกัสสปะฤาษีได้เข้าไปภายในบรรณศาลา นำแหวนกับผ้ากัมพลมามอบให้พระสุธน พระสุธนเห็นแหวนและผ้ากัมพลก็จำได้ จึงกันแสงร่ำไห้ถึงนางมโนห์รา เมื่อสร่างจากความโศกเศร้าแล้ว พระสุธนจึงได้พูดว่า

"พระคุณเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าจะติดตามนางมโนห์ราพระชายา แม้หนทางจะห่างไกลและยากลำบากสักเพียงใด ข้าพเจ้าก็หาย่อท้อไม่ ขอพระคุณเจ้าได้ช่วยชี้หนทางที่จะไปยังเขาไกรลาสด้วยเถิด"

พระกัสสปะฤาษีได้ฟังดังนั้นก็แน่ชัดว่าพระสุธนมีความรักที่มั่นคงต่อนางมโนห์รา และรู้ว่าเป็นกรรมของพระสุธนแต่ชาติปางก่อน กรรมนั้นได้ตามสนองในชาตินี้ คือชาติก่อนพระสุธนเกิดเป็นพระรถเสน นางมโนห์ราเกิดเป็น

นางเมรีในชาตินั้น นางเมรีได้ออกตามพระรถเสนด้วยความยากลำบากมาก ในชาตินี้พระสุธนจึงต้องออกติดตามนางมโนห์ราด้วยกรรมแห่งอดีตชาติ พระกัสสปะฤาษีได้ช่วยชี้ทางให้ พร้อมกับมอบผงยาวิเศษ และแนะนำหนทางที่จะไปสู่เขาไกรลาส

เมื่อพระกัสสปะฤาษีชี้หนทางให้แล้ว พระสุธนจึงลาพระฤาษีออกเดินทางไปยังเขาไกรลาส เมื่อเดินทางล่วงพ้นทางที่มนุษย์จะเดินได้ก็ถึงด่านแรก เป็นป่าไม้ผลที่มีลูกเหลืองบ้าง แดงบ้าง ล้วนน่ากินทั้งนั้นแต่มีพิษ พระสุธนจับลูกลิงตัวหนึ่งไปด้วย ลูกลิงกินผลไม้ชนิดใด พระสุธนก็จะเสวยผลไม้

ชนิดนั้น เมื่อออกจากป่าไม้ผลก็คือป่าหวาย ผู้คนไม่สามารถจะเดินผ่านได้ ล้วนแต่มีหนามพิษ ใครถูกเกี่ยวก็จะได้รับอันตราย พระสุธนใช้ผ้ากัมพลของนางมโนห์ราห่มแล้วนอนนิ่งๆ นกหัสดีลิงค์บินผ่านมาเห็นเป็นอาหารก็คาบพระสุธนไปไว้ในรังบนต้นไม้ใหญ่ เมื่อนกหัสดีลิงค์ไปหาอาหาร พระสุธนก็ปีนต้นไม้ลงมาเดินทางต่อไป จนถึงด่านภูเขาซึ่งเป็นภูเขายนต์ ภูเขาสองลูกจะเคลื่อนเข้ากระทบกันตลอดเวลา พระสุธนได้ร่ายมนต์ที่พระฤๅษีให้ เมื่อเป่ามนต์ไป ภูเขาทั้งสองลูกก็หยุด พระสุธนจึงผ่านด่านภูเขาได้โดยสะดวก

เมื่อผ่านด่านภูเขายนต์ ก็มาถึงป่าไผ่ ป่าอ้อ และป่าดงดิบ ซึ่งมีหนามแหลมคม และมีอสรพิษร้ายนานาชนิด พระสุธนต้องใช้มนต์ที่พระฤาษีให้เป่ามนต์ขับไล่อสรพิษ และใช้ผงวิเศษชโลมกาย จึงสามารถผ่านด่านเหล่านี้ได้โดยไม่ได้รับอันตรายจากบรรดาอสรพิษทั้งหลาย

เมื่อพระสุธนออกจากป่าไผ่ ป่าอ้อ และป่าดงดิบแล้ว พระสุธนก็มาถึงป่าเบญจพรรณ มีนกยักษ์ซึ่งมีขนาดใหญ่มากมาทำรังบนต้นไม้มากมาย พระสุธนแอบอยู่ในโพรงไม้ต้นหนึ่งซึ่งมีรังนกอยู่บนยอดไม้ จนเวลาย่ำค่ำ นกผัวเมียคู่หนึ่งได้กลับจากหาอาหารมายังรังบนยอดไม้ ได้สนทนากันว่าพรุ่งนี้นกทั้งสองตัวจะพากันบินไปหากินที่เขาไกรลาส เพราะท้าวทุมราชจะจัดเลี้ยงฉลองที่นางมโนห์ราได้กลับมาบ้านเมืองครบ ๗ ปี ๗ เดือน ๗ วัน ซึ่งจะมีพิธีสรงสนานแก่นางมโนห์ราเพื่อล้างกลิ่นสาบของมนุษย์ในพระราชวัง พระสุธน

ได้ฟังก็ดีพระทัย ค่อยๆ ปีนต้นไม้ขึ้นไปในรังของนกและซ่อนตัวในขนนก ครั้นรุ่งเช้านกทั้งคู่ก็บินออกไปยังเขาไกรลาส พระสุธนจึงเกาะขนนกไว้ ครั้นนกบินมาถึงสวน นกก็บินไปเกาะต้นไม้ พระสุธนจึงเร้นกายออกจากขนนก ปีนต้นไม้ลงมายังสวนไม้ดอก เหล่านางกินรีกำลังตักน้ำในสระอโนดาตเพื่อสรงสนานนางมโนห์ราเป็นการชำระล้างกลิ่นสาบของมนุษย์ พระสุธนแอบเอาแหวนใส่ลงในหม้อน้ำของนางกินรีตนสุดท้าย พร้อมทั้งตั้งสัตย์อธิษฐานขอให้เทพยดาแห่งเขาไกรลาสบันดาลให้แหวนจงไปสวมนิ้วของนางมโนห์ราขณะสรงสนานด้วย

เมื่อนางกินรีนำน้ำในหม้อที่ตักจากสระอโนดาตไปรดนางมโนห์รา ขณะที่นางกินรีคนสุดท้ายรดน้ำนางมโนห์รา แหวนที่พระสุธนแอบใส่ในหม้อน้ำก็สวมลงบนนิ้วของนางมโนห์รา นางมโนห์ราเห็นแหวนก็จำได้ จึงรู้ว่าพระสุธน

ได้ติดตามหานางมาจนถึงเขาไกรลาสแล้วก็มีความยินดียิ่งนัก และทราบว่าพระภัสดาคงจะอยู่ในบริเวณสระอโนดาต จึงได้ออกไปยังสระอโนดาตและรับพระสุธนกลับเข้ายังปราสาท

ความทราบถึงท้าวทุมราชว่าพระสุธนได้ติดตามหานางมโนห์รามาจนถึงเขาไกรลาส ก็ทรงเห็นใจพระสุธนที่มีความรักนางมโนห์ราอย่างมั่นคง ต้องฝ่าฟันอันตรายกว่าจะเดินทางมาถึงเขาไกรลาส ต้องมีความอุตสาหะวิริยะ และมีความสามารถเป็นพิเศษ แต่กระนั้นท้าวทุมราชก็ต้องการทดสอบความรักของพระสุธนที่มีต่อนางมโนห์ราว่าจะรักนางมโนห์ราและจำนางได้หรือไม่ จึงกำหนดวันให้พระสุธนเลือกนางมโนห์ราอีก ๗ วันข้างหน้า

ครั้นถึงวันกำหนด ท้าวทุมราชให้นางกินรีพี่น้องทั้ง ๗ ซึ่งมีรูปร่างสิริโฉมคล้ายคลึงกันมาก ออกร่ายรำให้พระสุธนเลือกนางมโนห์รา พระอินทร์จึงลงมาช่วยพระสุธน และได้มากระซิบบอกว่า ถ้านางใดมีแมลงวันทองบินมาจับที่ใบหน้า นางนั้นคือนางมโนห์รา

นางกินรีทั้ง ๗ ออกร่ายรำผ่านหน้าพระสุธน พระสุธนสังเกตเห็นแมลงวันทองบินมาเกาะที่ใบหน้านางหนึ่ง พระสุธนจึงฉวยข้อพระกรของนางไว้

ท้าวทุมราชเห็นเช่นนั้นก็ทรงมีความโสมนัสยิ่งนัก จึงได้จัดพิธีอภิเษกสมรสพระสุธนกับนางมโนห์ราอีกครั้งหนึ่ง และจัดให้มีการฉลองทั่วทั้งพระนคร

คืนวันหนึ่ง พระสุธนเข้าที่พระบรรทม ทรงรำลึกถึงพระบิดาและพระมารดา และทรงเป็นห่วงว่าพระบิดาและพระมารดาจะโศกเศร้าถึงตน จะเจ็บไข้ได้ป่วยมีทุกข์ร้อนประการใดบ้าง จึงทรงพระกันแสงร่ำไห้ พระสุธนบอกนางมโนห์ราจะขอกลับไปเยี่ยมพระบิดาและพระมารดา นางมโนห์ราได้ทูลวิงวอนขอตามเสด็จไปด้วย เมื่อพระสุธนอนุญาตแล้วจึงได้พากันไปเข้าเฝ้าท้าวทุมราช เมื่อท้าวทุมราชทรงทราบความประสงค์ของพระสุธนก็ได้จัดเตรียมไพร่พล และร่วมเสด็จไปยังเมืองปัญจาลนครด้วย ครั้นใกล้เมืองปัญจาลนคร ท้าวทุมราชจึงให้หยุดไพร่พลนอกเมือง

พระเจ้าอาทิตยวงศ์ทรงเห็นกองทัพตั้งอยู่นอกเมือง ทรงคิดว่าข้าศึกยก

กองทัพมาประชิดติดพระนคร ส่วนพระสุธนเกรงว่าพระบิดาจะทรงตกพระทัย จึงรีบเข้าเฝ้าพระเจ้าอาทิตยวงศ์และทูลเรื่องราวให้ทรงทราบ

ส่วนท้าวทุมราชได้จัดเตรียมราชบรรณาการตามราชประเพณีที่มีสัมพันธ-ไมตรีต่อกันเข้าเฝ้าพระเจ้าอาทิตยวงศ์ และเสด็จประทับอยู่ในพระราชวัง ๗ วัน จึงทูลลาและยกไพร่พลกลับสู่พระนคร

พระเจ้าอาทิตยวงศ์ตรัสสั่งให้จัดแจงตกแต่งพระนครและทำพิธีอภิเษกพระสุธนและนางมโนห์ราให้ครองราชสมบัติสืบต่อไป ส่วนพระองค์ได้เสด็จออกบรรพชา พระสุธนได้เสวยราชสมบัติปกครองอาณาประชาราษฎร์โดยความยุติธรรม และทรงเลี้ยงดูพระชนนีด้วยความกตัญญู มิให้อนาทรในพระทัย ทรงบริจาคทรัพย์ รักษาศีลเป็นนิตย์ บ้านเมืองจึงมีความร่มเย็นเป็นสุขด้วยบารมีแห่งศีลและการบริจาคทานของพระสุธน

รายชื่อคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เล่ม ๒
ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)

๑.	อธิบดีกรมวิชาการ (นายพนม พงษ์ไพบูลย์)	ที่ปรึกษา
๒.	รองอธิบดีกรมวิชาการ (นายเซ็น แก้วยศ)	ที่ปรึกษา
๓.	ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา	ที่ปรึกษา
๔.	นางฐะปะนีย์ นาครทรรพ	ที่ปรึกษา
๕.	ม.ร.ว.สุรธวัช ศรีธวัช	ที่ปรึกษา
๖.	นายบรรเทา กิตติศักดิ์	ประธานกรรมการ
๗.	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ (นางสาวพรเพ็ญ ปทุมสิริ)	รองประธานกรรมการ
๘.	นางนภาลัย สุวรรณธาดา	กรรมการ
๙.	นางมัลลิกา ตัณฑนันทน์	กรรมการ
๑๐.	นางสาวประพีร์ เทพธรานนท์	กรรมการ
๑๑.	นางประคอง สุทธสาร	กรรมการ
๑๒.	นางสายใจ อินทรัมพรรย์	กรรมการ
๑๓.	นางอัจฉรา ชีวพันธ์	กรรมการ
๑๔.	นางภาสินี เปี่ยมพงศ์สานต์	กรรมการ
๑๕.	นางถนอมวงศ์ ล้ำยอดมรรคผล	กรรมการ
๑๖.	นางสาวกุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์	กรรมการ
๑๗.	นางนวลจันทร์ นิเทศวรวิทย์	กรรมการ
๑๘.	นางสาวเข็มทอง คันธพนิต	กรรมการ
๑๙.	นางยิ่งลักษณ์ งามดี	กรรมการ

๒๐. นางนิตยา จรูญผลฐิติ	กรรมการ
๒๑. นางสาวพัชรีภรณ์ จ้อยจุมพจน์	กรรมการ
๒๒. นายธัญญา สังขพันธานนท์	กรรมการ
๒๓. นายโอภาส สอดจิตต์	กรรมการ
๒๔. นายโชติ ศรีสุวรรณ	กรรมการ
๒๕. นายมณเฑียร พุทธกาล	กรรมการ
๒๖. นายบุญเสริม แก้วพรหม	กรรมการ
๒๗. นายนพดล จันทร์เพ็ญ	กรรมการ
๒๘. นางสุชาดา วัยวุฒิ	กรรมการ
๒๙. นางอัมพร แต้มทอง	กรรมการ
๓๐. นางจารุดี ผโลประการ	กรรมการ
๓๑. นางปราณี ปราบริปู	กรรมการ
๓๒. นางเพชราภรณ์ รื่นรมย์	กรรมการ
๓๓. นายสมเจตน์ กาพดิษย์	กรรมการ
๓๔. นางบุษบา ประภาสพงศ์	กรรมการ
๓๕. นายอุทัย ไชยกลาง	กรรมการ
๓๖. นางวันเพ็ญ สุทธากาศ	กรรมการและเลขานุการ
๓๗. นางสุทิน ทองไสว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๘. นางสาวสุชาดา กังวาลยศศักดิ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ออกแบบรูปเล่ม/ร่างภาพประกอบ

นายสมเจตน์ กาพดิษย์

ผู้วาดภาพประกอบ

กลุ่มเบญจรงค์

ผู้ถ่ายภาพประกอบ

นายทวีพร ทองคำใบ

ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์

 พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว นายสุคนธ์ วิบูลย์ศิลป์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๓๙

หนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ มี ๖ เล่ม ดังนี้

๑. หนังสือเรียนภาษาไทยชั้น ป.๕ เล่ม ๑

๒. หนังสือเรียนภาษาไทยชั้น ป.๕ เล่ม ๒

๓. คู่มือครูสำหรับใช้ควบคู่กับหนังสือเรียนภาษาไทยชั้น ป.๕ เล่ม ๑

๔. คู่มือครูสำหรับใช้ควบคู่กับหนังสือเรียนภาษาไทยชั้น ป.๕ เล่ม ๒

๕. แบบฝึกหัดภาษาไทยชั้น ป.๕ เล่ม ๑

๖. แบบฝึกหัดภาษาไทยชั้น ป.๕ เล่ม ๒

